AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

MAYIS 97 SAYI:36 FİYATI: 175.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

http://okuz.planet.com.tr

nisan mayıs ayları gevşer gönül yayları

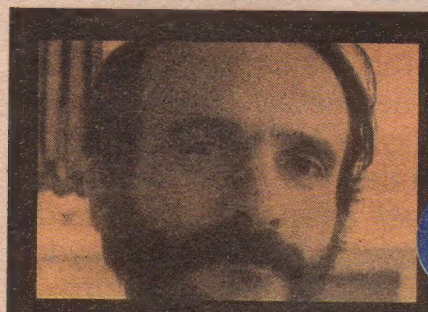

80 sonrasını biraz öç alma gibi görüyorum ben.

En sınır olduğum şey "çok duyarlı yım, çok hisliyim" sözleri.

Solcu kadın iddialaşıyor, hayatın teoriye uygun olmasında çok ısrar ediyorlar.

Erkekler de çok acı çekti. Onlar da cinselliklerini yarım yamalak yaşadılar.

SOL ve

Yalnızlık İktidar
Kimlik İktidar
Eşitlik
Cinsellik
İdeoloji
Ev

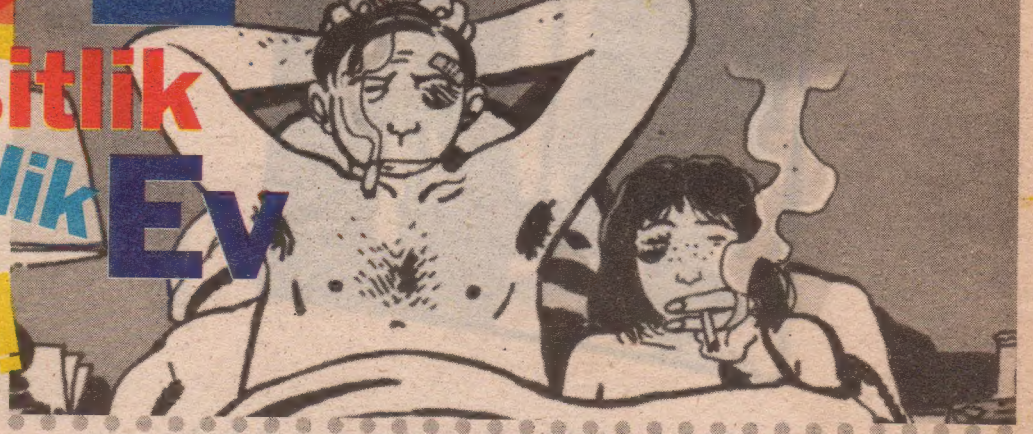

Pis Sıkı Mizahın Militanı

1 ÖKÜZ yaşında

En Uzun Koşuysa Türkiye'de Deyrim

DENİZ GEZMİŞ

O Onun En Güzel Yüz Metresini Koştu

Akşamsefası

En Uzun Koşuysa Türkiye'de Devrim

DENİZ GEZMİŞ

O Onun En Güzel Yüz Metresini Koştu

Deniz, benim ilkokuldan beri çocukluk arkadaşımdır. Ama daha küçüklüğünden beri çocuk grupları içinde önder nitelikli, öne çıkan bir çocuktu. Çocukluğumuzda, yedi bela çetesi diye bir grup oluşturmuştuk. Futbol takımı gibi hareket ettiğimiz de olurdu. Deniz önder durumuna geldiği zaman bile bunları hep neşeyle hatırladı. Bir keresinde polisin elinden yaralı olarak kaçmış ve Ankara'ya gelmişti. Alnından yaralanmıştı. Onu göstererek bana dedi ki '*hatırlıyormusun tam burdan bir köpek ısırmıştı. Alnından köpek ısıran ilk insan belki de benim*' demişti. Polis copunun indiği yerle köpeğin ısırdığı yer aynıydı. Çocukluğunu böylesine bir bütünlük içinde hatırlaması ilginçtir. Hayatının hiçbir dönemi kopuk değildir.

Aydın Çubukçu

(Bu fotoğraf İlk kez yayınlanıyor.)

Gürültüleriyle, tezahüratlarıyla bir çeşit, basket maçında basket atılır gibi idamlarına kabul oyu veriliyordu. Birtakım aklıevvel milletvekilleri vardı; Kendisinin idama kabul oyunu verdiğini belirtmek için ismi okunduğu zaman dışarda bekliyordu. Mesela, 'Ahmet Veli' deniliyor, ses yok! Bir kez daha yüksek sesle söyleniyor, 'Burdaaa' diye bağırarak dışardan içeriye giriyor. Demirel'in 'Kabul' diye ayağa kalktığı an, bir fotoğraf gibi benim gözümün önünde. Senato'dakiler de aynı laubalilik içindeydi. Üç tane gencin ve suçsuz, yasal olarak asla idam edilmemesi gereken üç gencin, üç canın alınması meselesinde senatörlerin beş çayı içer gibi veya nargile içer gibi, veya yazlık bir yerde şezlonga uzanmış gibi 'evet' oyu vermeleri iğrençti. İsyan ettiren manzaralardı bunlar.

Emin Galip Sandalcı

Kızlarla sinemaya gitmek ayıptı o dönemde. Bir gün Deniz'e rastladık Çemberlitaş'ta bir baktık 20 adım arkada kız arkadaşı Avniye. 'Niye yan yana yürümüyorsunuz?' diye sordum. O da 'görür alay edersiniz diye' dedi.

Mehdi Beşpınar

Deniz başını Cihan'ın kucağına koymuş, hem dinleniyor, hem anlatıyor. Cihan birden Deniz'i iter ve ayağa kalkar. "Köpek gibi kokaysun Denuz !" der. Belki bu olayı yüzlerce kez anlatmıştı Deniz. Onunla bereber dinleyen herkes gülmekten kırılır.. Bir süre sonra Deniz'i selamlamanın bir biçimi olmuştu bu, "köpek gibi kokaysun Denuz" cümlesi. Deniz'in bir başka tutkusu vardı: Cihan. Cihan, Denizsiz düşünülemezdi. Deniz'i kurtarmak tutkusuyla Kızıldere'de öldü Cihan. Deniz, küfürlü konuşmayı, argoyu severdi. Cihan, bunlardan hazzetmezdi. 'Yapma Denuz' derdi. Rize şivesiyle; 'Niçin böyle söylersin, niçin küfür edersin, bunlar yakışır mı biz devrimcilere? " diye tepki gösterirdi. Deniz, Cihan'ın eleştirilerini dikkate alırdı ama argo ve küfürünü eleştirince zıddını yapardı.

Metin Eşrefoğlu

Akşamsefası

Yakalanmasından sonraki fotoğrafını hatırlıyorum. Zamanın Bakanı Haldun Menteşoğlu'ydu, onun karşısında, kürklü bir mont üzerinde, tam bir savaşçı lideri görüntüsündeydi. Ve müthiş bir gururu temsil eden fotoğraflardı. Hepimiz biliriz. Yakalanmamak için kaçarken, sanıyorum, bir astsubay eşinin parmağını kapıya kıstırdı ve duruşmalar sırasında o hanımdan parmağını kapıya kıstırdığı ve zedelediği için özür diledi. Bunlar, evrensel değer ölçüleri ve onu lider yapan vasıflardı.

Ahmet Say

Denizlerin idamından bir ay önceydi. Mamak'ta, bir gece benim kaldığım koğuşun kapısı açıldı. Gardiyan; "*Oral çok acele Denizler seni istiyor*" dedi. Onların koğuşları da bizden iki üç kapı ötedeydi. Gecenin saat 3'ü. Başına bir şey geldi herhalde diye düşündüm. Çünkü kolay kolay cezaevinde gece yarısı böyle koğuşa girilemez. Bütün gardiyanları örgütlemişler. Ben uyku sersemi falan çıktım. Deniz'lerin kaldığı hücreye gittim. Semih Orcan vardı. Baktım, Semih böbreğini tutuyor. Deniz de arkasından kıs kıs gülüyor. Deniz bana dedi ki; "*Oral, bu çocuğun böbreği ağrıyor sabahtan beri. Sen şuna bir akapunktur yap da iyi olsun.*" Akapunktur yap demesinin sebebi de, ben o zaman Maocu'yum. Şimdilerde de akapunktur tedavisi var ya. Daha o zaman henüz yaygınlaşmamıştı. Gecenin 3'ünde onun acısını dindirelim derken, ne yapalım, ne yapalım diye düşünmüşler. Deniz'in aklına böyle bir şeytanlık gelmiş. Deniz'in o ruh hali esprili kişiliğine tipik bir örnek. İdam cezası korkunç bir şey. Kabul edilmesi mümkün olmayan birşey. Bir insanın öldürülmesi, intikam almak demektir. Hiçbir sorun intikam alınarak çözülemez. İdam bir intikamdır, intikam almaya dayalı hiçbir cezalandırma yöntemi insani değildir.

Oral Çalışlar

Deniz Gezmiş ve arkadaşları, toplumumuzun yetiştirdiği en ahlaklı insanlardır. Ahlaki seçimlerini en radikal bir biçimde yapmış olan insanlardır bana göre"

Onat Kutlar

Ne zaman "Deniz" denilse aklıma hep nemli ve ıslak gözleri gelir. Sürekli insanları kucaklamaya, dostluğa hazır. Eylem planında katıydı; ama insan ilişkilerinde o sıcaklığı her zaman görmek mümkündü. 68'lilik Deniz'le beraber olunca onur verici bir olay gerçekten.

Bozkurt Nuhoğlu

İdamların onaylandığı akşam bazı AP milletvekilleri Anadolu Kulübü'nde "*üç bizden üç onlardan*" diyerek kadeh kaldırıp, "*üçe üç isteriz*" diye bağrıyorlardı.

Cemil Gezmiş

"Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok"ta mı, yoksa başka birinde mi pek iyi bilmiyorum, bir savaş ile onun dışarıdan görünüşünü anlatır. Şimdi benim durumum da böyle. Buradaki durumu dışarıdan birinin anlayacağını tahmin etmiyorum. Yalnız bu konuda değil, her konuda öyle. Olayı yaşamak gerek anlamak için. Fakat bu demek değildir ki moralim bozuk. Çelik gibi sinirlerim. Bu mutlu günlerin geleceği inancından ötürü öyle. Burjuvaların kafaları hiç çalışmıyor. Eğer çalışsaydı bizi içeri almazlardı. Burada uslanacağıma iyice bileylendim. Azmim daha fazla arttı."

(Deniz Gezmiş'in Defteri-i Hatırat-ı Zindan adını verdiği günlüğünden, 1968)

Akşamsefası

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ

"Bozkurt" Medyası

"Kimi zaman dokuz sütuna verilecek haberi vermeye maçamız sıkmaz, kimi zaman da maçamız sıkmadığı için tek sütunluk haberi dokuz sütuna yayarız... Sonra da kendi yazdığımıza inanır, gençliğimizin kâbusunun ardından ağlarız."

Bir gözünüzün önüne getirmeye çalışın bakalım, Fransız faşistlerinin başı Jean Marie Le Pen yarın nalları dikecek olsa, Fransız medyası ne yapar?

Acaba sağcıların gazetesi, Le Figaro'da at nalı gibi puntolarla "Başbuğ öldü" diye dokuz sütuna manşet çekilir mi, ya da "merkezci" gazeteler Le Quotidien de Paris veya Le Matin'de cenaze töreni "Bozkurt'un vedası" diye romantize edilir mi?

Le Pen henüz yaşadığı için herhalde bu sorunun cevabını biliyorum diyen çıkmaz. Olsa olsa spekülasyon yapabiliriz. Ama spekülasyon dediğinizin de illa kafadan atılarak yapılması gerekmiyor. Bazı yerleşmiş kurallar, usüller, teamüllerden hareket ederek bir kestirimde bulunabiliriz pekala.

Mesela şunu tahmin edebiliriz: Fransa'da da Hitler taraftarlığı, ırkçılık ve savaş kışkırtıcılığı, pek çok başka Avrupa ülkesinde olduğu gibi, bunu yapanları genel olarak itibarsızlaştıran, o yüzden de en gaddar sağcının bile öyle değilmiş gibi yapmasını gerektiren bir ayıp olduğuna göre, herhalde halk nezdinde itibarını korumak isteyen, sağın borazanları bile, "yiğidimiz, başbuğumuz, führerimiz gitti, ne yapacağız şimdi Allahım," diye yaygara koparmaktan kaçınırdı.

Üstelik, Le Pen, oylarını artırsa bile hâlâ marjinal bir parti olduğuna göre, Fransa sanki bir devlet büyüğünü, tarihsel bir şahsiyeti kaybetmiş gibi onun arkasından gözyaşları dökmek bu medyanın inanırlılığına da gölge düşüreceğinden herhalde editörler haberi gazetelerin birinci sayfalarının dibinden gösterir TV'ler ise üçüncü dördüncü haber olarak verirlerdi.

Doğal bir ölümle ölen bu kişinin cenazesinden naklen yayın yapmanın ise kimsenin aklına bile gelmeyeceğini söylemek de kehanet sayılmasa gerek.

Ama bir de Türkiye'ye bakın! Hepsi de, Türkeş'in "bozkurtları"nın sınıf arkadaşlarını, öğrencilerini, ya da hocalarını kurşuna dizdiği yıllarda "solculuk" yapan kişilerin yönettiği gazete ve Tv'lerin Türkeş'in ölümünü nasıl dramatize ettiklerini görünce gözleriniz faltaşı gibi açılmıyor mu?

Okuma yazmayı yeni sökmüş, ya da henüz Türkiye'nin yakın tarihi hakkında bilgisi olmayan gençler ve çocuklar, ne düşünmüşlerdir dersiniz, "Bozkurt'un vedası" başlığını görünce?

Mesela bu İkitelli "bozkurt"larından birinin çocuklarının ona sorduğunu gözünüzün önüne getirin: "Baba, bu Türkeş kimdi, niye o öldü diye böyle üzülüyorsun?"

Herhalde, küçük yavrularına yalan söylemek istemeyeceğini varsayabileceğimiz bu genel yayın yönetmeni şöyle demiştir çocuğuna: "Bak yavrum bu Türkeş amcan var ya, biz çok gençken, onun 'bozkurt' dediği adamları vardı. Biz o zaman 'solcuyduk'. İsterdik ki, memlekette adalet olsun, eşitlik olsun. Ama bu 'bozkurtlar' bizi sevmezdi, okulda, sokakta, mahallede üzerimize ateş eder. Nereye kaçacağımızı bilemezdik. Bu saldırılarda çok arkadaşımızı kaybettik."

"Türkeş amcan rahmetli, sağlığında kendinden olmayan herkesi komünist diye görür, 'nerde görürseniz onları ezin', derdi 'bozkurtları'na. Bu 'bozkurt'larla bizim solcular da çatışırdı. Bu arada beş bin kişi öldü."

"Bizim gazeteci bir pirimiz vardı: Abdi İpekçi. onu bu Türkeş'in adamı Mehmet Ali Ağca öldürdü. Bedrettin Cömert diye bir doçent arkadaşımız vardı. Onu da öldürttü bu Türkeş amcan..."

Liste uzayıp giderken çocuk saflığıyla şöyle sormuş olamaz mı bizim genel yayın yönetmeninin yavrusu: "Baba, ama o adam bütün arkadaşlarını öldürtmüşse, sen neden onun arkasından bu kadar ağlıyorsun? Yoksa sen de mi bozkurtsun?"

"Hayır yavrum," demiştir mutlaka, "ben bozkurt değilim ama, o zaman olmadığıma pişmanım."

"Çünkü o zaman bozkurt olsaydım, büyüdüğüm zaman mutlaka ya bakan, ya milletvekili ya da zengin olurdum, bu kesin. Baksana şu memlekete, her partide onlar. Ama ben, gazete patronları beni ne zaman işten atacak diye her gece kabuslar görüyorum. İşten atılmayayım diye yapmadığım hokkabazlık kalmıyor, gene yaranamıyoruz."

Bunlar da fantezi elbet, belki de hiçbir zaman böyle bir konuşma geçmemiştir o adamla çocuğu arasında ve geçeceği de yoktur.

Ama sizin kafanızı meşgul etmiyor mu bu yalakalık? Saf bir çocuk gibi sormuyor musunuz kendinize: "Nasıl oldu da, bu adamlar hep birden böyle oldular," diye.

"Zaten onlar..." diye başlamayın. Hiçbiriniz bilemezdiniz yirmi yıl otuz yıl önce canınıza kasdetmiş olanların "başbuğ"un arkasından sınıf arkadaşlarınızın, mahalledeki delikanlılık yoldaşlarınızın ağıtlar yakabileceğini.

Tabii, onları da anlıyoruz. Zevkleri, alışkanlıkları, hobileri değişti, statüleri yükseldikçe. Eskiden faşistleri sevmezlerdi "ilkel", "kaba", "taşralı" oldukları için. Onların başından da o yüzden nefret ederlerdi.

Ama şimdi faşizm "Bağdat Caddesi"nde piyasaya çıkıyor. Hırtları çakalları arasından ayıklıyor, eli yüzü düzgün, kolejlerde okumuş, ağzı laf yapan tipleri sürüyor ortaya. Bu faşizmde "avami" olan birşey yok. "Lüks" faşizm bu. Bizimkiler, herşeyin "lüks"ünü sever. "Bağdat Caddesi faşizmi," nerede, o gençliğimizin ayıları nerede?

Gene de, gazeteci meslekdaşları bu "İkitelli Bozkurtları"na dünyanın heryerinde soracak elbet: "Türkiye'nin son otuz yılındaki bütün anti-demokratik girişimlerin motoru olan, adamları bütün 'çete' işlerinin başını çeken, yandaşları eroin ve karapara ticaretini elinde tutan, beşbin insanın hayatına mal olan iç çatışmanın baş mimarlığını yapmış olan bu kişiye neden 'milli kahraman' muamelesi yaptınız" diye. "üstelik partisini parlamentoya bile sokamamış bir ultra-sağcıydı."

"Siz bilmezsiniz," diye karşılık verirlerdi herhalde. "Biz, haberin değerlendirmesinde sizden daha değişik ölçütler kullanırız"

"Kimi zaman dokuz sütuna verilecek haberi vermeye maçamız sıkmaz, kimi zaman da maçamız sıkmadığı için tek sütunluk haberi dokuz sütuna yayarız... Sonra da kendi yazdığımıza inanır, gençliğimizin kabusunun ardından ağlarız."

"Ama bizde 'medya hayattır. Faşisti 'liberal' eder, ölüyü diriltir, solcu eskisinden medya bozkurtu yaratır!" (SON)

Akşamsefası

ÖKÜZ 36 MAYIS'97 İÇERİK

2-3 Anma: DENİZ GEZMİŞ
4- Ertuğrul Kürkçü: "BOZKURT" MEDYASI
5- Ailenizin Editörü: MET-ÜST
6- Can Yücel: TOPUZUNCU SENFONİ - Ece Ayhan: DENİZE DÖKTÜĞÜMÜZ ŞARKILARDAN
7- Orhan Pamuk: RÜYA KEDERLENİNCE
8- Derya Sayın: LEB-İ DERYA SAYIN
9- Mehtap Kandemir: BEN DE DEVLETİ İNSAN BİLMİŞTİM
10- Musa Kart - Haydar Ergülen: VEDALAR GAZELİ - Pablo Neruda: POSTACI ŞİİRLERİ
11- Adnan Özer: KARTAL DÖRTLÜLERİ VE SEMT-KENT...
12- Oktay Taftalı: GÜZELLİK KOMPLEKSİ VE İNSAN BEYNİ
13- Küçük İskender: ÇAKIL TAŞLARI
14- Cüneyt Özdemir: KARABULUT
15- Gani Müjde: İSİM, ŞEHİR...
16- İhsan Oktay Anar: ÖNEMLİ ŞAHISLAR
17-18-19- Met-Üst / Sencer: ANLA BENİ ÖYKÜLERİ
20- Ali Nesin: KÖKTENCİLİĞE KARŞI... Sina Akyol: KIRK KATIR... MEKTUP
21- Nalan Türkeli: FARKLIYIZ, HAVAMIZLA, DAYIMIZLA... Zafer Aknar: OS-SUSURLUK MASALLARI
22-23-24-25- Hacer Yıldırım-Hatice Meryem: KADIN, SOL, ERKEK, İKTİDAR, EVLİLİK...
26-27- Mıgırdiç Margosyan: SELAM SÖYLEEE! - Sunay Akın: ÖKÜZ ALTINDA BUZAĞI
28- Jaklin Çelik: AYNI İPTE BİR BEN, BİR DE ARŞALUYS
29- Ekrem Galip Yalıner: MUHABBET TELÂLLARI VE..
30-31 Fatih Solmaz: GENİŞ ZAMAN SENARYOLARI Hüseyin Alemdar: ARZUU FİLM HEZEYANLARI
32-33 Can Barslan: KÖYÜN DELİSİ - Tuncer Erdem - Tomris Özden: KÂBUS KUTUSU TELEVİZYON
34- Mihri Belli: TANIDIĞIM...
35-36 Gülay Batur: ÇİZGİ
37- Şebnem İşigüzel: MÜSLÜMAN MAHALLESİNDE BİR....
38- 39- Ragıp Duran: PİS MİZAHIN SIKI...- CHARLIE HEBDO - Met-Üst: ÜÇ, BEŞ, İKİ
40- Tuncel Kurtiz: ÇİNGENE BARON V
41- Ayça Şen: PARMAK ÇOCUK
42-43- Metin Celâl: OKUDUĞUM KİTAPLAR - Ferhan Şensoy: GECEDESTE
44- Ender Özkahraman: ÇİZGİ
45- Vedat Özdemiroğlu: VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ...
46-47 Sevgili Öküz: MEKTUP

vee öKüZ 1 yaşında

Adnan ÖZER, Altay MARTI, Ahmet ERHAN, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ali EROĞLU, Aydın ŞAHİN, Aydın ENGİN, Ayhan ERDOĞAN, Arkadaş Z. ÖZGER, Ayşe SARP, Ayça ŞEN, Ali Ekber USLU, Bahadır BARUTER, Bal KIRDAR, Bayram USLU, Behçet NECATİGİL, Charlie, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Can DÜNDAR, Cezmi ERSÖZ, Cemal SÜREYA, Cebrail OKÇU, Cüneyt ÖZDEMİR, Çiğdem ANAT, Deniz MUKAN, Demet DEMİR, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Deniz KUTLUKAN, Ender ÖZKAHRAMAN, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ercan AKYOL, Erdal BELENLİOĞLU, Ece AYHAN, Erdil YAŞAROĞLU, Engin TURGUT, Eşber YAĞMURDERELİ, Eflatun NURİ, Enver ERCAN, Ferhan ŞENSOY, Feyhan GÜVER, Fikret BEKLER, Fikret ÖZDEMİR, Güneri İÇOĞLU, Gani MÜJDE, Güler YÜCEL, Gülay BATUR, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Hatice MERYEM, Halit ÇAPIN, Haydar ERGÜLEN, Hüseyin KUZU, Hüseyin ALEMDAR, İhsan Oktay ANAR, Jaklin ÇELİK, Joe Louis BORGES, Kadri ÇAVUŞOĞLU, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, K.SERHAT, Küçük İSKENDER, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mehtap KANDEMİR, Mihri BELLİ, Mehmet GÜÇ, Mıgırdiç MARGOSYAN, Memed ERDENER, Mesut CEYLAN, Meryem GÖKTEPE, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Metin CELÂL, Mehmet UZUN, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ, Murathan MUNGAN, Murat BEŞER, Murat YÜCEŞAN, Musa KART, Mihri BELLİ, Muhsin KIZILKAYA, Nihat GENÇ, Nalan TÜRKELİ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Oktavio PAZ, Oktay TAFTALI, Ömer LAÇİNER, Özgür MUMCU, Paplo NERUDA, Perihan MAĞDEN, Ragıp DURAN, Semra CAN, Soner GÜNDAY, Sencer, Sina AKYOL, Sezai SARIOĞLU, Su YÜCEL, Sunay AKIN, Şebnem İŞİGÜZEL, Turgay NAR, Tuncay AKGÜN, Tan CEMAL, Tarık TOLUNAY, Tomris ÖZDEN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Tuğrul ERYILMAZ, Ümit KIVANÇ, Ümit ÜNAL, Ünsal ÖZTÜRK, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Vedat GÜNYOL, Vesile ÖZDEM, Yasemin KALE, Yavuz TARAN, Yavuzer ÇETİNKAYA, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN, Zafer AKNAR...

teşekkürler

SAYI: 36 - MAYIS 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Kutlu ESENDEMİR
Öküz'e Bu Ay Saman Ve Su Verenler: Altay MARTI, Ayça ŞEN, Can BARSLAN, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, Derya SAYIN, Ece AYHAN, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ferhan ŞENSOY, Fatih SOLMAZ, Gani MÜJDE, Gülay BATUR, Hacer YILDIRIM, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Hüseyin ALEMDAR, Hüseyin KUZU, Işık YURTÇU, İhsan Oktay ANAR, Jaklin ÇELİK, Küçük İSKENDER, K.SERHAT, Mihri BELLİ, Metin ÜSTÜNDAĞ, Metin CELÂL, Muhsin KIZILKAYA, Mıgırdiç MARGOSYAN, Murat BEŞER, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Orhan PAMUK, Oktay TAFTALI, Semra CAN, Sencer, Sina Akyol, Sunay AKIN, Şebnem İŞİGÜZEL, Tomris ÖZDEN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit ÜNAL, Vedat ÖZDEMİROĞLU, **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Mustafa Devrim ÖZDİNÇ, Cebrail OKÇU, **Dizgi:** Yasemin KALE, Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/ **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL
Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000 / Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yılık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM

Akşamsefası

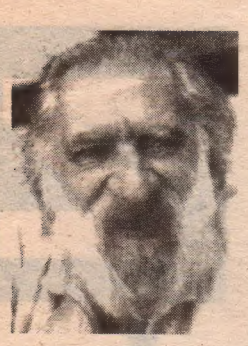

CAN YÜCEL
Topuzuncu Senfoni

Bizde nedendir, bilinmez, bu Dokuzuncu Senfoni, ya on kasımdan başlayarak büyük yas günlerimizde ya da darbe arifelerinde çalınıyor!..

Mozart için dahi neyse, Türk Marşı'nı yazmış ya, bu sağırcık Ludwig Von Beethoven'in bizim bu Türkiye Cumhuriyeti'nden çektiği çile nedir ki, özellikle Dokuzuncu Senfoni diye duvar sağırı kulağıyla mırıldanıp da, yeğenine bile isyan ettirdiği o güzelim parça?.. (Frende schöner götter Funken, Tochter als Elisium...) (Ey Neşe, sen tanrısal kıvılcım. Sanat perilerinin cennetinin kızı) diye başlayan o gerçekten yarı-tanrısal büyük musikî ünlemi, insanlığa insan çağrısı, İnsanlığa İnsanlık, Sevinç Çağrısı, Barış Çağrısı...

Bizde nedendir, bilinmez, bu Dokuzuncu Senfoni, ya on kasımdan başlayarak büyük yas günlerimizde ya da darbe arifelerinde çalınıyor!.. Hani şu adını bile unuttuğunuz serhat türküleri okuyan mazlûm ve masûm türkücü haline getirildi Ludwig. Nerde ise bir Korkmazcan...

Geçende üç **filormanik** orkestramızın iştirakiyle bir sendika salonunda, Süleyman Demirel beyin önsözüyle iğne atsan yere düşmeyen bir kalabalığa seslendirilmiş.. O ne coşku, o ne coşku!.. Usta Ludwig elbet cumhuriyetçi idi, elbette devrimci idi, devrimci olarak masondu. Napolyon'a bile kapısını kapatacak kadar özgür düşünceli filandı ama, hiçte o kadar laik-maik değildi...

Yukarıda (Filormanik) sözünü kullandım. Bunu aslında kullanan ben değilim. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün işaretiyle maarif bakanlığına getirilen Abidin Özmen adındaki zâtın orkestra şefiyle üyelerine bizzat ettiği hitapdan alınmadır. Bu kocaman zat, onlara mekânından (Filormanik Orkestranızı kutsarım) demişti..

Bu (ormanik) lâfı boşuna değildir. Gerçekten de Abidin Özmen (Fil ormanik) bir bakandı. Bizim Dokuzuncu veya Topuzuncu Senfoni'yle ülfetimiz bu terim çarpıklığı içinde başladı. Böylece sürdü, gitti.

Kayıplarımızın en değerlilerinden biri olan Muammer Aksoy, milletvekili olan babasını İnönü zoruyla nasıl bu senfoniye, yetmişbeş yaşında getirdiğini anlattı idi bana. Bu emektar Meclis-i Mebusan üyesi, çişini tutamadığı için finale doğru, daha doğrusu prostatik bir musukî bunalımından ötürü kaçmış..

Ben her zaman sağır dinleyici olan İnönü'nün nasıl olup da sağır bir besteci olan Ludwig'le eşleştiğini merak etmişimdir.

Çallı'nın bir öyküsü var bu Dokuzuncu Senfoniye ilişkin: Çallı, Ankara'daki Karpiç Lokantası'na bir fiyakayla gelip, koltuğunda resimleri, orada, bir masata oturan Aka Gündüz ile arkadaşlarına bağırmış: **Ziftlenin ulan, para benden! İnönü'ye resim satmaya gidiyorum!** demesiyle Çankaya'dan araba dayanmış kapıya... Üç saat sonra Çallı yine koltuğunda resimler, Karpiç'e dönmüş.. Başlamış Ludwig İnönü'yü kalaylamaya! Meğer Paşa'nın işi çıkmış, Çallı'yı dehlemiş ertesi güne. Yaverler de dalga geçmişler.. Araba filan yok. Çallı resimler koltuğunda, köşkten yola revân olmuş. Bir yağmur, bir yağmur!.. Kavaklıdere'de bir taksi çevirmiş.. Girince de lokantaya, **"Aka, taksi parasını ver, Sağır Paşa bana oyun etti!"** diye nidâyı basmış. Ve basmış küfrü!.. Hazırûndan biri **"Öyle deme üstat!.. Geçen gün Dokuzuncu Senfoni'yi çaldıran Şef Ferit Alnar'a murassa bir altın saat armağan etti"** diyesi olunca, Çallı, **"Olabilir, zaten bize sağır bir cumhurbaşkanı değil, bizim gibi ressamlara, kör bir cumhurreisi lazım!"** deyivermiş.

Bundan kinaye, bir hikaye daha: Kadının biri doktora şikâyetiyle gitmiş. Şikâyet gaz kaçırmasıymış, ama kokusuz ve sessiz. Doktor ilaç yazmış, bir hafta sonraya randevu vermiş. Kadın memnun, dönmüş geriye. Artık kokuyu işitiyorum diye sevinçli. Doktor, **şimdi de kulaklarınızı yıkayacağım. Bir şeyiniz kalmaz!** demiş.

Kokuyu bilmiyorum ama, Erbakan Dokuzuncu Senfoni'yi handiyse işitecek!.. Almanca bilir kendisi.

FREUDE SCHÖNER
GÖTTER FUNKEN..

Schiller'in diline sağlık. Refah'tan sonra da bize sofluk!..

ECE AYHAN
Denize Döktüğümüz Şarkılardan

Ben bir kostak delikanlıyken
Döverdim karımı
Aman aman

Şimdi yaşlandım
Karım beni dövüyor
Aman aman

"Hayatın zorluklarını
Birlikte karşılıyormuşuz"
lafta
Aman aman

Bir daha ki gelişte dünyaya
Karımı dövmeyeceğim vallah billah
Aman aman !

Nisan 1997 / Çanakkale

Dipnot: Bunu ben bir rebet olarak çiziktirdim işte.

Hayvanlık 2

Seniya'nın büyük hocası
Orhan Taylan'ın Ferhan'ın anası
Ressam Seniye seni seksen yaşında
Ne bokuna başını ezerek öldürdüler?
Sen, bir melek, melâike
Kimseye bir zararı
dokunmamış ömründe
Kim öldürür onu niçin?
Parası varsa, var ama niye?
Al parasını bırak canını câni!
Çok üzüldüm, yazık oldu sana
Canı yanarak ölmek çok acı!
Seniye, kız, seni seviyorum
Ressam Ayşe'yi sevdiğim kadar...

Sanatçı Fenmen öldürüldü

▶ Ressam ve seramik sanatçısı Seniye Fenmen, başına bronz bir heykelle vurularak öldürüldü. Cinayeti evine hırsızlık amacıyla giren kişi ya da kişilerin işlediği belirtildi.

■ *3. Sayfada*

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

Rüya Kederlenince

En iyisi koşturmak. Evin içinde, masaların etrafında, odadan odaya, sandalyelerin çevresinde, televizyon en son cinayetlerden, askeri darbelerden, isyanlardan dolardan, borsadan ve güzellik yarışmalarından söz ederken, bakın bize, bakın nasıl da koşturuyoruz da hiç aldırmıyoruz size ve saçmalıklarınıza. Sehpaları devirip, lambaları düşürüyoruz, gazetelerin kuponların ve kartondan şatoların üzerinden geçiyoruz, kan ter içinde, bağırarak, ama tam da ne diye bağırdığımızı bilemeyerek, çılgınca koşarken bazen elbiselerimizi çıkarıyoruz.

Biliyor musun canım, senin böyle kederli olman beni çok üzüyor. Sanıyorum gövdeme, ruhuma, nereyeyse işte, içime bir yere yerleştirilmiş bir içgüdü var: Seni kederli görünce ben de kederleniyorum. Sanki bir bilgisayar programı içimde şöyle diyor: RÜYA'YI KEDERLİ GÖRÜNCE KEDERLEN BAKALIM SEN DE.

Böylece ben de, hiç hesapta yokken, kederleniyorum birden bire. Oysa, günlük hayatın içinde ya buzdolabını karıştıracaktım, şimdi ya gazeteyi ya aklımı ya da saçlarımı. Dalmış gitmiştim hayatın, dur bir dakika bakayım, ben buna da bir karşılık bulayım, havalarına ki, a, bir baktım, Rüya, suratı bir karış asılmış, vücudu dertop olmuş, kendini divana atmış, yatmış, ne de mutsuz olmuş, yan gözle dünyaya ve onun dünya bakışına bakan babasına bakıyor.

Bir elinde mavi tavşanı.

Öteki eli mutsuz yüzüne olmuş yastık.

Gene de yürüdüm mutfağa, karıştıra karıştıra aklımdaki buzdolabının çekmecelerini. Ne olabilir acaba? Karnı mı ağrıyor yoksa? Belki de hüznün tadını keşfediyordur. Bırak kederlensin, kendi kokusu ve yalnızlığının içine girerek. Herkes mutluyken mutsuz olabilmeyi başarabilmek akıllı olmanın birinci şartıdır. Akıllı değil, zeki. Sanırdım eskiden. Borges'in: "Elbette, bütün gençler gibi ben de elimden geldiğince mutsuz olmaya çalışıyorum," yolundaki sözlerini severim. İyi de, o bir "genç" değil. daha bir çocuk o.

Desen: Orhan Pamuk

Sessizlik.

Buzdolabını açtım, kocaman kıpkırmızı, dopdolu bir elma aldım ve hart, bütün gücümle ısırdım onu. Mutfaktan çıktım. Aynı şekilde yatıyor. Düşündüm.

Yavaşça sokul ona. "Gel zar oynayalım" de, "kutu nerede?" Kutuyu bulun, kapağını açarken birbirinize sorun: Sen hangi rengi alıyorsun diye. Ben yeşil. Ben de kırmızı o zaman. Sonra zarları at, kareleri say, onun kazanmasını sağla. Biraz arayı açıp keyiflenirse sevinçle diyecektir ki:

"Aldım başımı gidiyorum."

Al başını git. Bütün oyunları kazan. Bazen ama, sinirleniyorum da, bir kere de ben kazanayım diyorum, bir kerecik olsun da kaybetmeyi de öğrensin artık bu kız. Olmuyor. Zarları fırlatıyor. Oyunu bozuyor. Bir köşede somurtup oturuyor.

Yerden yüksek oynamayı önereyim. Masalardan sandalyelere, sandalyelerden koltuğa, divana, öbür masaya kaloriferin kenarına basabilirsin. Yere de basabilirsin, ama ayağın yerdeyken yakalanırsan ebesin. Ama fazla sıçramaca.

En iyisi koşturmak. Evin içinde, masaların etrafında, odadan odaya, sandalyelerin çevresinde, televizyon en son cinayetlerden, askeri darbelerden, isyanlardan, dolardan, borsadan ve güzellik yarışmalarından söz ederken, bakın bize, bakın nasıl da koşturuyoruz da hiç aldırmıyoruz size ve saçmalıklarınıza. Sehpaları devirip, lambaları düşürüyoruz, gazetelerin, kuponların ve kartondan şatoların üzerinden geçiyoruz, kan ter içinde, bağırarak, ama tam da ne diye bağırdığımızı bilemeyerek, çılgınca koşarken bazan elbiselerimizi çıkarıyoruz. Çikolata paketlerinin, boyama kitaplarının, kırık oyuncakların su şişelerinin, eski gazetelerin atılmış plastik torbaların, terliklerin kutuların üzerinden ne kadar da hızla geçiyoruz biz bir bilseniz.

Ama yapamadım bunu da.

Bir kenarda oturdum ve uğultulu şehrin üzerinde sessizce biriken kir rengine baktım. Televizyon açıktı, ama sesi hiç mi hiç duyulmuyordu. Tıkırtısından anladım: Damda o huzursuz martılardan biri ağır ağır yürüyordu. Biz, ben otururak, Rüya da yatarak, ikimiz hiç konuşmadan pencereden dışarı birlikte uzun uzun baktık da, o kederle, ben sevinçle bu dünyada olmak ne güzelmiş gene de anladık.

Akşamsefası

Leb-i Derya Sayın

İÇİMDE BİR MAYMUN DURMAKSIZIN AĞLIYOR... ENDİŞELİ BİR BEKLENTİ HAVASINDAYIM. SANKİ BİRAZDAN ŞİDDETLİ BİR YAĞMUR YAĞACAK

YILLAR SONRA İLK KEZ BİR
MİTİNGE KATILMAK İÇİN 1 MA
YIS SABAHI KADIKÖYE GİTTİM
VAPURDAN İNDİĞİMDE İLK Dİ
KATIMI ÇEKEN ŞEY, OTOBÜS D
URAKLARINDA TEK BİR OTOBÜ
SÜN OLMAMASIYDI.. ORTAMDA OL
AĞANDIŞI BİR ŞEYLER VARDI.. ÖRNE
GİN TEK BİR POLİS, TEK BİR PANZER
..YOKTU, BÜTÜN DÜKKANLAR KAPALIYDI
HALK"TAN TEK BİR KİMSENİN OLMADIĞINI
SÖYLEYEBİLİRDİK.. "BİZ BİZEYDİK.. MİTİNGİ
İZLEYENLER BİLE MİTİNGE GELENLERDİ..."BAŞ
KA KAN VERMEK İSTEYEN VAR MI" GİBİ BİR AN
ONSUN YAPILDIĞI AMBULANSIN YANINDAN HİÇ
BİR ÇAĞRIŞIM ALMADAN ALTIYOL'A DO
ĞRU YÜRÜMEYE BAŞLADIM..İÇİM AĞ
LIYOR, MÜTHİŞ SIKINTILIYIM.. MUTSUZ
UM... KORTEJDE YÜRÜYENLER DE MUT
SUZ..ÜSTELİK BIYIKLILIK ORANI YÜZD
E ONLARDA...KEŞKE BIYIKLI OLSALAR
DI.. İÇİMDE BİR MAYMUN SÜREKLİ AĞ
LIYOR... ENDİŞELİ BİR BEKLENTİ HAVAS
INDAYIM..SANKİ BİRAZDAN ŞİDDETL
İ BİR YAĞMUR YAĞACAK, SANKİ TOPR
AĞIN DERİNLİKLERİNDEN BİR ZELZEL
E HIZLA YAKLAŞMAKTA..BİR BANKA
NIN GİRİŞ ÇIKIŞINA OTURUYORUM Bİ
R SÜRE BÖYLE İZLEYECEĞİM..DHKPC
TKP-ML, MLKP, TİKKO GİBİ KORTEJLE
R GEÇİYOR.. YÜZÜ MASKELİ BİR GENÇ
"MÜSADE ET ABİ" DİYOR, KALKIYORUM
VE ELİNDEKİ SPREYLE DUVARA TKPM
L YAZIYOR.. TAM BANKANIN GİRİŞİND
DE "BAL DÖK YALA" MİSALİ BİR SÜTUNA YAZACAĞI VAKİT SPR
EYLİ GRUP, BENİM GİBİ MİTİNGİ KENARDAN İZLEYEN "POLİS
GİBİ" AMA "GALİBA OLMAYAN BİRİLERİ TARAFINDAN ENGELLE
NİYOR.. ŞİMDİ BURASI ÇOK ÖNEMLİ; ÇOCUKLAR "UTANARAK
HAKKATEN YA, O SÜTUNA DA YAZILMAZ YANİ" GİBİ BİR İFAD
EYLE DÖNÜYORLAR GERİ.. BEŞ DAKİKA SONRA YERİMDEN Bİ
R ŞAĞIRTIYLA SIÇRIYORUM.. YAŞI EN FAZLA 18 OLAN YÜZÜ
MASKELİ MİLİTAN BİR KIZ, BANKANIN CAMINA ÇİFT TEKM
E GİRİYOR.. ELİNDEKİ SPREYLE DİĞER CAMLARI KIRARAK
KENDİNE YER AÇIYOR... BANKAMATİĞE GİRİYOR VE BAŞTAN AŞA

ĞI BİR GÜZEL BOYUYOR..KE NDİMİ ÇOK ŞİDDETLİ BİR BİÇİM
DE ŞANKİ BAŞKA BİR DÜNYA G ÖRÜŞÜNÜN MİTİNGİNDEYMİŞİM
GİBİ DUYUMSUYORUM..KORT EJDE "İŞTE BİZİM ÖRGÜT BÖYLE
BİR ÖRGÜTTÜR" GİBİSİNDEN SLOGANLAR ATILIYOR.. MİLİTAN K
IZ ÇILGINCA ALKIŞLANIYOR..ÜRPERİYORUM.. SEVİNEYİM Mİ Ü
ZÜLEYİM Mİ BİLEMİYORUM.. COŞKU ÇOK BÜYÜK.. NEREDEYSE
İKİ DAMLA GÖZYAŞI BIRAKABİLİRİM.. ASLINDA BEN KENARD
AN SEYREDEREK ORTA YAŞLI ADAM ROLÜ KESİYORUM.. BEDE
NİM KENARDA AMA RUHUM GENÇLERİN KORTEJİNDE..BİR A
RA GENÇLER TAM BİR YERDEN GEÇERKEN HEPSİNİN AYNI
NOKTAYA BAKTIĞINI, DÖNÜP BİR SÜRE ÖYLE YÜRÜDÜKLERİNİ G
ÖRÜYORUM. O NOKTAYA BAKTIĞIMDA BİR MASANIN ÜZERİNDE
LENİN'İN HEYKELİNİ GÖRÜYO RUM ÜNİFORMALI GENÇLER LENİ
NE BAĞLILIKLARINI GÖSTERİ YO YORLAR BİR ARA YANIMDA D
URAN BİR ADAM DÖNÜP "TÜRKİ YEDE NE ÇOK DA RUSYALI VARM

IŞ" DİYOR.. BANA.. ÖYLE BİR BAKIŞ FIRLAT
IYORUM Kİ, ADAM BENDEN ÜRKÜYOR..KOR
KMUYOR, ÜRKÜYOR.. İKİNCİ BİR KEZ BAŞIM
I ÇEVİRDİĞİMDE ADAMIN HİÇBİR YERDE OLMAD
IĞINI GÖRÜYORUM.. YURDUM İNSAN BÖYLEDİR İ
ŞTE, HİÇ TANIMADIĞI BİRİSİNE KENDİSİ İÇİN ÇOK RİS
KLİ OLABİLECEK BİRŞEYİ SÖYLEYEBİLİR... NEYSE, KAL
KIP SÖĞÜTLÜÇEŞMEYE DO ĞRU YÜRÜYORUM..YANIMD
AN BEŞER DAKİKA ARAYLA OMUZLARDA İKİ YARALI GEN
Çİ GÖTÜRÜYORLAR..SO NRA O GENÇLERİN ÖLDÜĞÜ
NÜ TV DEN ÖĞRENİYORUM.. SABAH SÖĞÜTLÜÇEŞMEDE ÇAT
IŞMA ÇIKMIŞ MEĞERSE..BÜTÜN KORTEJLERE HAKİM OLAN NEG
ATİF VE GERGİN HAVANIN SEBEBİNİ ANCAK ÖĞRENEBİLİYORUM
ALTIYOLDAN SÖĞÜTLÜÇEŞ MEYE DOĞRU GİDEN YOLDA HE
R YER SLOGAN..DÜKKANL ARIN CAMLARINA VARINCAYA

KADAR ORTALIKTA TEK BİR P OLİS YOK..KADIKÖY, MİTİNGİ
YAPANLARA TERKEDİLMİŞ G İBİ.. GÖZLE GÖRÜLÜR BİR PR
OVAKASON HAVASI.. TANSİY ON SÜREKLİ YÜKSELİYOR V
SONUÇTA OLAN DA OLUYOR SÖĞÜTLÜÇEŞMEYE VARDIĞIM
DA KORTEJİN SONU GELMİŞ Tİ.. BU ARADA ARTIK KADI
KÖYDEKİ MİTİNG ALANININ DOLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUZ
KORTEJİN SONUNDA PKK VE HADEP VAR..TÜM KÜ
RT GRUBUNUN ÖNÜNDE PKK PANKARTI VAR. T
EMSİLİ PKK GERİLLALARI..APO PANKARTI VE
ARKADA ÇOK KALABALIK HADEP GRUBU H
EPSİNİN BAŞINDA KAĞIT ŞAPKALAR VAR
POLİS VE TV KAMERALARININ OLDUĞU HE
LİKOPTERLER EN FAZLA BU GRUPLA İLGİLE
NİYORLAR.. ÖYLE ALÇALIYORLAR Kİ BAZEN K
AĞIT ŞAPKALAR HELİKOPTERİN PERVANES
İNİN RÜZGARINDAN UÇUŞUYOR.. ORTALIK
TOZ DUMAN OLUYOR.. YUHALAMA YOK.. TEK
TÜK ZAFER İŞARETİ YAPANLAR GURUPTA

KADIKÖYDE HADEP MİTİNG ALANINA GİRE
RKEN YOLUN KENARINI HINCA HINÇ DOL
DURMUŞ SEYİRCİYLE KARŞILIKLI ALKIŞLA
ŞIYORLAR. SLOGANLAR DOSTLUK, KARDEŞ
LİK ÜZERİNE.. BİR TEYZE (MİTİNGCİ OLM
ADIĞI KESİN) OMUZUMA DOKUNUYOR, B
ANA, OTLARA YATMIŞ DİNLENEN YÜRÜY
ÜŞÇÜLERİ GÖSTEREREK "OLUR MU BÖYLE
ŞEY" DİYOR. OTLARI KAFAYA TAKAN TEYZ
ENİN EN FAZLA BEŞ DAKİKA KADAR SONR
A LALELERİN BİÇİLECEĞİNDEN, CAMLARIN
İNDİRİLECEĞİNDEN HABERİ(MİZ) YOK. HA
VA ÇOK GERGİN.. HİÇ BİR GÜÇ OLAY ÇI
KMASINI ENGELLEYEMEZ. İÇİMDEN B
İR SES HIZLA KADIKÖY'DEN UZAKLAŞ

MAMI SÖYLÜYOR.. ÖYLE YAPIYORUM.. İSKELE
YE GELDİĞİMDE İÇERİYE GİREBİLMENİN MÜ
MKÜN OLMADIĞINI GÖRÜYORUM.. MİTİNG AR
TIK DAĞILDI. ÇOK BÜYÜK BİR GRUP ÇAYIR B
AŞINA DOĞRU YÜRÜYOR.. TEK BİR OTOBÜS
YOK. KADIKÖYÜ HERHANGİ BİR ARAÇLA TERK
ETMEK MÜMKÜN
DEĞİL.. BEN ÇAYIR
BAŞINDAYIM.. KADIKÖY'DEN SİLAH SESLER
İ GELİYOR.. İNSANLAR "BAŞLADI, İŞTE BAŞLA
DI" DİYE BAĞIRIYORLAR..KADIKÖYDEKİ DALGA
LANMALARI ÇOK UZAKTAN İZLİYORUZ.. BEN B
İR TAKSİYE ATLAYARAK ÜSKÜDAR'A GİDİYOR
UM KADIKÖYDE BÜYÜK BİR ÇATIŞMA YAŞANIR
KEN SALACAK
SALİLİNDE İN
SANLAR GEZİNİYORLAR.. OLAYLARDAN SONRA HERK
ESİ BİR TAHLİL ETME HASTALIĞI SARDI.. KENDİNİ SO
LDA GÖSTEREN BİRÇOK GURUP DAHİ BİRGÜN ÖNC
E EMEKÇİ MAHALLELERİ DEDİĞİ YERLERE "VAROŞ"
DEMEYE BAŞLADI, EMEKÇİ ÇOCUKLARI "VAROŞ ÇOC
UKLARI OLDU... BİÇİLEN LALELER, EMİNİZ Kİ TEKRA
R BÜYÜDÜ.. YENİYÜZYIL'IN TİRAJI BAYAĞI ARTTI
ÜÇ GENÇ MEZARLARINDA UYUMAYA DEVAM EDİYOR

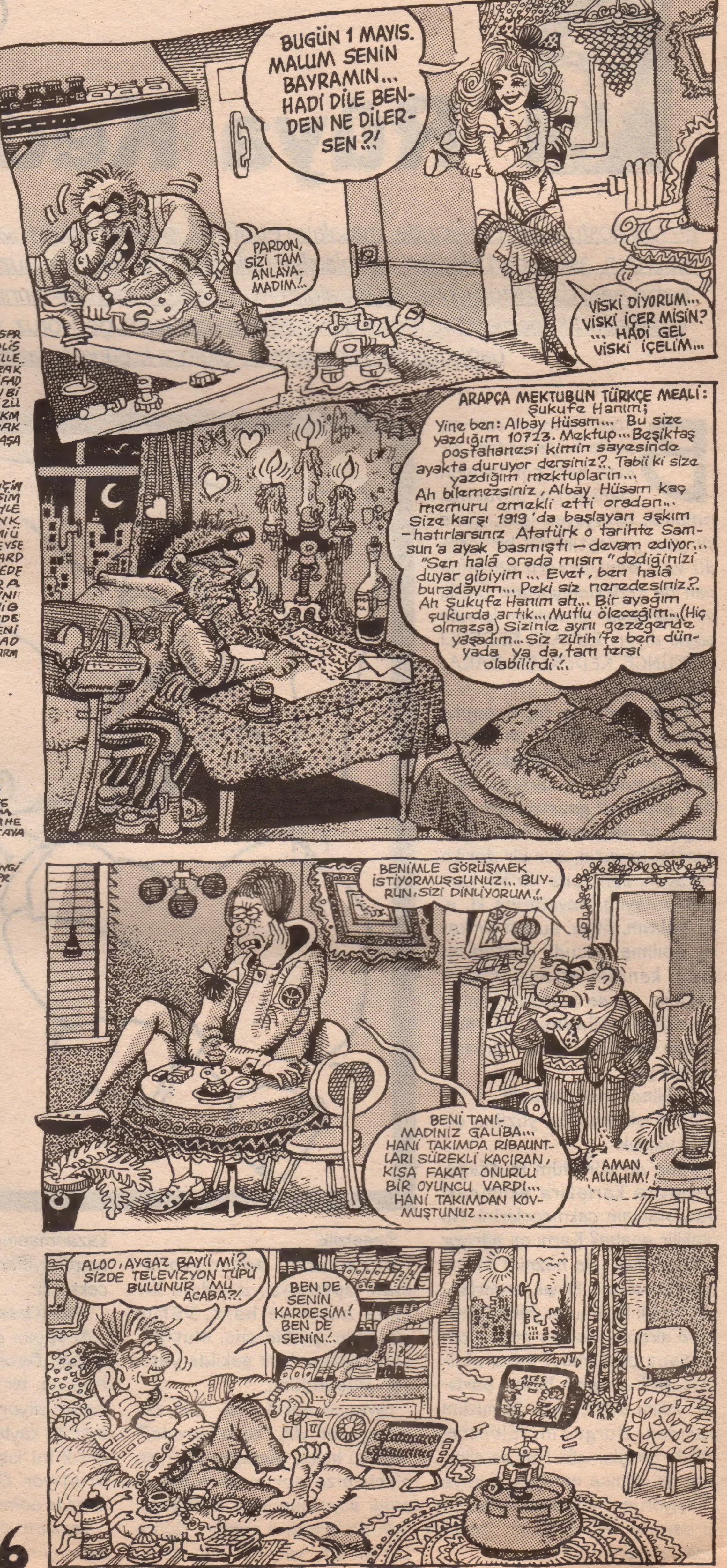

Akşamsefası

MEHTAP KANDEMİR

Ben De Devleti İnsan Bilmiştim

Cumhurbaşkanı gidiyor, genelev patronuna ödül veriyor. Asıl biz hakediyoruz ödülü. Kimseye oy vermeyeceğim artık. Şimdiye kadar verdiklerime üzülüyorum. Seçim günü sandık başına gitmeyeceğim. Ne yapacağım biliyor musunuz ? Evde oturacağım, televizyonumu açacağım sonra bir çay yapacağım. Oturacağım karşısına oohh çayımı yudumlayacağım.

1942 doğumluyum. 55 yaşındayım ama iki yaş büyük yazdırmışlar beni nüfusa. Çocukluğum çok ilginç. 3 yaşında babam ölmüş. Annem evlatlık vermiş beni. 5 yaşında geldim İstanbul'a. 13 yaşında Kurtuluş'ta Vakko'da çalıştım, temizlik yaptım. Okumam yazmam yok benim, bu yüzden çok işsiz kaldım. Sonra evlendim, Almanya'ya gittim işçi olarak; altı ay sonra kocamı da yanıma almak için geri döndüm. Ailesi beni hiç sevmedi ama kocam çok sevdi. Tam Almanya'ya gidecektik ki hastalanıp öldü kocam. Sonra yalnız kaldım...

20 yaşında düştüm bu hayata, pardon yalan söylemeyeyim, 20 yaşıma 3 ay vardı. Bursa'dan çalışma karnemi aldım. 22 yıldır Sümbül Hanım'ın evinde çalışıyorum. Düzen çok önemli benim için, her konuda istikrarlıyımdır. 20 yıldır da aynı evde oturuyorum. Düzenimi yürütüyorum. Benim bambaşka bir düzenim vardır. Bir fabrikada bir işçi bile o kadar yıl çalışmıyor. Yalnız bir kere gençliğimde bir adam beni kandırıp götürdü Diyarbakır'a. İnanmıştım ona. Neyse beni orada bir geneleve sattı. Bana orada içki içmek yasak olduğu için kolonya içirttiler tam bir yıl boyunca. Sonra midemden ameliyat oldum. Kaçtım o genelevden. Bir gün İstanbul'da bir pavyonda, beni kandırıp götüren adama rastladım. Bıçakladım ayağından. Neyse...

Genelevde günde 10 milyon lira kazanıyorum, bana 4 milyon kalıyor. 1 milyon işçi parası, 500 bin su parası kesiliyor, yol parası... Hesap edin. Bir de hasta oluyorsun, doktora gidiyorsun, yürüyerek gitmiyorsun ya... Düşündüm bir eşek gibi git gel. İşimden çıktığım zaman doğru eve giderim. Televizyonu çok severim, en çok da haberleri izlerim. Bir gün haberleri izlerken "İnsan hakları' deniliyordu. Düşündüm ben de insanım, benim de hakkım var dedim. Avukatıma telefon açtım. "TV'de insan hakları var, ben nasıl faydalanabilirim? diye sordum. Avukatım 'bir araştırayım' dedi ve sigortam için dava açtı patrona. İnsan hakları vardı ama Türkiye uygulamıyormuş, onu anladım. Mahkeme açtım, çok baskı yaptılar, tehditler aldım. Evimde rahat bırakmadılar. Adamlar bana bıçak çekti, fakat korkmadım. Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın dedim ve davayı kazandım. Ama iş arkadaşlarım benimle konuşmadı. Sabah işe gidiyorum 'hayırlı işler' diliyorum her zamanki gibi. Ben çok nazik davranırım arkadaşlarıma. Ama kimsede ses yoktu, kimse konuşmuyordu benimle. Ben de sessiz girip, sessiz çıkmaya başladım. Arkadaşlık çok önemli aynı salonu paylaşıyorsun. Davranışlarına çok üzüldüm çok gözyaşı döktüm ama mücadelemi bırakmadım. Bırakmadım bırakmasına ama 30 yıllık emeğimin sonunda allem edip kallem edip beni 20 milyondan emekli gösterdiler. Ben bunu kabul etmiyorum. Ben nasıl yaşarım 20 milyonla? Kiram o kadar yalnızca. Gerekirse Avrupa'ya kadar gideceğim. Patrona dedim ki bana verdiğin üç kuruşu ben dışarıda toplarım. Ben, her sağlık testini geçerim, sana yıllardır sağlıklı hizmet verdim hakkımı alacağım dedim. Beni en düşük basamaktan emekli edeceğini söyledi, devlette onunla bir olup dediğini yaptı. Ben devlete kızıyorum? Ben devletin beni destekleyeceğini sanmıştım. Hakkımı istiyorum. Herşeyi göze almışım ben. Devlet bir paçavra gibi attı beni. Sahipsiz köpek olur ya, ben öyleyim. Devletin yanında ben bir hiçim. Ben de bu memleketin yavrusuyum. Ne bileyim ben de devleti insan bilmiştim. Bir de kayıtlıyım DYP'ye 1989'da üye oldum. Neden mi Doğru Yol Partisi? Ben doğru yolu çok severim. Derler ya doğru yoldan git ben de o yüzden Doğru Yol'u seçtim. Ne bileyim işte, Çiller de bir kadın dedim, gurur duydum. Başbakan olduğu için. Şimdi nefret ediyorum onlardan da, onların doğru yolundan da. Devlet benim hakkımı verecek, ya da beni sürgün edecek, yabancı memlekete.

İki ay önce İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanına gittim. O genelev kadınlarının çalışmasını istemiyordu 'gelsinler yanıma iş bulayım"demişti. Ben de gazetecileri aldım gittim yanına . Bana iş bulacağına söz verdi. Sonra telefon ettim telefona çıkmadı. Sadece konuşuyorlar...

Susurluk mu? Ortaya daha evvel çıksaydı iyi olurdu. Zaten bu çetelerin yüzünden ben hakkımı alamıyorum.

Devlet benim hakkımı savunmazsa ne diye devlet oluyor. Benim hakkımı vermediler. Bunu bütün dünya biliyor. Herkese anlatıyorum, geneleve Amerikalısı da geliyor, İngilizi de, hepsi biliyor. Madem insan hakları var. Korkmuyorum. Ben sabırlı bir insanım, her sağlık testim iyi, baksınlar karneme. Karaköy'ün karakolunu bilmem ben. Ben bedenimi sattım, ekmek parasına ruhumu sattım. Susurluk gibi çetelikte yapmadım. Çetelerden korkmuyorum ben. Ben hep kendimi bilerek hareket ettim. Korkarak yaşamaktansa cesur olarak ölmek isterim. Ben kendimle gurur duyuyorum. Devlete ben vergimi veriyorum. Cumhurbaşkanı gidiyor, genelev patronuna ödül veriyor. Asıl biz hakediyoruz ödülü. Kimseye oy vermeyeceğim artık. Şimdiye kadar verdiklerime üzülüyorum. Seçim günü sandık başına gitmeyeceğim. Ne yapacağım biliyor musunuz? Evde oturacağım, televizyonumu açacağım sonra bir çay yapacağım. Oturacağım karşısına oohh çayımı yudumlayacağım. Oy da vermeyeceğim. Çünkü bu devlet çok şeyi hakediyor.

Televizyon deyince, eskiden pek kanal yoktu. Ben bütün kanalları izlerim. Hep insan hakları üzerinde durdum. Filmleri çok severim, yabancı filmleri severim, Türk filmini beceremiyorlar. Başından belli oluyor, sonunun ne olacağı, o yönden sevmiyorum. Yabancı filmleri çok seviyorum. Türk filmleri gibi yapmacık değil. Türk fimleri hayalci, genelevden kadınları kurtaran erkekler falan. Gülüp geçiyorum bunlara. Bir kilo et parasına zaten bütün hayallerim yıkıldı. Ben hayal kuramıyorum. Sözleşme falan genelevde yok. Zorla kimse kimseyi bir yerde tutmaz. Allah'ı var benim patronumun, bu konuda iyidir. Küçük kız, evli kadın çalıştırmaz. Yaşı uyarsa, devlet vesikasını vermişse çalıştırır. Hükümet vesika veriyor vermesine de sonra patronla bir olup benim gibi 20 milyona emekli ediyorlar kadınları. Bir yerde namusta koruyoruz biz. Biz olmasak toplumun hâli ne olur? Gene de bize "orospu" diyorlar. Ben utanmıyorum hiçbir zamanda utanmadm.

Doğayı çok severim, yeşilliği de. Bir de, erkek olmayan bir memlekete gidip orada yaşamak isterdim.

Akşamsefası

HAYDAR ERGÜLEN

Vedalar Gazeli

Veda şehri kimindir, geldi bizi yurt tuttu
evvel asude göründü sonra şımarık durdu

ruh semtine kayıtsız çok talip çıktı aşka
merhametle çağrılan acıyarak unuttu

ıssızdık söylenmedik, suç iken işlenmedik
kimse küsmek bilmedi, şehre kelime doldu

Peri bulduk gönlümüze kanatlandık bir fasıl
ne periymiş kalbimizde kırılacak taş buldu

gölge imiş yoldan çıkmış gövdenin gurbetinde
ötekine benzemeye çok anahtar uydurdu

'bense fakir derviş' gibi bilindik yoksulluğa
ten hırkadan uçtuysa, bu şiir bir yokluktu

kimse gelmedi yokluğa, elimizde şu gazel
bu kadar çok mu kaldık, bizde kimler kayboldu

eksiği bende yitiren masum veda buyurdu.

PABLO NERUDA

Postacı Şiirleri

Postacı filmine bayıldık. Hani Şilili büyük şair Pablo Neruda ile bir postacı gencin dostluğunu anlatan film.

Film gerçek olaylara dayanıyordu. Neruda o sıralar ikinci evliliğini yaparken kendine verdiği bir sözü yerine getirmeye çalışıyordu. Kendine verdiği söz şuydu: Eğer bu evliliğim, bu aşkım kazasız belasız sürerse, 20. yılında eşime, aşkıma 100 şiir yazıp adayacağım.

İşte "100 Aşk Sonesi" böyle doğdu. Neruda âşıktı, mutluydu. Postacı da âşıktı. Büyük şair bu şiirleri Postacı'yla paylaştı. İşte biz o şiirleri okuyacağız.

I
MATİLDE, ÇİMEN, TAŞ, ŞARAP,
HANGİSİ SENİN ADIN?

Adısın hem topraktan doğup sonsuza kalanın,
öyle bir sözcük ki söktürür şafağı büyümesiyle,
çakar limon ışıkları onun yaz demlerinde.

Akıp gider bu adın üstünde
ateşin deniz mavisi arılarıyla sarılmış tahta gemiler;
bir ırmağın suyudur ki o harfler
kireçlenmiş yüreğimde yüzerler.

Ah, nice yollardan sonra bulunmuş ad,
gizli bir tünelin kapısı sarmaşıklar altında,
dertleşir dünyanın mis kokusuyla!

Ah, sar beni tutuşmuş ağzınla,
yokla istersen geceden gözlerinle,
ama bırak yüzeyim ve uyuyayım adının üstünde.

II
NE UZUNDUR YOLLAR, SEVGİLİM,
BİR ÖPÜCÜĞE VARMAYA,

ne avare yalnızlıktır, uzar dostluğuna!..
Gider arasız trenler bir başına kıvrılarak yağmurla.
Güneş arama henüz Taltal baharında.

Ne çıkar, sevgilim, sen ve ben bir bütünüz ya,
bütünüz giysilerden köklere varıncaya;
güzden, sudan, kalçalardan bir bütün,
ben sen, sen ben oluncaya.

Taşıdığı taşlardan bilinir ırmağın ırmak olduğu,
o ağız Boroa sularının kaynadığı
trenler ve kavimlerle bölünmesinden bilinir.

Sen ve ben yazgılıydık sevdalanmaya
nice erkek nice kadın arasında
karanfillerin kök salıp yetiştiği toprakla.

VIII
AY RENKLİ GÖZLERİN
OLMASAYDI

günün kirinden karılmış, işinden, ateşinden;
bir amber haftası olmasaydın,
havanın çevikliğini almasaydın köşenden.

Sarı bir zaman parçası olmasaydın
asma dallarını tırmanan güzde,
hoş kokulu ayın yaptığı ekmek olmasaydın
kendi unundan gökte gezine gezine.

Ah, tatlı aşkım, sevmezdim seni!
Kollarında sarılıyorum dünyaya,
kuma, zamana, yağmurun ağacına,

yaşadıklarını canlı kılan ne varsa.
Alıp başımı gitsem de göreceklerim aynı:
İşte önümde hayatın, kanlı canlı.

100 Aşk Sonesi'nden
Isp.çev.: **Adnan Özer**

Akşamsefası

ADNAN ÖZER

Kartal Dörtlüleri Ve Semt-Kent Projesi

Bu programı bir sol program olarak semtlerde güçlü olduğumuz dönemlerde oluşturmalı ve önermeliydik. Biz ne yaptık, kurtarılmış bölgeler ilân ettik, neyi nereden kurtaracaktık?! Varoşların kentlileşmesi, eğitimi amacımız olmalıydı. Eski semtlerin baştan çıkmadan yeni gelenlerle renklenmesi de...

Latin hiciv üstadı Iuvenalis, "Bir yerin havası ne kadar kirli, bir halk ne kadar aptal, bir kasaba ne kadar önemsiz olursa olsun, gene de oradan bir büyük adam çıkar?" diye buyurmuş. Matheus Sarayı'nda şömine başında, mahzenden ünlü Matheus şarabıyla iyice bir esrimiş olarak yanan kozalakları seyrederken aklıma düştü bu söz. Avrupa'nın en ucu Portekiz'den Taşlıtarla'nın çamurlu sokaklarına ibret dolu bir selâm gönderdim.

Taşlıtarla, resmi adıyla Gaziosmanpaşa, İstanbul'un meşhur bir semti; geçen yılın havası en kirli, cinayeti en bol semti seçildi: Bravo ona!

Konu benim büyük adam olup olmamaklığımla ilgili değil, Taşlıtarlalı olmamla da ilgili değil, konu "taşralaşan semtlerimiz".

11 Nisan cuma gecesi bizim Suat Özkan'ın pop-art bir ekmek teknesi halinde işlettiği Gayfe cafe-bar'da tekno gençliği arasında zoraki bir eğlencenin akışında bunalırken bu yazıyı yazmaya karar verdim. Gayfe'ye gelirken beyaz bir Kartal arabayı daracık arka sokaklarda iten delikanlılar görmüştüm. Eğlence buraya kadardı. Varoşların arabası çabuk bozulur. Kartal dörtlüsü meftun oldukları taytlı entel kızların delikanlılığı bitirici bakışları altında hazin bir geceye daha karışıyorlardı. Varoş gençliğinin post-modern barlardaki -tabii girebilirlerse- bozgununu kim anlatacak?

Gelelim konumuza: İstanbul'un bazı semtleri zaten başlangıcında taşra olarak kuruldular. İç ve dış göçlerle gelenler gâh şehrin etrafında halkalandılar, gâh eski kent semtlerine doluştular.

Şimdi, program şu olmalıydı: Yeni kurulan semtler kentlileşerek/ kentleşerek taşralıktan/ taşradan kurtulacak, eski semtlere gelenler de kent otantiğine yeni renklerle monte edilecekler. Heyhat, durum tam aksi oldu. Bir yandan vahşi İstanbul taşraları oluşurken, bir yandan da Fatih, Lâleli gibi otantik semtlerimiz taşralaştı, vahşileşti.

İnatçı lider Ecevit'in romantik gibi görünen köy-kent projesini bilirsiniz. Ben de semt-kent programını öneriyorum. Yoksa bu keşmekeşin içinden çıkamayacağız.

Bu programı bir sol program olarak semtlerde güçlü olduğumuz dönemlerde oluşturmalı ve önermeliydik. Biz ne yaptık, kurtarılmış bölgeler ilân ettik, neyi nereden kurtaracaktık?! Varoşların kentlileşmesi, eğitimi amacımız olmalıydı. Eski semtlerin baştan çıkmadan yeni gelenlerle renklenmesi de...

Benim gelecekteki Taşlıtarla hayalimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Cafeler, cafe-barlar açılıyor, tiyatro -bir de eski Yugoslavya'daki gibi özgün bir Çingene tiyatrosu hiç fena olmazdı- işleyen bir kütüphane, sinemalar, parklar, bahçeler, müze, kapalı yüzme havuzu, tenis kortu vs. Çetin Altan-vari oldu, ama neden olmasındı. Ondan sonra siz hayal edin buradaki sosyal-kültürel yaşamı. Canlı olacaktı bir kere, Çingene çalacak Kürt oynayacaktı, öyle bazı yüksek semtlerdeki gibi cool (soğuk surat) bir ortam olmayacaktı. Argo incelecek, nefis bir kent jargonuna dönüşecekti. Şimdi de Çingene çalıyor Kürt oynuyor, ama ne oyun! Vahşi, pop-arabesk bir göbek dansı, soğuk demir atölyelerinin tekno müziği -bu tekno başka tekno-asosyal gençleri yalnızlığa itiyor.

Susurluk'tan sonra kendimize gelmeye başladıysak, düdükler semt-kent projesi için de çalsın. Çalsın ki Kartal dörtlüleri hüzünlü çeteler gibi Beyoğlu'da harap olmasın, bizi de harap etmesin.

TAŞLITARLA'DAN

Atlar kentin öbür yakasına geçmez
çünkü kentin öbür yakasında
çilekli dondurma kuyruğuna giren teba
atların ağzından sülük almayı
yelesinden yaban mercimeği yolmayı bilmez

Ah, ne saman sersemi atlarız biz
ne darı dişleği
hergele meydanlarında
Bayburt bıyıklı hergeleler
hazırlayın koku şişlerinizi
sürünün bizi durduracak spray'i
kırdık işte
kişnemeler ilâhisinde adı geçen
çarpık menteşeli ahır kapısını

Atlar kentin öbür yakasına geçmez
bu kente yeşil mermer çeken atlar
şimdi hergele meydanlarında koşturmaktalar
Bebek'te, bağdat street'de ise
Amerikan cikletleri ve gazoz kapakları
"endless love" şarkısı gibi
yaşarken hayatımızı
sanırlar ki atlar gerçekten yüzmeyi bilmez

Ah, ne saman sersemi atlarız biz
ne buğday budalası
çarşaf kirleten
utancın faytonuna binen
Almus'lu taşkırıcıları
Biber döğeriz, lastik çekeriz
ola ki, bir gün öbür yakaya da geçeriz
ve kötü büyünüzü ancak biz bozarız
ey karşıdakiler!

1 Mayıs 1909 Amele Bayramı: Üsküp ve Selanik'te Türk, Bulgar, Yahudi, Rum işçiler yürüyüş yaptılar.
1 Mayıs 1991: Selanik'te işçiler kutladı. Bu kutlamadan sonra 11 bin işçi greve çıktı.
1 Mayıs 1917: 1 Mayıs kutlandı.
1 Mayıs 1925: 1 Mayıs "Bahar ve Çiçek Bayramı" olarak ilan edildii ve 1 Mayıs İşçi Bayramı yasaklandı.
1 Mayıs1976-:DİSK ve kitle örgütleri 1 Mayıs'ı Taksim Meydanı'nda kutladı.
1 Mayıs 1977: 300 bin kişi kutlamaya katıldı. Mitingin bitmesine yakın üç ayrı yerden kalabalığa ateş açıldı. Daha sonra beyazbir otomobilden açılan ateşle kalabalık tarandı. Sonuç, 36 ölü...
1 Mayıs 1978: Taksim alanı 1 Mayıs alanı ilan edilerek miting düzenlendi.
1 Mayıs 1979: 1 Mayıs yeniden yasaklandı. Yürüyüş yapanlar gözaltına alınarak tutuklandı.
1 Mayıs 1980: İzmit, İzmir Mersin'de alanlara çıkıldı. 12 Eylül darbesiyle birlikte yeniden yasaklandı.
1 Mayıs 1987: Kapalı salonlarda kutlamalara izin verildi. Taksim'e çıkanlar coplanarak gözaltına alındı.
1 Mayıs 1989: 1 Mayıs'ı Taksim'de kutlamak isteyenler coplanarak gözaltına alındı. Polisin açtığı ateş sonucu Mehmet Akif Dalcı adlı genç işçi öldürüldü.
1 Mayıs 1990: 1 mayıs kutlamalarına izin verilmedi. Polisin açtığı ateş sonucu Gülay Beceren adlı genç kız felç oldu.
1 Mayıs 1991-92-93: Taksim'de 1 Mayıs kutlamalarına izin verilmedi. Devlet "Bahar Bayramı", işçiler ve aydınlar "İşçi Bayramı" dedi. Newroz ve Nevruz tartışmasında olduğu gibi.
1 Mayıs1994: 1 Mayıs'ın İşçi Bayramı olduğu devlet tarafından kerhen kabul edildi. Taksim alanı olmasa da Abide–i Hürriyet Meydanı'nda 1 Mayıs kutlanmasına izin verildi.
1 Mayıs 1996: Tuzla'dan sabah erken saatlerde "şalteri indirerek" alana gelen iki işçinin yine sabah saatlerinde ölümü. Kadıköy sokaklarında kırılan cam, çerveve ve ezilen güller.
1 Mayıs 1997:

OKTAY TAFTALI

Güzellik Kompleksi Ve İnsan Beyni

Yüzyılımızın büyük bir düşünürü, "insan beyni maddenin en yüksek formudur" diyor. Oysa biz televizyonlarımızda boy gösteren mankeninden şarkıcısına bir yığın İsveç kırmasında iddianın çürütüldüğüne tanık olma bahtsızlığını yaşıyoruz.

Estetik bilimi doğal güzelliği de yer yer araştırmıştır. "Doğal güzel" nesneldir, olduğu gibi vardır. Yemyeşil kırlar, göl kenarında su içen ceylanlar, yalçın kayalıklardan ufka doğru süzülen bir kartal ve anasından doğduğu biçimiyle Hülya Avşar bu doğal güzelliğe aittir.

Ama ne su kenarındaki ceylan, ne engin ve mavi denizler güzellikleriyle övünmezler; çünkü onlar bu güzelliğe kendi emekleriyle herhangi bir katkıda bulunmamışlardır. Doğa onları öyle yaratmıştır ve onların güzel olduğuna da yine onlara bakan bir insan karar verir.Yine onlar,bir varlık mucizesi olarak doğan Hülya Avşar'dan daha alçakgönüllüdürler. Çünkü Hülya Avşar ne zaman bir demeç verse,ne zaman bir tv programında boy gösterse, ille de iki arada bir derede kendisinin ne kadar güzel olduğunu vurgulama gereksinimini duyar; ama birisi de çıkıp, "Bunda sizin ne gibi bir katkınız var ki, bu denli övünüyorsunuz?" diye de sormaz... Eğitilmemiş, yanlışb ir vücut dili, acayip hareketler, başı sonu belli olmayan bir Çiller türkçesi, sakil ve yoksul üçüncü dünya ülkelerine özgü görmemişliği yansıtan abartılı giysiler bu ülkede "süper-star" kategorisinin ön koşullarını oluşturmaktadır.Kuşkusuz bu konuda akla gelen ilk örnek Ajda Pekkan olsa gerek. Bu sayın "süper-star" 30 senedir sahnede elini kolunu koyacak yer bulmakta güçlük çeker, bir türlü vücut dilini düzeltemez. Bugün bu kusuru görse bile, artık çok geçtir. Çünkü sanatsal eğitim ancak belli yaşta ve belli bir temel yetenek üzerinde verimli olabilir. (Ayrıca Akademi'yi bitiren herkes ressam, Konservatuar'ı bitiren herkes de müzisyen olamamaktadır.)

Şimdi herkesin evinde kablolu tv var. Açın Avrupa kanallarını, açın yabancı müzik programlarını, bakın bakalım. Örneğin bir Kate Bush, kot pantalon ve tişörtle dans edip, şarkı söylerken nasıl bir performans gösteriyor. Sting'in ayağında yine kot pantalon, üstünde siyah tişört, stadyumda onbinlere, yüzbinlere sesleniyor. Bakın adamların vücut diline, bakın ses ve sanat performanslarına. Yine örneğin Kate Bush, Hülya Avşar'dan daha zengin ve güzel olmasına karşın, bakın alçakgönüllülüğe... Ve "güzelliğin erdemle olanaklı olduğunu 2500 yıl önce söyleyen Platon'a hak verin. Evet, Platon'a (ve sonra Aristotales'e) göre güzel aynı zamanda ahlâki bir değer olan "iyi" ile olanaklıdır. Doğa bize güzel'i sunabilir, ama onun sağlaması olan iyi'yi insan kendisi üretecektir. Bu ise uzun bir emek ve eğitim isteyen pedagoji ile olanaklıdır. Peki bizim İsveç kırması boyalı sarışınlarımız hangi pedagoji'den feyz almışlar dersiniz?

Yüzyılımızın büyük bir düşünürü, "insan beyni maddenin en yüksek formudur" diyor. Oysa biz televizyonlarımızda boy gösteren mankeninden şarkıcısına bir yığın İsveç kırmasında iddianın çürütüldüğüne tanık olma bahtsızlığını yaşıyoruz. Bu tiplerin konuşmalarında ve esprilerindeki abuk subukluk beyindeki düşüncenin niteliği ve düzenleniş biçimiyle ilgili olduğu için, maalesef değil güzellik, tamtersine iç karartıcı görüntüler yansıtan yıldızlarla birlikte yaşamaktayız bu ülkede.

küçük İSKENDER

Çakıl Taşları

Bir kıçımın olmasından sıkıldım. Tam anlamıyla göremediğim, bütünüyle karşılaşamadığım bir yerimin bu kadar önem taşıyor olması bazen canımı çok sıkıyor. Dönüp bakmaya çabaladığım, ona doğru yaptığım her hamlede yitirdiğim bir tarafım var.

1.

çat kapı kim geldi: hüzün geldi sarı getirdi. sevdama yalakalık edecek bir sonbahar getirdi.

çat kapı kim geldi: ceset geldi ömür getirdi. intiharıma rehberlik edecek bir muamma getirdi.

çat kapı kim geldi: sevgilim geldi rol getirdi. kalbimle taşşak geçecek bir bakış tarzı, haydi haydi en azından bir 'hayat felsefesi' getirdi.

çat kapı kim geldi: komşu geldi seks getirdi. onurumla oynayacak bir hakaret getirdi.

çat kapı kim geldi: peygamber geldi din getirdi. inançlarımı zedeleyecek iddialar, 'yazılı belgeler', su faturası ve bir miktar katli vacip getirdi.

çat kapı kim geldi: elton john geldi şarkı getirdi. uykusuz gecelerime, darmadağın umutlarıma, zilli rüyalarıma katalizör acılar getirdi.

çat kapı kim geldi: garson geldi boşları getirdi. sevdiğimi borç aldı, beni kendime getirdi.

çat kapı kim geldi: annem geldi çocukluğumu getirdi. çocukken çocukluğumu gençliğime düşürmüştüm; varını yoğunu satıp yenisini almış, bana çocukluğumun bozuk bir kopyasını getirdi.

2.

Özgürlük Heykeli'nden daha özgürüm. Çünkü onun gözden kaçan bir kaidesi var. Efedrin bana dokunuyor.

Evrim yanlış. Hayvanlar konuşmayı öğrenerek yalanı keşfettiler. Kuvvetli bir aşk beni güne motive ediyor. Akinetonlu pasta, gitar çalmamı önlüyor.

Bir vaginaya mikser sokmanın kapitalizmin yükselişini önleyemeyeceği açıktır. Bu bekâr evleri ne kokuyor ahbap?! Tütün mü, alkol mü, meni mi?! Daha çok makarna ve ucuz çorba! Hoşgeldin! Ne güzel, hamamböceklerini de yanında getirmişsin. İyi, grup yaparız!

dilemma

kavrulur günbatımına doğru
çapkın kadınların günahkâr kasıkları,
bir şeytan çıkartma ayinidir aşkları
ki: el uzanır, ruh bulanır
suspus ormanların en çetrefil
en mukaddes
en itinalı
en muazzam
en kanlı yanışlarında,
uykuya giren şehirli çocukyılanın tuttuğu
niyet gibi, masumiyetinden güç toplayan bir rüyada
en tehlikeli
en ahlâksız
en muazzam
en kanlı rüyada
yokluk ile varlık arasındaki şahane boşluğa doğru!

belki de yılan yalnızca
ayağa kalkıp suçu üstüne alamadığı için suçlu!

küçük iskender
ortadoğu ampülü
25 Mart 1997

3.

Bir kıçımın olmasından sıkıldım. Tam anlamıyla göremediğim, bütünüyle karşılaşamadığım bir yerimin bu kadar önem taşıyor olması bazen canımı çok sıkıyor. Dönüp bakmaya çabaladığım, ona doğru yaptığım her hamlede yitirdiğim bir tarafım var. Ve ortasında kıllarla çevrili bir delik. Oradan içime doluyor dünyanın tüm bastırılmış duyguları, tüm kaçınılmışlıklar, tüm alelade yalnızlıklar. Bekliyorum.. Bekliyorum.. Kapansın o. Örtülsün tamamen. Dünyaya sıçmaktan sıkıldım.

4.

ŞEY*den alıntılar:

–affedilen, vazgeçilendir.
o, affedildi.
çünkü o'ndan vazgeçildi.

Özür Metni, I. Küfr

–darmadağın bedenlere doluşan duman biliyor ki: çürüyen ve metan salgılamaya başlayan hayali hayatlarımızın bir karşılığı yok boşluktal o yüzden sokul kertenkeleye ve ağzını dayayıp kertenkelenin kıç deliğine, 'toplum, defol!' diye bağır!! 'sevgilim, defol!', 'ahlâk, defol!',
'ömrüm, defol!'

İnkar Metni I. Küfr

– uyuşmayı, uyuşma içindeki sanal yaratıyı, o yaratıyla bütünleşmeyi, bu kaotik kopuşu tercih ediyoruz. içeri doğru eklenmek, dışarı doğru parçalanmaktan iyidir.

İnkar Metni, II. Küfr

* ŞEY, tarafımdan kaleme alınan, anarşistlere ait 6. kutsal kitaptır.

CÜNEYT ÖZDEMİR

Karabulut

İntiharlar bile köprü üstlerinden -bant kayıt- reklam arası birer "teşebbüs" sınırında geziniyor. Canlı hiçbir şey yok, cansız da... Aradayız. Ürkütücü sınırların uzağındayız. Bakmayın ara sıra cinnet geçiren aşıklara ya da ekmek kavgası veren anaların-babaların feryatlarına.

Masmavi bir gökyüzüne çöreklenen karabulutlardan nefret duygusu büyüdükçe büyüyor. Karabulutların keyfine göre gride yaşama zorunluluğu insanı çok rahatsız ediyor. Ne kadar çaresiz ve güçsüzüz.. Ve ne kadar çabuk pes ediyor, başımızı öne eğiyor, yere bakıp, yağmurdan saklanacak bir sığınak arıyoruz.

Su tanelerinin oluşturduğu karabulutlar karşısında ne kadar çaresiz yaşıyorsak, yaşadığımız hayatı da o kadar çaresiz tüketiyoruz. Başımız önde, gururumuz kırık, yere bakarak bize sunulan hayatlardan kaçıyoruz...

Kuralsızlığın kuralları, ahlâksızlığın ahlâkı, hukuksuzluğun hukuku hüküm sürüyor. En basit hayatların üzerine bile karmaşık ilişkilerin gölgesi düşüyor. Kim doğru söylüyor, kim dürüst davranıyor, kim bizi kandırıyor, her şey ama her şey birbirine karışmışa benziyor. İşin kötü yanı pek çok kişi, pek çoğumuz artık bu duruma aldırmıyor.

Aldırmak, karşı çıkmak, direnmek demek... Olmayan yel değirmenlerine saldırmak demek. Hayat kavgası demek ekmek parası demek... Batılı bir düşünür "İnsanın ihtiyaçları basamak basamak yukarı çıkar" diyor. "Karnı aç olan bir insan sinemaya gitmeyi, kitap okumayı değil, önce karnını doyurmayı düşünür." diye de ekliyor...

Biz hayatı "karın tokluğuna" tüketiyoruz.

Karnımız doymuyor bir türlü. Hep daha çok, daha çok istiyoruz. Kitap okumayı, sinemaya gitmeyi bir kenara bırakın hayatımızı belirleyecek tercihleri bile doğru dürüst yapamıyoruz. Hadi diyelim bu ülkenin 3 oda 1 salon evlerinde çocuklar hiçbir zaman adam yerine konmuyor ve eğitim sistemi bir gün sınıfa gelecek ve bir milli eğitim müfettişinin sorduğu sorulara doğru cevap verebilecek öğrencileri yetiştirmek üzerine kuruluyor. Peki büyüyünce niye hiçbir şey değişmiyor.

"Liseden sonra üniversiteye gitmeyeceğim, sınavlarına bile girmeyeceğim" kavramı kaç öğrencinin aklına gelebilir ki! Bugünün Türkiyesi'nde kaç lise öğrencisi böyle bir kararı almak isteyebilir ki, kaçı alabilir ki! Kaçı daha basit bir hayatta mutluluğu yakalayacağına inanabilir ki? Kaçı yalnızca tek bir tercih yapıp girebildi ki üniversitenin iki basamaklı 'hayatınızın gerikalanını belirleme' sınavlarına? Kaçı bir mesleği lisedeyken çok istedi, kaçı kazanabildi ki... 18 tercihli sınav formlarında hayatlarını 9., 12., 15. şıklara sığdırdılar, sığdırıyorlar?..

Aşk iklimi yok bu karabulutların altında yaşanan hayatlarda. İstisnalar kaideyi bozmaz, bizim kuşak sizin kuşaktan

ya da bizden sonrakilerden farksız. Biz de siz de ötekiler de aşk konusunda aynı kader çizgisinin kurbanlarıyız. Bırakın aşkı, mantık ilişkilerine bile yer yok. Bu ülkede çocuk yaşta insanlar başlık parası ile satılıyor. 2 karılı, 25 kez hacılı milletvekillerini de işte bu çiftlerin verdiği oylar iktidara getiriyor. Şaşıracak, garipsenecek yok bir şey.

Kırık kalpler ülkesi burası. Ezik yürekli yaşamlar cemiyeti...

Binlerce ablanın "evde kalma" korkusu ile evliliğe can simidi attığı girdapların denizi. Evde kalmış kızlar üzerine çekilen dizi filmler, televizyonlarda reyting rekorları kırmıyor. Dikkat ettiniz mi, Türk filmlerinde yan rolleri son yıllarda cam kenarlarında oturmuş, mutsuz kadınlar paylaşıyor.

Koca bir korku var yüreğimizde, her aşka düşüşümüzde.

Ne kadar oldu bir kadının gözlerine baktığınızda kendinizi bir anda bir uçurumun başında duruyor bulmayalı? Ya da, ne kadar oldu sevdiğiniz bir kadın "seni seviyorum" fısıltısını duyduğu anda uyanmayalı!

Ne kadar oldu aşkı unutalı? En büyük aşklar bir köşe yazarının hafta arası yazılarındaki satır aralarından dışarı taşmıyor. Zaten artık onlara bile yazı yazdırılmıyor.

Kaybettik. Kabullenin artık. Bireysel kurtuluş savaşımızı kaybettik. Denize döküldük, kendi hayatlarımızdan sürüldük...

Öfkelerimiz, sevinçlerimiz, doğrularımız ya hiç olmadı ya da siyah ve beyaz arasındaki keskin farkın arasında kayboldu. Keskin çizgilerin herhangi bir yanına ait değiliz.

Dünya puslu bir grinin üzerinde dönüyor. Zaman karabulutların altında bizleri çaresiz bırakıyor...

Örselendi neyimiz var, neyimiz yoksa. Ne öfkelerimizde gerçek şiddetin yeri var, ne de kahkahalarımızda gerçek neşenin keyfi...

Büyüdük.

İntiharlar bile köprü üstlerinden -bant kayıt- reklam arası birer "teşebbüs" sınırında geziniyor. Canlı hiçbir şey yok, cansız da... Aradayız. Ürkütücü sınırların uzağındayız. Bakmayın ara sıra cinnet geçiren âşıklara ya da ekmek kavgası veren anaların-babaların feryatlarına. Kendi tercihleri değil öfkeleri. Tıpkı nüfus cüzdanında seçtiğiniz din gibi, bir sınav kağıdından çıkan hayatınızın sözel ve sayısal oranları gibi...

Aynalar yansıtmıyor bizi. Aynalarda yabancılara bakıyoruz. Hayatımızın en Radikal eylemini bir gazete bayiinden gazete satın alırken yaşıyoruz.

Gece uykularında kapılar rüyalara kapanıyor. Belki bu yüzden bu ülkenin kapanmak üzere olan sinemaları şimdi dolup taşıyor. Bugün artık doktorlar, mühendisler değil, hayal tacirleri en büyük parayı kazanıyor. Düşlerimizle vurgunlar vuruyorlar. Birkaç saatliğine bir beyaz perdenin önünde ya da geceler boyu bir kutunun içinde umutlarımızı "hayali ihracatlarda" çalıyorlar.

Taşra duyarlılıklarına kaldınız siz bile. Böyle bir yazıyı bile neredeyse sonuna kadar okuyorsunuz.

Öküz gibi, bir dergiye bakıyorsunuz işte. Ne o, yoksa artık hakaretlere bile gülümsüyor musunuz?

Yaşam ve Ölüm... Bütün mesele bu...

Gerisi istisnaların bozamadığı bir kaide.

Bakın ne noktalara geldik, gelmişiz... Şu durduğunuz yerden baktığınızda, iyisi ile kötüsü ile yaşadıklarınızı alt alta yazıp topladınız mı? Aradaki fark rahatsız etmiyor mu sizleri?

Yaşam ve Ölüm arasındaki fark sizin yaşadığınız hayatın bilançosu oysa... Har vurup, harman savurduğunuz hayat, sizin hayatınız. Sizden geriye kalan, yaşadıklarınız...

Eğer aradaki fark küçükse ya da yaşayamadıklarım büyükse o zaman ben ölümü düşünmenin tatsız geçen yaşamlara anlam katabileceğini düşünüyorum. Ölümü yaşam karşısında, yaşamı da ölüm karşısında ciddi birer alternatif olarak görüyorum. "Ölümü düşünmenin, varlığını bilmenin, ondan korkmanın, ürkmenin ve uzak durmanın yaşama anlam kattığına inanıyorum.

En kutsal değerlerimi, lâfı uzatmaya gerek yok, yaşamı örneğin, umarsızca fırlatıp atmayı tartışabiliyorum. Nasıl da kolay geliyor insana "intihar" kelimesinin her harfini enine boyuna tartışmak. Hayat bu kadar anlamsız tüketilirken ne kadar basit gözüküyor insana her şeyi bırakıp gidebilmeyi göze almak.

Film bitiyor.

Belki de adam akıllı yaşanmayan bir hayatın üzerindeki karabulutları dağıtmak için kendi filminize, kendinize yakışır bir "Son"u kendi ellerinizle yazmak gerekiyor. Ölüm karşısında yaşamı kutsamak yetmiyor. "Ölüm ve Yaşam" desek de mesele bitmiyor.

GANİ MÜJDE
İsim, Şehir, Hayvan, Bitki

Yaprağından reçel yapılsa da, ölü mevlitlerinde insanların avucuna özsuyu boca edilse de; gül en iyi pavyon kapılarında bulur kimliğini... Aşktan habersiz bir şairin dilinde "Güle sorma, o bilmez aşkı sevdayı" denilmişse de her âşığın yazısız mektubudur gül.

İsim :
Gani Müjde

İyi çocuktur iyi...
Kendim diye söylemiyorum ama yalanı dolanı yoktur.
Serdar Ortaç'ın İspanyolca söylediği şarkıyı dinlemediği günler sakindir genel olarak.
Sinirlenince bile gülerek sinirlenmeyi başarır hıyar.
Çalışmayı ve para kazanmayı sonra da onları gezerken yiyip bitirmeyi çok sever.
Göçmenlik var ya serde...
"Göçmen çalış, gez, övün, güven ve yırt"
Bazen bokuyla kavga eder, bazen de bok heriflerle.
Aklına bişeyler takılır, oturur bunları tost-itlere yazar deli gibi.
Haa, biraz delidir, ama doludur da...
Velhasılı kelam iyi çocukumdur.
Aynaya profilden bakınca zayıf ta gözükürüm.
Severim kendimi,sizden çok olmasın.

Şehir :
Gelibolu

Tatilin başladığı yer.
Gelişlerimin, geçişlerimin ve "eh artık İstanbul'a vardık"larımın kenti Gelibolu.
Deplasmandaki Anzakları denize döktüğümüz saman sarısı tepeler.
Küçük bir meydan, meydana bakan küçük lokantalar.
Askeri birlikler, askeri araçlar...
Yaz sıcaklarında buzdolabından yeni çıkmış bir karpuzun iskele yanındaki küçük lokantalarda mideye indirildiği güzel sahil kasabası.
Sahile bakan binalarda da kirli, kırmızı perdeli küçük oteller.
Ve her tarafta askerler, askeri birlikler.
Biri söylesin şunlara artık: Savaş bitti, Anzaklar gittiler...

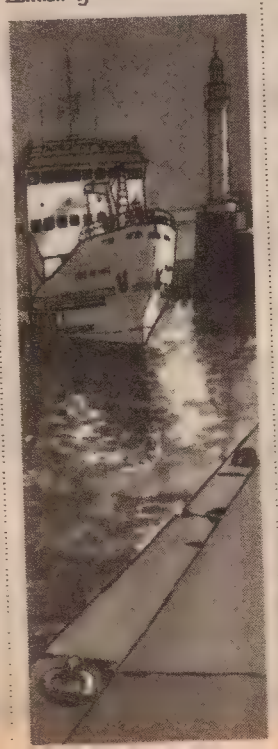

Hayvan :
Geyik

Niye karıları tarafından aldatılan erkekler Geyiğe benzetirler?
"Geyike" yenge, "Geyik" abiye bir yamuk da benim mi haberim yok?
Kendi halinde yaşayan hayvanlara böyle bir insanî yafta yapıştırmaya ne hakkımız var?
El örnek: "Sacit'in boynuzları büyümüştür şimdi. Karısı, İsmail'le iyiymiş. Herif Ren geyiği oldu Ren..."
Bak şimdi!..
Ulan her kimse o Sacit, keşke geyik olsa da boynuzu çıksa.
Hiç olmazsa İsmail'e değil, doğal hayata bir katkısı olurdu.
Hem niye geyik? Aldatılan bir insanı en iyi Devekuşu temsil eder oysa.
Göm kafanı kuma... olsun bitsin!..
Bakın, gördünüz mü? Muhabbet uzadı, Geyik muhabbetine giremedik bile.

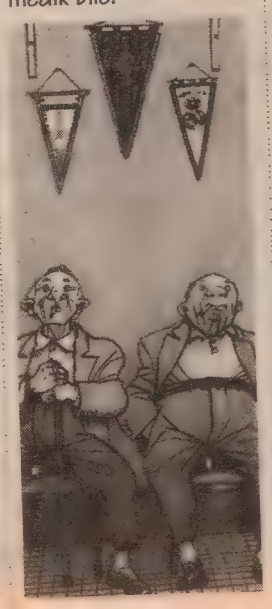

Bitki :
Gül

Yaprağından reçel yapılsa da, ölü mevlitlerinde insanların avucuna özsuyu boca edilse de; gül en iyi pavyon kapılarında bulur kimliğini...
Aşktan habersiz bir şairin dilinde "Güle sorma, o bilmez aşkı sevdayı" denilmişse de her âşığın yazısız mektubudur gül.
Laleden de, bülbülden de, mor menekşeden de daha çok anlar aşktan ve sevdadan.
Ne karanfil kadar sosyalisttir, ne lale kadar Osmanlı...
O sadece aşk partisini tutar, âşıklar da onu.
Papatya falı ile başlayan aşklar, gülle biter.
Bahar gelir, güller açar...
Ben hâlâ mevlitlerde gülsuyu dağıtılmasına bozulur dururum.

Eşya :
Gitar

Ağustos böceği veya Arif Sağ kadar olmasa da çalarım sazı...
Eh madem ki saz çalınabiliyor, o zaman gitar da çalınabilir deyip, teyzemin çocuğunun gitarını aldım, düştüm yollara.
Yalova'da bir arkadaşın yazlığına gidiyoruz: İrfan, Ben, Bircan...
Ben kumsalda gitar çalıp kızları başıma toplıycam, gerisi onlara kalmış.
Tam kumsala inerken koştu arkamdan bir huri "Ben gitar âşığıyım. Bana bir-iki şey çalar mısınız?"
Gitarı yeni almışız daha, ne çalıcaz? Aldım penayı elime, başladım Aşık Turabi gibi sazın göbeğine vura vura telden çalmaya "Karadır bu bahtım kara..."
Ne kız kaldı, ne deniz...
Ilk vapurla İstanbul'a döndü bendeniz...

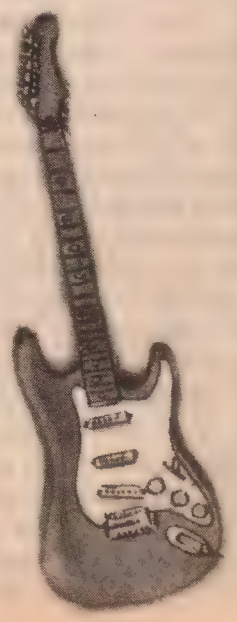

Artist :
Göksel Arsoy

Türk sinemasının altın çocuğu...
Beyrut'ta dövüşen, İstanbul'da sevişen, bir nevi 006 Ankara James Bond.
Kimi zaman Muhterem Nur Abla'nın sevgilisi, kimi zaman arap dilberlerinin başını döndüren sarışın bir Türk...
Sarışın Türk ne ayak demeyin, öyleydi işte...
Yedi düvel'in casus takımı korkutamadı onu ama seks filmleri başlayınca korktu tüydü sinemadan.
Şimdi ne yapar bilmem.
Geri dön altın tabancalı Göksel Abi.
Sen yokken memleketi kurtarma görevi, şerefleri Çiller'den menkul "şerefli" arkadaşlara kaldı...
Halimiz perişan.

Not :

Sıçtılar güzelim seksimizin içine.
Yok G noktası, yok Q bölgesi, yok şoför mahalli...
Yahu güzel güzel sevişiyorduk işte.
İnsana elde alfabe, bölge aratmanın alemi var mıydı?
Bir deli kuyuya taş attı, dört milyar deli çıkarmaya uğraşıyor.
Hayır meretin yeri de net belli değil. Kime sorsan farklı tarif ediyor.
"Gir içeri, bakkalın ordan sağa dön. Tam karşına çıkacak."
"Tam anlayamadım."
"Yahu, gir içeri, kime sorsan gösterirler."
Ararım tırınım, ararım tırınım, ararım seni her yerde...
Sorarıımm ıssız gecelerdeeee, G noktası nerdeee?..

İHSAN OKTAY ANAR

Önemli Şahıslar

Fotoğrafhane vitrinlerinde "sigaralı", "av tüfekli", "boks eldivenli" ve "Arap şeyhi kıyafetli" pozlara da rastlardık. Üstelik bu fotoğrafların birer kopyasının, üzerlerine mâni yazılıp fiyakalı birer imza atıldıktan sonra, sahipleri tarafından manitalarına gönderildiğini tahmin edebilirdik.

Bir zamanlar onları mahalle fotoğrafçılarının vitrinlerinde görürdük: "Saatini gösteren çavuş" pozu, galiba en eskisi ve en yaygınıydı. Herkeste bulunmadığı yıllarda, çarşı izinlerinde fotoğraf çektirmek isteyen çavuşların, fotoğrafçıdan kol saati istemesi bilinmedik birşey değildi. Bu durumda istekli, sağ kolunu dirsekten büker, hem pırpırını, hem de muhteşem bir Nacar saati teşhir ederek poz verirdi. İkincisi ise "telefon eden adam" pozuydu. Köyünden kalkıp kente gelen yeni "burjuvaların" rağbet ettiği birpozdu bu. Onlara göre telefon etmek, galiba önemli bir adam olmanın işaretiydi. Fotoğrafhane vitrinlerinde "sigaralı", "av tüfekli", "boks eldivenli" ve "Arap şeyhi kıyafetli" pozlara da rastlardık. Üstelik bu fotoğrafların birer kopyasının, üzerlerine mâni yazılıp fiyakalı birer imza atıldıktan sonra, sahipleri tarafından manitalarına gönderildiğini tahmin edebilirdik. Ne var ki şimdi çoktan sararmış bulunan bu fotoğraflardaki o pek afili bakan suratlar, önemli adam olmak için belki de fazlasıyla saf ve iyiydiler.

Gelgelelim ipin ucunu iyice kaçıranlar, saat ve telefon gibi aksesuarlarla yetinmeyip doğruca lunaparklardaki fotoğrafhanelere giderlerdi. Buralardaki adam boyu panolarda Superman, Tom Mix, Çelik Blek, Zagor gibi meşhur kahramanların gerçek insan boyutlarında resimleri olur, fakat yüzlerinin olması gereken yerde bir boşluk bulunurdu. Arzu eden, yüzünü bu boşluktan çıkarıp fotoğraf çektirir, sözgelimi Baltalı İlah kılığındaki resmini arkadaşlarına göstererek caka satardı. Ayrıca bu tür panolarda, canciğer arkadaşlar için "Tarkan ile el sıkışan Karaoğlan" seçeneği bile vardı. Aralarından su sızmayan iki arkadaş, böylece aynı fotoğrafta yeralıp dostluklarını ebedi kılabilirlerdi. Yıllar önce, buna benzer bir panonun Paris'te de olduğu söylentisi çıkmıştı: Hepimizin hatırlayacağı gibi, özellikle aydın insanların o yıllarda F.Mitterrand ile fotoğraf çektirebilmesi büyük maharet sayılıyordu. İşte bu panoda Mitterrand, kalıbı kıyafetine bakılırsa aydın olduğu anlaşılan bir şahısla el sıkışırken tasvir edilmişti; ama aydının yüzü yerinde bir boşluk vardı: Birkaç istisna dışında bu durum, panoda olduğu kadar gerçekte de böyle değil midir? Ancak "önemli şahıs" olmak, fotoğraflarda öyle görünmekten elbette ki çok daha zor ve masraflıydı. Fakat son zamanlara kadar, bu zorluğun adım adım üstesinden gelmek mümkündü.

Bunun için ilk iş, Ray Ban gözlük, Rolex kol saati ve Ronson çakmak almaktı. Aslında parası çıkışmayanlar bunların sahtesini, çok daha düşük bir fiyata işportadan da edinebilirlerdi; ne var ki bu, uğruna hayatlarını vakfettikleri kariyerlerini tehlikeye düşürecek riskli bir durum olduğu için, görmüş geçirmişlerin acemilere pek tavsiye ettikleri bir çözüm değildi. Önemli olmak için bunca paraya kıyanların atacakları ikinci bir adım ise, altın aksesuarlar takmaktı. Ön dişlerin birkaçını ya da hepsini altın kaplatmak, artık devri geçip görgüsüzlük sayıldığı için, bileğe ve boyuna takılan künyelere, hepsinden önemlisi, ortasında kırmızı birtaşın parıldadığı irice bir şovalye yüzüğüne bel bağlamak akıl kârı sayılırdı. Ardından, arzuya yahut eğilime göre ya numaralı bir blucin ve domuz burnu çizmeler ya da markası itibariyle oldukça pahalı bir takım elbise almak gerekirdi. Yine de bu kılık kıyafet içindeki önemli adama, onca ihtişamına rağmen, işi bilenlerce "amatör" gözüyle bakılırdı. Çünkü bu, sadece bir hevesle olacak şey değildi ve önemli olmak, gerçekten önemliydi.

Yaşadığımız şu günlerde ise önemli adamlar, gazeteler ve televizyon aracılığıyla ta evimize kadar gelip bizi şereflendiriyorlar. Renkli sayfalarda ve ekranda onları görünce gıpta ediyor, haset duygularıyla kendimizi yiyip bitiriyoruz. Miting meydanlarında, bir açık oturum ya da bir konuşmada, tartışılmayacak kadar haklı ve önemli oldukları için yumruklarını öfkeyle kürsüye vurdukları zaman, dehşete kapılıp saygı ve korkuyla titriyoruz. Kalantor, ağır, oturaklı ve şişman olmaları yüzünden koltuklarından kalkmakta adamakıllı zorlanıyorlar ve bunun için sadık adamları onların kollarına girip yardım etmek zorunda kalıyor. Çevrelerinde fırıl fırıl dönen onca kişinin desteğiyle de olsa, burunlarından kıl aldırmadan yürürlerken, attıkları her adımda zemin titreyip sarsılıyor ve pencere camları zangırdıyor. Önemleri ve ağırlıklarını taşımak zorunda olmaları yetmiyormuş gibi, bir de dönüp suratlarında, dünyaya metelik vermeyen, küçümseyici bir ifadeyle bize bakıyor ve yollarına devam ediyorlar. Bunların asıllarına Batı ülkelerinde VIP (Very Important Person) deniyor. Bizim ise onlara, belki de ÇÜŞ (Çok Ünlü Şahıs) dememiz gerekir.

Bir VIP

Kral Faruk'un amcası Hüseyin Kamil Paşa başını hafifçe sağa, fesini ise hafifçe sola yatırdıktan sonra, göğsünde iki madalya ve bir nişan ile objektife tepeden bakıp poz verirken, sadece bir fotoğrafta ölümsüzleşebilmiş. Önemli ya da önemsiz demeden, ölüm herkese eşit davranıyor. Bu yüzden ona VIP değil de, belki RIP (Rest In Peace) demeliyiz.
Fotoğrafın Kaynağı: Hayat Tarih Mecmuası, Sayı 5, Yıl 1965

Anla Beni Öyküleri (3)

MET-ÜST & SENCER

BİZİM MAHALLEYİ ADETA PLATO GİBİ, MAHALLE SAKİNLERİNİ DE ADETA SET İŞÇİLERİ GİBİ KULLANIYORDU...

TAM BİR MİZANSEN ADAMIYDI... BAKIŞI, TAVRI, KONUŞMASI, JESTİ, MIMİĞİ, HER HAREKETİ ÖNCEDEN DEFALARCA ÇALIŞILMIŞ, ÖZENLE KURGULANMIŞ BİR HAVA TAŞIYORDU...

PRENSİP SAHİBİYDİ... GÖRÜNDÜĞÜ FİLİMLERDE ONA BİR ARABA SOPA ATAN JÖNLERE İLLE BİR BIÇAK SAPLAYACAKTI, YOKSA MİLYAR VERSEN GÖRÜNMÜYORDU...

GURURLU BİR ADAMDI... BİZ ONU ZENGİN SANALIM DİYE MAHALLEYE ÜÇ DURAK KALA BELEDİYE OTOBÜSÜYLE GELİYOR, EVİNE KADAR DA TAKSİ TUTUYORDU...

YEŞİLÇAM KRİZE GİRİNCE VE DE ARTIK İYİCE YAŞLANINCA, O ESKİ GÖRKEMLİ HAVASINDAN ESER KALMADI... NE MİZANSEN, NE PRENSİP, NE GURUR, HER ŞEYİ BOŞLAYIP SABAH AKŞAM İÇİYORDU...

TELEVİZYON DİZİLERİ İÇİN GELEN DAYAK YEME SAHNELERİNDE GÖRÜNME TEKLİFLERİ DE GELMİYORDU ARTIK...

?

YİNE Mİ SİZ?..

HEPİNİZİN CANINA OKUYCAM!

SAVULUN ULAN!..

ÇÜNKÜ ONA TOKAT ATACAK JÖNE VE KAMERAYA ÖYLE HÜZÜNLÜ, ÖYLE DELİCE BAKIYORDU Kİ, YİYECEĞİ HER YUMRUK ONA DEĞİL DE SANKİ SEYİRCİNİN ÇOCUKLUĞUNA VE ANILARINA ATILMIŞ GİBİ OLACAKTI...

VURUN ULAN VURUN, BEN ÖLMEM!!

İKİ KALP KRİZİNİ SESSİZ SEDASIZ ÜST ÜSTE ATLATMIŞ...

HEY BAKIN!.. SAFFET ABİ YİNE MİZANSEN YAPIYOR!..

HING!

SAFFET ABİMİN ÜSTÜNE YOKTUR MİZANSEN YAPMADA...

ÜÇÜNCÜ KALP KRİZİNİ İSE...

ALİ NESİN

Köktendinciliğe Karşı Aydınlanma Konferansı

Konferans sonunda çeşitli eleştirilere hedef olduk. Sağdan gelen eleştirilere hazırdık elbet. Ama soldan da eleştiri geldi. Hani yazının başında, birçok kez toplantılara çağırdığımız aydınlardan sözetmiştim ya...

Aziz Nesin'in ölümünden iki-üç hafta önce bir basın toplantısı yaparak girişimini başlattığı Köktendinciliğe Karşı Aydınlanma Konferansı, 20-22 Mart 1997 günlerinde Ankara'da uluslararası bir düzeyde gerçekleşti. Bu yazıda, gerek konferansı düzenlerken gerekse konferans sırasında edindiğim birkaç izlenimi aktaracağım.

Babamın ölümünden birkaç ay sonra, 200 küsur aydını telefonla teker teker arayarak böyle bir konferansı düzenlemek amacıyla toplanacak olan Genel Kurul'a katılıp katılmayacaklarını sordum. Kimini bulamadım, kimine defalarca not bıraktım ama bir yanıt alamadım; bulabildiklerimin bir bölümü de felsefi, ideolojik, siyasi ya da kişisel nedenlerle Genel Kurul'da yer almak istemediğini söyledi. Genel Kurul'da yer almayı kabul edenlerden birkaçı, başkan oldukları örgütü temsil edemeyeceklerini, ancak kişisel olarak kurulda bulunmak istediklerini söyledi (bunların hiçbiri ne Genel Kurul'a katıldı, ne de konferansa geldi.) Genel Kurul'a katılmaya söz verenlere, eğer gelemeyeceklerse bir telgraf yollayarak bizi desteklemelerini istedim (bunların hiçbirinden destek telgrafı almadık.)

Genel Kurul'a katılmayı kabul eden herkese bir çağrı mektubu yolladım. Sayın Sönmez Targan, ayrıca bir o kadar da örgüte çağrı mektubu yolladı. Yani en az 400 çağrı mektubu postalandı.

Kiminin saflık diye nitelendirebiliceği bir iyimserlikle kalabalık geçeceğini sandığım Genel Kurul'a bir avuç insan katıldı ! Bu bir avuç insan arasından yarım avuçluk bir Düzenleme Kurulu seçildi.

Yaptığımız çalışmaları anlatmak amacıyla bir ara Genel Kurul'u topladık. Daha doğrusu toplamak istedik, ama toplayamadık. Düzenleme Kurulu dışında Genel Kurul'un ikinci toplantısına yalnızca iki kişi geldi.

Düzenleme Kurulu'nun çalışmaları bir yıla yakın sürdü ama bezmedik.

Birçok tehdit telefon ve mektupları aldık ama sinmedik. Toplantımızı polis bastı ama boyun eğmedik.

Dağıttığımız basın bültenlerinin pek azı yer aldı ama yılmadık.

Son bir haftaya kadar beş kuruş paramız yoktu ama karamsarlığa kapılmadık.

Konferanstan iki üç gün önce bir basın toplantısı yaptık, basın toplantısına üç gazete geldi: Cumhuriyet, Demokrasi ve adını şimdi anımsayamadığım üçüncü bir gazete...

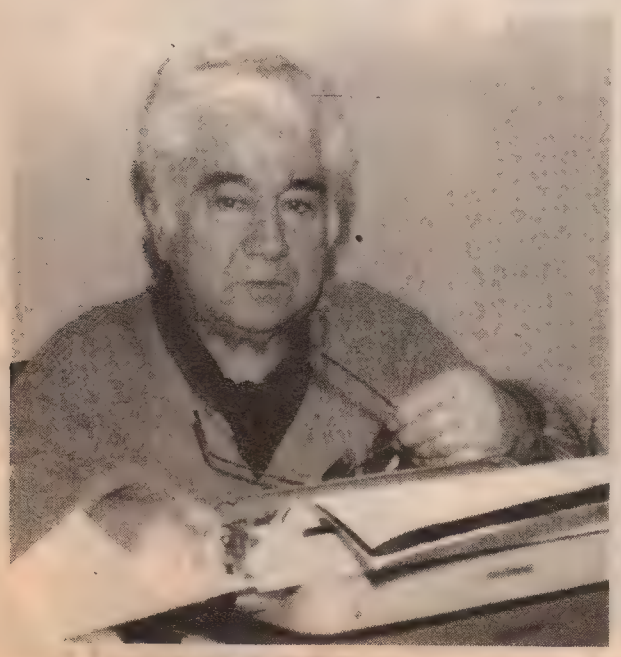

Hazırlık toplantılarında Cumhurbaşkanlığına gidilip gidilmemesi uzun uzun tartışıldı. kimi, Sayın Süleyman Demirel'in 30 yıldır siyaset sahnesinde olduğunu, dolayısıyla Türkiye'nin bugün bulunduğu durumdan sorumlu olduğunu ileri sürerek Cumhurbaşkanlığına gidilmesine karşı çıktı. Kimi de, köktendinciliğe karşı savaşımda devleti her zaman aramızda görmek istediğimizi belirterek, devleti isteyerek dışlamanın bir anlamı olmayacağını savundu; biz, devlete davetiye çıkaralım da, devlet ister gelir ister gelmez... İkinci görüş kazandı. Bence iyi de oldu. Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel çalışmalarımızı ta başından beri destekledi. Hatta açılış konuşması vermeyi bile kabul etti. Ne yazık ki Süleyman Demirel açılış konuşmasına gelmediği gibi, ne bir telgraf yolladı, ne de gelemeyişinin nedenini açıkladı. Biz gene de Sayın Süleyman Demirel'in desteğinden yararlandık ve kendisine teşekkür borçluyuz.

Konferansı nasıl duyuracaktık? Basın toplantısı yaptık, yankı uyandıramadık. Yalvar yakar iki üç gazeteye (parasız elbet, paramız mı vardı !) ilân koydurabildik. Ayrıca bin küsur kişi ve kuruma davetiye yolladık. Gene de konferansımızı yeterince duyuramadığımızın bilincindeydik. Ama ne yapabilirdik ki?

Neyse ki toplantı, "ne şeriat ne darbe" sloganlarının atıldığı, medyanın demokrasiye sahip çıktığı günlere rastladı. Demokrasi demek, sivil toplum örgütlerinin ve yurttaşların toplumda etkin olması demek değil midir? İşte biz de, sivil toplum örgütleri ve yurttaşlar biraraya gelip etkin olmak istedik. Böyle bir ortamda medya bizi desteklemez mi? Destekler elbet. Böyle düşündüm. Ve yanıldım! Cumhuriyet, Siyah Beyaz ve Akit gazeteleri dışında hiçbir gazete bizi birinci sayfadan haber olarak vermediği gibi, bize değin ya hiç haber vermediler ya da iki satırla geçiştirdiler. Televizyon kanallarından bu kadar da ilgi görmedik.

Akit gazetesi, konferansın birinci gününde, baş sayfadan "uyarıyoruz!" diye ünleyen tehditkâr ve kışkırtıcı bir haber geçmesine karşın, konferans barış içinde yapıldı.

Yurtdışından ve yurtiçinden 30 kadar konuşmacı bildiri sundu. Her bildiri tartışmaya açıldı, kimi zaman sert tartışmalar oldu. Bildiriler ve tartışmalar kitaplaşmak üzere banda kaydedildi. Konferans sonunda ortak bir bildiri hazırlandı. Ortak bildiride, bu konferansın-gereksinildiği sürece elbet!-her yıl yineleneceği bildirildi. Bana kalırsa, her yıl, laikliğin bize sunduğu nimetleri gençlere göstermek üzere bir laiklik şenliği düzenlemeli. Bale, dans ve müzik gösterileri, resim ve sergiler hatta palyaçolar, hokkabazlar, sihirbazlar, çocuk parkları... Şenlikte neler neler yapılabilir... Konferans da bu şenlik kapsamında yapılabilir. Böyle bir şenlik sanırım halkın yoğun ilgisini çeker ve sermaye gazeteleri o zaman bize yer verirler, daha doğrusu yer vermek zorunda kalırlar.

Konferans sonunda çeşitli eleştirilere hedef olduk. Sağdan gelen eleştirilere hazırdık elbet. Ama soldan da eleştiri geldi. Hani yazının başında, birçok kez toplantılara çağırdığımız aydınlardan sözetmiştim ya... Hani çeşitli özürlerle toplantıların hiçbirine katılmamışlardı. İşte onlar... Böyle bir konferanstan haberleri yokmuş! Adlarını vermiyorum bu kişilerin. Zaten yeterince bölünmüşüz... Umarım gelecek yıl düzenleme komitesi daha kalabalık olur. Sonuç olarak, beş parasız ve beş dakikasız bir avuç sorumlu aydın, köktendincilik konusunda oldukça düzeyli bir konferans düzenlemiştir. Haberi olmayanlara duyurulur !

SİNA AKYOL

Kırk Katır Dokuz Satır

Biz kime yandık?
Kimlerin mi nârına
gönül indirdik?

Gönül ki merhem–
idi, ateşbaz idi,
hangi yareye?

Onmaz yareye
tane tane anlatır
sedefli satır.

Mektup

Tuğrul Tanyol'a, Haydar Ergülen'e

Ben âleme
yaban baktım.

Ben âlemi
sevmedim.

Âlem bilir,
kötü söyledim.

Sevaptır diye,
kapkara.

Arkadaşım İbram Çavuş,
sözüm sana emanet.

NALAN TÜRKELİ

Farklıyız; Havamızla, Dayımızla, Ayımızla

Varoşlarda çekilirken karın açlığı, doymadı kimilerinin bir türlü gözaçlıkları...
Çektirirler burnumuza ihanetin kokusunu bir ahiret, bir tesbih dolusu...

Hangi yürekte yoktur ki yaşanmış ihanetin acısı... Yaşamın somut gerçeklerinden biri değil midir aldatmak, aldatılmak...

Kimi saltanata sallarken başını, kimileri salmıştır gözyaşlarını sefalete... Kimlerdir siyaset meydanında onursuzca hâlâ kalmaya direnen? Kimlerdir açlık, ahiret korkusu duasıyla avutulanlar?

Burnunda hızmasıyla sokakta deli divane oynatılan ayıya, kuru kalabalık gürültüyle alkış tutuyorken, kaçmız üzülerek bakarız o utanç tablosuna, kaçımız sorgularız oynayanı ve oynamak zorunda bırakılanı..

Bulunur mu dostluklar, tokluklar öylesi ortamda.

Bir başkadır memleketimiz! havasıyla, ayısıyla, dayısıyla..

Her ne kadar çekmişse de **"Süleyman efendi nasırından, hiçbir şeyden çekmedik memleket meselelerinden çektiğimiz kadar..."**

Varoşlarda çekilirken karın açlığı, doymadı kimilerinin bir türlü gözaçlıkları...

Çektirirler burnumuza ihanetin kokusunu bir ahiret, bir tesbih dolusu...

Kahırlanıp kafamızı, içimizi çekeriz, tüketemeyiz meseleleri...

Önce kıralım tutsaklık zincirlerimizi, atalım bir an önce bileklerimizdeki kelepçelerimizi, yaşayalım coşkuyla içimizde saklı kalan çocuksu saflığımızı, düşlerimizi.

Tabii ki sevmedik hiçbir şeyi, doğrunun gerçeğini sevdiğimiz kadar, tabii ki nefret etmedik yalanlardan nefret ettiğimiz kadar...

Sevmiyorsak acı biberi, ilaçsız hekimi, joplu polisi, savaşı, yalanı, yanlışı, bu demek değildir ki sevmiyoruz memleketimizi...

Az mı söylendi bu memlekette sömürü türküleri? Az mı deldi kulak zarlarımızı hacımız, hocamız, oynak-kıvrak sesleriyle az mı alkışlattılar cenazelerimizi. Dinimizi, anamızı, bacımızı, kitabımızı az mı yaktılar keleşliler, pompalı silahlarla ve yüreğimize düşürülen bölücü nutuklarıyla.

Oysa nasıl da dizilmiş gökyüzünde yıldızlar, birbirleriyle kaynaşırcasına, sanki dünyaya dostluk şiiri anlatırcasına.

Usanmadan seyredin gökyüzünü, güneşi ve ay'ı... Korkmayın şaşkınlıklarınızdan. Eğer ruhunuz bir anda kararıp, bir anda aydınlanıyorsa, bırakın taşsın duygularınız! Belki gözyaşı olacaktır yanaklarınızdan inen, belki de dönüşecektir ağız dolusu kahkahaya bir anda..

Çok şeyin sıkıcı geldiği yalanın, yanlışın bizi iğrendirdiği o noktdada, umutlar önemsenmez mi, hele aylardan Mayıs ise...

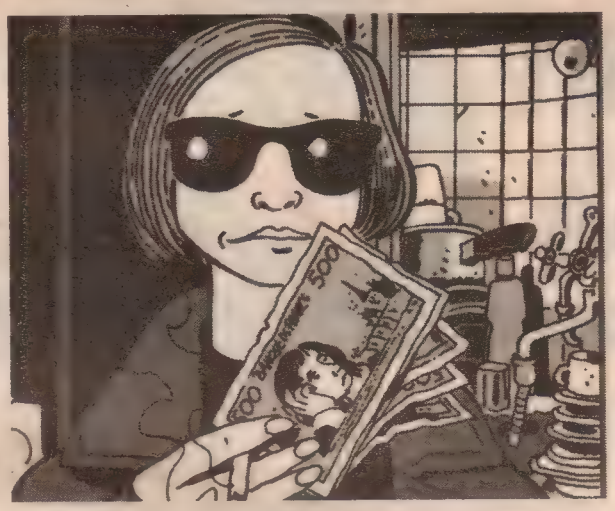

Bakmayın çocuklar kirli aynalara, yüzünüzdeki üşüyen, titreyen yokluk çamurunu sakın silmeyin, utandırmasın sizi oyunlarınız verilmedikçe oyuncaklarınız... Bilirim: Uçurtmaları hepiniz seversiniz, atlıkarıncaları da... Ucuz şekerlere sakın kanmayın, kandırılmayın! Oynayın mutluluk oyunlarınızı, yeryüzünün bütün çocukları, çalın ıslıklarınızı usanmadan, bıkmadan!..

Sobaya, çorbaya, hırkaya gerek yok böyle sıcak aylarda! Öyle büyük ki yeryüzü içinde salıncaklar, mavi denizler, ulu dağlar var. Ürkütmesin sizi hava, cıva, bozuk yasa. Size mi kaldı utanmak, size mi kaldı ayıpları-günahları kapatmak, dövülmek, ölmek sizlere yakışır mı? Utansın ayıbı olanlar, utansın sizlere çocukluğunuzu yaşatmayanlar...

Siz şarkılarınızı söyleyin çocuklar; yok ki suçunuz günahınız, alın yazısı yok ki!..

Yeter ki boyun eğmeyin, satılığa çıkarmayın onurunuzu asla, bir günlük tokluk adına...

Oynatılır mı ki ayılar, salınır mı ortalıkta dayılar kadercilik zincirimizi kırdığımızda. Özgürlük doğallığımız, tabii ki doğal hakkımız. Mutluluk doğurur bir yeni umudu daha, dudaklarımızdan dökülen özgürlük şarkıları söylendikçe...

Aynı değil, toklukla açlık, ölmekle yaşamak, tutsaklıkla özgürlüğün aynı olmadığı gibi. Aynı mı oynanan oyunlar, aynı mı ruhun çamuruyla, yüzlere sıçrayan çamurun izleri? Silmeyin çocuklar, silmeyin yüzünüze sıçrayan oyun çamurlarını, varsın büyüsün yüreklerinizdeki sevgi güneşi... Uzatın çocuksu mutluluğunuzu, yüreği, ruhu çamurla kaplı olanlara... Utandırın onları!.

ZAFER AKNAR

Os-susurluk Masalları

Burada lüks Onturus otelinde kalan yıldız kaçakçısı, buranın üst düzey emniyet yetkilileriyle yemek yedi.

Ozon tabakasındaki delik gittikçe büyüyordu. Güneşin arıtmaya uğramadan gelen ışınları Eyikrüt gezegenindeki canlı türünü gensel değişime uğratıyordu. Beyinleri mideye doğru kayan insan türü, doymak bilmeyen bir ihtirasın peşinde sürükleniyordu. Yeryüzü cennetleri kurmak isteyen bir grup insan ise çabalarının boşuna olduğu sanısına kapılmıştı. Gezegenin geleceği tartışılıyor, asit yağmurlarından sonra, üç taraftan taşacak denizlerin, canlı türünü nasıl yokedeceği üzerine kafa patlatılıyordu...

Kaos ve umutsuzluk, ne yapacağını bilmeyen yöneticilerin beceriksizlikleriyle daha da büyüdü. Gezegenin Os-susurluk bebek evreninde meydana gelen kaza, gezegen sakinlerini çevresel felaketlerden uzaklaştırırken, gözler sistemin çürümüşlüğüne çevrildi.

Bir uzay otomobili ile bir uzay gemisinin gökyüzündeki kazasında, biri Konstanplus'da görevli HK-dağlı isimli bir güvenlik görevlisi ile AÇ-ülyol isimli bir yasadışı yıldız kaçakçısı ölüyordu. Kazada ayrıca uzay fırlatıcısını açan Eyikrüt gezegeni güvenlik parlamentosu üyesi SEB-cina ise ağır yaralanıyordu.

Birbiriyle işsel anlamda yakın alakâları bulunan uzaylıların, aynı uzay otomobilinde bulunması gezegendeki en akıllı canlı türünü bir hayli şaşırtıyordu!

Elektronik gazeteler, ekranlara bu büyük kazayı birinci haber olarak geçiyordu. İlişkiler, birbiri ardına sıralanıyor, tam bir bilgi bombardımanı yaşanıyordu. Güvenlik parlamentosu üyelerinin birçoğunun yasadışı ilişkiler içinde bulunduğu ortaya çıkartılmıştı. Tüm suçlular, kendilerine yöneltilen suçları "uzay ve uzaylılar adına yaptık" diyorlardı. Çetesel çözülme bir noktadan sonra tıkandı. Gezegen yapay arındırmalarla oyalanmaya başlandı. Çıkar ilişkileri üst düzey yöneticilere doğru tırmanırken, gündem Jüpiter'de hayat var mı, yok mu tartışmalarına doğru kayıyordu. Bu tehlikenin varlığından bir ışık yılı süre zaten sözedilmişti. Altında sanki bir elektronik yenığı vardı. Olay öylesine elektronlaşmıştı ki, Eyikrüt Güvenlik Parlamentosu Başkanı Çil-Tans'ın adı bile bu işe karışmıştı. Elde edilen bilgisayar belgelerine göre AÇ-ülyol isimli yıldız kaçakçısı Uranus sönmüş yıldızından getirdiği beyaz renkli tozbir maddeyi Eyikrüt gezegeninin OS-siverekus bebek evreninde yakalatmıştı. Ancak bebek evrenin güvenlik görevlileri bu kişiyi sahte elektronik kart taşıdığı için tanıyamamış ve yaşamlarının en büyük hatasını yapmıştı. Olay evrende kısa sürede duyulmuştu. Bölgenin gönüllü güvenlik görevlileri bu hatayı düzeltmek için hemen uzay karakoluna gitmiş ve yakalanan kişinin bir uzaysever olduğunu ilgililere anlatmışlardı.

Resmi uzay görevlileri, sadece nuh demeyi tercih etmişlerdi. Araya sivil görevlilerin başı SEB-cina girmiş, ancak o da başarılı olamamıştı. Silahlar çekilmişken SEB-cina'nın aklına yetkili kişileri aramak gelmişti. Uydu telefonuna sarılan SEB, Çil-Tans'ı aramış ve araya dönemin güvenlik sorumlusu Ağa-Mem girmişti.

Beyaz toz taşıyan yıldız kaçakçısı dönemin Urfarus eyalet güvenlik görevlisi Mem-Cebe-İrus'a teslim edilmişti. Aç-ülyol isimli yasadışı kişi sonra bu eyaleti terkederek, komşu Antakrus eyaleti İskenderusman bebek evrenine geldi. Burada lüks Onturus otelinde kalan yıldız kaçakçısı, buranın üst düzey emniyet yetkilileriyle yemek yedi. HK-dağlı ile buluştu ve uzayın sorunları üzerine kafa patlattı.

Bu eyalette bir süre dinlenen AÇ-ülyol isimli uzaylı, daha sonra yola koyuldu. Uzayın karadeliklerinde halledilmeyi bekleyen bir sürü sorun vardı, bunun için durmadan çalışmak gerekiyordu. İlk durakları yine rastlantısal olarak Onturus grubunun sahibi olduğu Onurus-AB uzay otelinde oldu ve sonra o müthiş uzay kazası.

MÜRETTEBAT'IN NOT'U: *Alo... alo...Os-susurluk uzay üssünden Dünya'ya...Bu masalda adı geçen kişilerin gerçekle hiçbir ilişkisi yoktur. Lütfen paranoyaya kapılıp, ad açımlaması yapmaya kalkmayın!..*

Kadın Erkek İlişki Ayrılık Evlilik SOL ve SOL Kimlik Aşk İlişki Erkek Yalnızlık Aşk Eşitlik Evlilik İktidar Cinsellik Kimlik Ev Aşk Hayat Seks İdeoloji Dost Kaos Aşk

Hacer Yıldırım & Hatice Meryem

Sosyalist erkeğin mahalledeki ya da sokaktaki genç maço erkekten kültür olarak hiç farkı yok. Ben şuna inanıyorum; kadınların özgürlüğü için mücadele etmeden ve kadınlar özgürleşmeden hiçbir sistem demokratik ve ilerici bir sistem olamaz. Bundan 6-7 yıl kadar önce ben Sosyalist Birlik Partisi girişimi sözcüsüydüm. Bana Cumhuriyet gazetesi "Nasıl bir sosyalizm?" sorusunu sormuştu. Ben de onlara 'erkeksi olmayan bir sosyalizm' demiştim. Parti kurucuları içinde müthiş bir tepki gördü. İşte dediler "*Sen ibne sosyalizmi savunuyorsun, karı sosyalizmini savunuyorsun, halk bizi tutmaz, böyle açıklamalar yapma*". Bunların içinde milletvekilleri de vardı. Bu nedenle sol içindeki erkek egemen kültür Türkiye toplumunu ve Türkiye ortalamasını yansıtıyor. Erkekler kendi ufak menfaatleri nedeniyle kadın eşitliği hareketinden rahatsızlık hissediyorlar. Akşam eve geldiği zaman bulaşığı kadına yıkatmak yemeği kadına yaptırmak falan gibi çok basit küçük çıkarlar erkeklerin bu sistemin aynen devamını da ısrar edici kılıyor. Bunların içinde sosyalistler de var. Kişilikli bir erkek ancak kişilikli bir kadının yaşadığı dünyada varolabilir.

Kadınlar hep yan unsur olarak görülürdü. Büyük lider ve halkı kurtarmak üzere mücadele eden erkek sosyalist onun işte bulaşıklarını yıkayan, peşinde koşan, kadın sosyalist kimliği böyle başlamıştı.

12 Eylül'den sonra egemenlik ilişkisine dayanan kültür iflas etti. Kültür iflas edince kadın da kendi kimliğiyle yeni bir sosyalist erkeğin eşi olmak onun çayını getiren kadın olmak gibi bir şeyle yetinmedi. Kendi kimliği, kendi kişiliği, olduğunu ve sosyalizmin hiçbir şekilde bunu engellememesi gerektiğini düşündü. İlişki bozulunca büyü bozuldu. Büyüye dayalı bir sürü ilişki vardı. O zaman büyüler bozulunca da bu ilişkileri yeniden kurmak üzere ayrılındı.

Sosyalistler biraz saf ahlâkçı olarak anılır. Bu yüzden de zaman zaman islamcılara benzediğimiz olurdu. 12 Eylül öncesi işte kadının çok fazla erkeklerle ilişki kurması erkeklerin ilgisini çekmesi falan sosyalist ahlâka aykırı düşünülürdü. İlişki tamamen o eski feodal sadakat temelinde geliştirilmeye çalışılırdı. Bunların hepsinin süreç içinde yanlış olduğu yani böyle olmaması gerektiği aşkı ve sevgiyi en zengin ve en çeşitli şekilde öncelikle ilerici insanların yaşaması gerektiğini ve böyle yaşayarak dünyayı değiştirmeleri gerektiği anlaşılmaya başlandı. Bizim kadın erkek ilişkilerindeki temel mantık ahlâkçılıktı. Bunun da çok İslamcılardan farkı yoktu temelde.

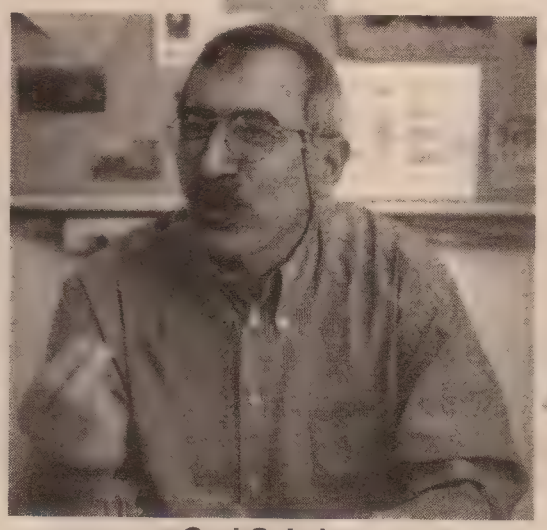

Oral Çalışlar

İşte dediler "*Sen ibne sosyalizmi savunuyorusun, karı sosyalizmini savunuyorsun, halk bizi tutmaz, böyle açıklamalar yapma...*"

Kendi pratiğimden söyleyeyim biz 89'da aramızda bir siyasi gruptan ayrılıklar oldu ve aramızda şöyle bir tartışma çıkmıştı: Bizim karşımızdaki grubun şefi benim ve başka bir arkadaşım için 'bunlar karılarının sözlerini dinliyorlar' diye bir propaganda yapmıştı işçilere ve etkili olmuştu. Bu sosyalist kültür içinde, böyle geri şeylerin yaygın olması bakımından ilginç.

Sonuçta geldiğiniz kültür önemli, Anadolu'dan geliyor bütün o ahlâk anlayışını da sosyalizmin içine taşıyor. 80 öncesi yurtlarda falan kadınlarla erkekleri elele dolaştırmayan sosyalist grupları hatırlıyorum. Şimdi ise sevgiye aşka en çok açık olan insanların sosyalistler olması gerektiği düşünüldü. Biliyorsunuz çok sayıda sosyalist grubun kurduğu partiye bile aşkın ve devrimin partisi demek gibi ileri bir noktaya bile gelindi.

Solcu erkek deyince aklıma erkeğin bir politik görüşe meraklısı geliyor. İnsan bunu çeşitli biçimlerde yaşayabilir. Bu biraz kişilik yapısıyla ilgili birşey. Çok iddialı bir tipsindir, zaten dünyayı kurtaracağım ben deyip burnun havaya çıkabilir. İddialı bir tip değilsindir, bu sana soru sormayı öğretmiştir. Hayatın başka alanlarıyla ilgili soru sorabilirsin. Merhametlisindir, insaf üzerinden solcu olmuşsundur. O zaman kendi ezdiklerine de karşı duyarlılık gelişir sende de. Çeşit çeşit tezahürü var. Bunların hepsini görüyoruz solcu erkeklerin arasında. Kadınların erkekler tarafından ezildiğini farkedenler var. Bununla ilgili birşey yapmak isteyenler, bunu hiç takmayanlar var. Ben zaten dünyayı kurtaracağım, dünyanın tamamını düşünüyorum, bir de bu iş için mi uğraşacağım diyenler var. Ben onlara benzemiyorum diyenler var. Ben öbürkülerine benzemiyorum biz farklıyız. Birşey yapmak isteyenler de çeşitli kollara ayrılıyor bence. Meseleyi cinsel özgürlük meselesi gibi görenler ve bir türlü bulaşıkları kimin yıkayayacağı mevzusuna gelmeyenler. Teorilerle olmuyor. Okumaya daha yatkınlar. Pratik başka birşey. Ezen başına sol gelince erkek olma durumunu değiştirmiyor. Ezmek erkekçe bir şey. İktidar sahibi kadınlarda` böyle, erkeksi bir hava olması boşuna değil. Çocukluğunda oyuncak tabancanla bebeği elde edememişsen, birden büyük tabancanla canlı bebeklere de el sürmek zor oluyor. Solcu erkeklerin özel yaşamlarında farklı oldukları varsayımı kadınları aldatan birşey. Önümüzdeki en büyük engel bu. Bir de, diğerlerinden daha fazla biliyorlar. Bir konuyu da bilmesinler. Bir de bütün dünyayı tahlil etmenin verdiği güçle futbol diyorsun, resim diyorsun, biliyorlar. En sinir olduğum şey "çok duyarlıyım, çok hisliyim" sözleri. Farklılık, çocuksuluk, hislilik yalan bunlar. Erkek yalanları bize acı olarak geri döner. Farklıyım çünkü solcuyum, bana birşey anlatmıyor. Solcuyum farklıyım, çünkü çocuğa ben bakıyorum evde, ben bunu anlıyorum farklılıktan.

Ayşe Düzkan

En sinir olduğum şey "çok duyarlıyım, çok hisliyim" sözleri. Farklılık, çocuksuluk, hislilik yalan bunlar.

Biz hepimiz çok sert bir mücadele içerisinde koşarken evlenmiş insanlarız. Koşarken evlenmenin getirdiği sonuçlara katlandık. Koşarken evlenmek, 1987'den sonra özellikle '90'larda bütün sonuçlarını vermeye başladı. Bunun en neti şu; 80 öncesi evlenmiş ve hâlâ evliliğini sürdüren kim var, sorusuna verilen cevap. Sol ve kadın dediğiniz zaman soldaki bir erkek olarak şunları düşünüyorum. Bizim birbirimizi sevmemizin beraber olmamızın, evlenmemizin, nişanlı olmamızın, sevgili olmamızın nedenleri gerçek hayattakinden çok farklı. Aynı örgütte olmak, aynı evde olmak, beraber olmayı getiren birşeydi. Tercih hakkınız bu kadar kısıtlıyken gerçekleşen bir kadın erkek ilişkisinin iflası tercih çoğaldığı anda ortaya çıkıyor. Solcu kadın, solcu erkek, diye ayırmıyorum aynı kategoride değerlendiriyorum.

Kendi baskımız toplumun baskısından iki kat daha fazladır. Yani biz iki kere cezaevinde yattık. Biz de bir erkek-kadın ilişkisi Refah Partisi'nin kurduğu ilişkiden çok daha serttir.

Siz solcu bir kadınsınız, şöyle davranmanız gerekiyor diye bir tipleme yaparsak bu gerçek olmaz. Kadınların solcu erkeklerden bekledikleri şeyler doğru değil. Eğer baştan solcu erkek çok farklıdır gibi kategorize ederek ilişkiye girerseniz sukutu hayale uğrarsınız. Mesela solcu erkek karısı başkasıyla yattığında öldürmez diyebilir misiniz? Yok böyle birşey. Dövmez diyebilir misiniz? Yine solcu kadın eşinin başka bir kadınla ilişkisine kıskançlık duymaz diyebilir misiniz ?

Bu ilişkilerin değişmesinde birbirimizi anlamamızda bir kaç jenerasyon değişmesi lazım. Bayan arkadaşlarımız, zamanında okul prensleriyle evlenmişlerdir. Okul sorumluluğu bitince, prenslik bitti. Mesela kız çok güzeldi, oğlan o kadar değildi ama okul prensiydi. Konuşuyordu, konuşma bitip içeri girince kız güzelliğinin farkına vardı. Okul prensleriyle evlenmiş olanların evlilikleri bitti, evlilikleri boşverin sevgililikleri bitti. Solcu kadın iddialaşıyor, hayatın teoriye uygun olmasında çok ısrar ediyor. Kitapta ne yazıyorsa onu bekliyorlar. Gündelik hayatın gereklerini de iddialaşarak birlikte hayat sürmez. Sürdürmeye çalışırsanız orası tımarhaneye döner.

Teorik olarak bir bayan arkadaşla tanıştığı zaman onunla beraber olmayı garantilemek için ilişkide özgürlükten bahsedebilir erkek. Ama yarın birgün o bayan gelip de bir başkasıyla birlikte olduğunu söylediği zaman nasıl yaparsın diye boğazına sarılır, hatta ağzı burnu kırılabilir, hatta ölebilir de. Bazı arkadaşlar kadın sorununu anlata anlata baş örtüsü bağlayacak sanıyorum. Sonra bazılarının hergün kadın semineri verip, düzenli olarak karılarını dövdüklerini gördüm.

Normal bir kadın ya da erkek çok daha rahat fantazi kurabilir. Solcunun kurması çok zordur. Çünkü onun hayatı hapishane, işkence, içeri girmek, miting, partiye gitmek, örgüte, derneğe gitmek. Orada fantazi alanı dardır. Yapmaması gerektiği konusunda da zaten bütün ilişkilerinde bunu burjuvanın getirdiği bir dejenerasyondur diyerekten bir baskı vardır.

Anlık yaşayamaz insan. Yaşadığı her anın kendisi üzerinde hayatı boyunca etkisi vardır. Birşey yapmışsanız tortusu mutlaka vardır. Entelektüelliğimizin arkasında yaşadığımız tarih var bizim.

Bülent Uluer

Solcu kadın iddialaşıyor, hayatın teoriye uygun olmasında çok ısrar ediyorlar. Kitapta ne yazıyorsa onu bekliyorlar. Gündelik hayatın gereklerini de iddialaşarak birlikte hayat sürmez. Sürdürmeye çalışırsanız orası tımarhaneye döner.

Sol ve erkek yana yana geldiğinde sol ortadan kalkıyor sadece erkek kalıyor. Babamla falan karşılaştırdığımda çok farklarının olmadığını görüyorum. Elbette farklı. İşte o solculukla tanışmanın getirdiği bir takım değişiklikler oluyor. Bu değişiklikler hiçbir zaman köklü değişiklikler değil.

Solcu erkekler ikiye ayrılıyorlar. Bir, solcu erkeğin nasıl olması gerektiğini kafasında canlandırıp artık değişmek gerek diye ahkam kesenler var, bunlar çoğunlukta. Bir de azınlıkta olan 'hayır erkek dediğin erkektir' diyenler var. Ayrıca 'solcu erkekler maçodur fakat daha rafine maçodur' diyenler var. Dinci erkekler, bence solcu erkeklerden daha dürüst. Bizimkilerin yaptığının aynısını yapıyorlar ama açıkca savunuyorlar hiç değilse.

Ben 77 'den beri 20 yıldır devrimciyim. İlk evliliğimi 20 yaşında yaptım. 10 yıl sürdü, eşitlik vardır, özgürlükçüdür diye. Ama kazın ayağı öyle değil. Önce bunlar hayal kırıklığına neden oluyor. Solcu ve böyle yapıyor, solcu ve bana su getir diyor, solcu ve bana duygusal şiddet uyguluyor, daha sonra fiziki şiddet uyguluyor falan. İddialı değilim ama feminist hareketi başlatan kadınlar da solcu erkeklerden ağzı yanan kadınlardı. Solcu erkeklerden bugün çok fazla birşey beklememek lazım, ahkam kesmesinler yeter. Bir de artık erkekleri değiştirme dönüştürme gibi bir telaşım yok. Bu imkânsız birşey boşa kürek sallama. Fiziki şiddet pek duyulmuyor, saklıyor insanlar. Ama çok sessiz kalınan hatta fark edilmeyen duygusal şiddet var. İnsanı hergün törpüleyen hergün yıpratan ve günlük yaşantısının bir parçası haline gelen, yani erkeğin, belki uyguladığını farketmediği şiddet. Bu hep es geçiliyor. Solcu erkekler, çok konuşuyorlar az şey yapıyorlar. Aslında hayat gösteriyor ne kadar değiştiklerini.

Solcu erkekler ikiye ayrılıyorlar. Bir solcu erkeğin nasıl olması gerektiğini kafasında canlandırıp artık değişmek gerek diye ahkam kesenler var bunlar çoğunlukta. Bir de azınlıkta olan 'hayır erkek dediğin erkektir' diyenler var.

Hürriyet Şener

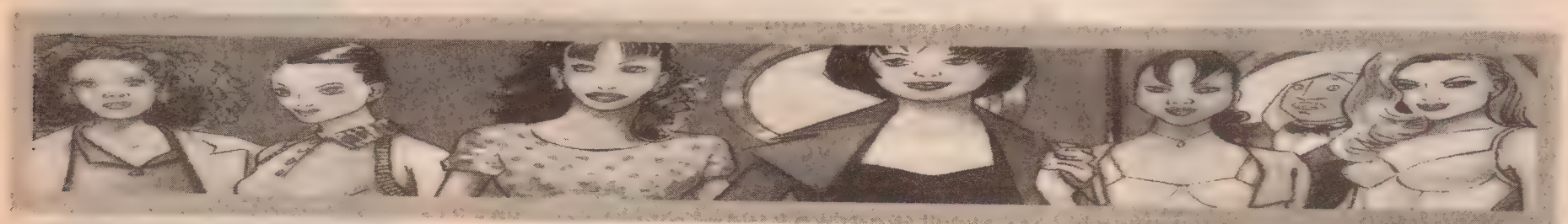

Ben egemen erkek rolünün kadınlarda da bir deformasyona yol açmış olduğunu izliyorum. Mesela feminist iddiaları ne kadar yüksek olursa olsun bir önceki dönemde erkeğin egemenliğinin yansıması olarak kadına tanınmış kimi ayrıcalık gibi görünen şeylerin, nezaketti şuydu buydu falan, bunların kadınlardan aslında hâlâ yeni duruşları içerisinde de erkeklerden beklemeye devam edildiğini gözlüyorum. Bunlar zor. Böyle düşündüm de, böyle oldu diyemeyeceğimiz kadar çetrefil çapraşık durumlar. Bunların içerisinden çok kolayca çıkabileceğimizi sanmıyorum. Kadınlar aslında bizlerden yana oldukları sürece daha çok kaybediyorlar.

Muhalefete geçtiklerinde diyelim ki parti içindeki muhalif kadınların mesela erkeklerden daha fazla itilip kakıldıklarını, lâfla da olsa bilmem söz vermeme, onu yok sayma, görüşlerini hiçe sayma, noktasında gene eski pozisyonlarına döndüklerini görüyorum. Bu çok ilginç. Oysa bir yandan da çok ikiyüzlü bir durum. İktidardan yana olan kadınlar ise bir kere kayrılıyorlar. Bu arada bir gerilim olduğu apaçık ortada .Bu lâftaki kurtuluş projelerinin gerçeğe yansımasında ben daha çok özene gerek olduğunu ve esas olarakta kadınların ipin ucunu elden bırakmamasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ben Dev-Genç başkanı olduğum dönemde Dev-Genç'in 10 bin üyesi vardı. Bunlardan herhalde 150-200'ü kadındı öyle muazzam bir kadın katılımı yoktu. Dev-Genç'in 70 kişilik genel yönetim kurulunda iki tane kadın vardı. Merkez Yürütme Kurulu'nda hiç kadın yoktu. Fikir Kulüpleri yöneticileri yani alt birimlerinde yönetici, başkan, rolünde hiç kadın yoktu. Şimdi dolayısıyla orda bir efsane olduğunu bize gösterebilir. Örneğin kadınların gündelik davranışlarını düzenlemek onlara işte bir makyaj tipi, bir giyim kuşam türü, bir davranış kalıbı empoze etmek bakımından hemen hemen hiç teşebbüs olmadığını söylemek mümkün. Eğer kadınlar mini etek giymez, makyaj yapmazlarsa gecekondu semtine gittiklerinde dertlerini daha iyi yansıtırlar gibi bir mekanik bakış davranış kalıbı olarak geri döndü. Tabii bir kere kuralları koyduğunuz zaman ister istemez kurallar size hükmetmeye başlar. İşte bu '74 sonrasının, sol hareketin başta gelenlerinin hepsi aslında bir önceki dönemde yetişmişler. O zaman inanmadıkları, söylemedikleri teşebbüste bulunmuşlar.

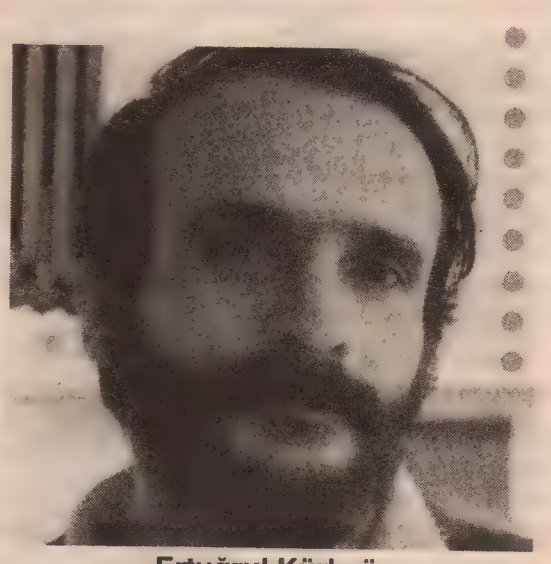

Ertuğrul Kürkçü

80 sonrasını biraz öç alma gibi görüyorum ben. Bütün bu birikmiş kinlerin hınçların boşalmasını bağımsız kadın hareketinin doğması anlamında olumlu buluyorum.

Şimdi sürgünde olan bir arkadaşım var, 80 sonrasında kadın hareketine ilişkin bu erkek çok fazla yazılar yazdı. İşte dönüşüm olsun falan diye. Ziyaretlerine gittim. Yurtdışında eşiyle tartışıyorlardı. Arkadaşım yani erkek feminist teorisyen, eşine daha doğrusu ortaya şunu söylüyordu: İşte biz eskiden böyle şeyler ortaya koyduk. Fakat şimdi bu eleştirimizle yeni bir dönem açıldı. İşte geliştiriyoruz hareketimizi falan. Eşi de: İyi öyle ama, senin 10 yıl önce eteğimin boyu yüzünden bana yaptığın hakaretlerden ötürü benim içimde açılan yarayı kim tamir edecek? Ben onunla beraber yaşamaya devam ediyorum.' Yani bu öyle sadece pozisyon değiştirmekle, lafı değiştirmekle değişmiyor. 80 sonrasını biraz öç alma gibi görüyorum ben. Bütün bu birikmiş kinlerin hınçların boşalmasını bağımsız kadın hareketinin doğması anlamında olumlu buluyorum.

Solun bu konuda en büyük handikapı tarihin değişmez yasaları olduğuna inanmaktır. Kadın-erkek meselesi, insan ilişkileri içerisinde en kapsamlı, en şaşırtıcı, belirsizliklerle en çok dolu olan bilinmeyenin, gizlerin çok olduğu bir ilişkidir. Bırakın tarihin değişmez yasalarını bu tür bir ilişkide hergün herşey değişir. Sol ideolojinin kadını ve erkeği sabit ve durağan tuttuğunu görüyoruz. Çünkü katı bir pozitivizm var. İyi ve kötü net ayrılmış. Doğru ve yanlış net ayrılmış. Ve hakikatin doğrunun tekeli bizim elimizde diye düşünmüşüz yıllardan beri. Bu konuda bir takım kuşkuları, soruları olanları da hain ilan etmişiz. Oysa tarihin öyle kesin yasaları da yok. Tarih kırılıyor, geri dönüyor, kalkıyor, emekliyor garip birşey.

Kendi kişisel öykülerimizi oluşturamıyoruz, oluşturamadık ayrıca. Çünkü kişisel öyküler hayatı deneyerek ve yanılarak oluşturulur. Kadın-erkek ilişkisinde birçok şey kavranılamaz. En azından bu kavranılamazlığa, bilinemezliğe saygı duymak lazım. Olmadığımız birşeyi olmuş gibi yapıyoruz ama olması gereken bir ideal var, biz onu oynuyoruz. Bu arada kapının dışında bıraktığımız kişisel öykülerimiz de var. Yarım yamalak da olsa, kırık dökük de olsa... Onu kapıda bırakıyoruz ve içeri giriyoruz. İçeride bir kostüm giyiyoruz. Hakikatin, doğruluğun temsilcisi olan bir durumun, bir olgunun kostümü o. Ve farklı bir hayat sürmeye çalışıyoruz.

Cezmi Ersöz

Erkekler de çok acı çekti. Onlar da cinselliklerini yarım yamalak yaşadılar.

Öyle ki kendilerine siz hakikati ve doğruyu taşımıyorsunuz. Tarihin öyle mükemmel işleyen, şaşmaz kuralları yok denildiğinde de bu insanlar çok öfkeleniyorlar, sakın diyorlar ve sizi hain olarak görüyorlar. Çünkü siz onlara karşılığı olmayan bir hayat yaşıyorsunuz diyorsunuz. Bu müthiş birşey. Yüzleşme çağrısı yapıyorum. Büyük bir zaman kaybı ve büyük bir iç yoksulluk.

Sosyalist dünyadaki kadınlar da geleceğin mutlu toplumu için hemen acilen erkekleşmekte buldular çareyi. Örneğin kendi adıma konuşursam, yaşadığım dönemlerde biz kendi kız arkadaşlarımızı erkekleştirdik. Sert konuşmak, dayılık yapmak gibi şeyler önemsendi. Kadınsılık, yumuşaklık, anlayış sezgi gibi şeyler zaman kaybı olarak görüldü. Bizimle olun, öyle bir gün gelecek ki özgürleşeceğiz sosyalizmi kurunca. Ama şimdilik siz kadınlığınızı unutunuz, biz de erkekliğimizi unutalım, savaşalım. Böyle birşey olamaz. Erkekler de çok acı çekti. Onlar da cinselliklerini yarım yamalak yaşadılar. Ama kadınların daha ciddi bir meselesi var.

Felsefe tarihi, siyasal tarih, zaten başlıbaşına erkek bakışıyla yazılmış. Kültürü yönlendiren akılda erkek aklı olmuş. Öte yandan vulger marksizmin özündeki kalkınmacı ilerlemeci, ve teknolojist bakış açısı, erkek bakış açısı.

Sol düşünce, erkek egemen bakış açısıyla yazılan felsefe tarihini, siyasal tarihi, bu anlamda sorgulamadı dahası dönüştüremedi.İlerlemeci kalkınmacı teknolojist yönelimle hesaplaşılmadı yeterince.

Kadınlar hareketin içinde yer alsa bile, devlet memuru zihniyeti gibi sabah 9 akşam 17 devrimcilik ondan sonra kadın, anne, ev işlerinin sorumluluğunu yüklenen konumdalar. Düşünce üreten ve bu işin felsefesini yüklenen kadın geleneklerden, dinden, ahlâktan, kaynaklanan bir durum. Sol yayın organlarına baktığımızda bir kadın köşe yazarı ya da bu işin doktirinini sunan ya da felsefesini yapan bir kadın görmek hâlâ mümkün değil. Sol derken sosyalist kimlikli kadın ve erkeği düşünüyorum. Biraz daha erkeği suçluyorum. Yani değerler onların işine daha fazla geliyor. Sistemin dışındayken ahlaksal değerler geçmişin bağları ve kökleri gibi değerler sıkıştığı noktada erkeğe şunu dedirtebiliyor; "ben böyle yetiştim, böyle gördüm". Bu sol hareketin gelişmesinde bir engel bence. Erkeklik sosyalist kimlik içerisine yedirilmesi gerekirken, sosyalist kimliğin, sosyalist bilginin erkeklik kavramı içinde yedirildiğini görüyoruz, sorun buradan çıkıyor. Halbuki ikisi birbirine paralel birşey. Devrim yaparken âşık da olursunuz, ilişkinizi de korursunuz. Herhalde üçüncü dünya ülkesi olmamızdan kaynaklanan birşey de var. Hep ivedi sorunlarımız var. Hep gündem yoğun. Hep karşı çıkmamız, muhalif durmamız ya da sosyalist kimliğimizi koymak gibi bir sorumlulukla karşı karşıya geldiğimiz bir ülkede yaşıyoruz. Bilgiyi günlük yaşam içerisinde kullanmaktan acemiyiz. Belki sınırlarımızı çok fazla zorlayamıyoruz, işte geleneklere yaslanıveriyoruz, özellikle erkekler hemen geleneklere yaslanıyor ve orada duruyor. Feminist söylem devlet güdümündedir denildi, devrimci harekete zarar verecek denildi. Şimdi böyle sesler duymuyoruz ama hâlâ erkeklerin kenarda kendine dönüp sormadığı yığınla soru var. Yani erkeklik mi sosyalistlik mi? Ayrıca sosyalist bilgi içinde aileye bakış vardır. Aile sistemin işine yarayan bir kurum olmasına rağmen pek çok erkek ve kadın bu kurumu savunup, ayakta tutmaya çalışıyor. Politik söylemini bile böyle bir kurumun üzerinden yapmaya çalışıyor. Halbuki ideolojisi de, söylemi de, ailenin neden kurulduğunu, aslında faşizmin tam da temelini oluşturduğunu söyler. Ama bu ideolojiyi savunurken biz de hâlâ aile zırhını korumaya çalışıyoruz. Bilgiyi günlük hayat içerisinde eritemiyoruz. Bilgi ayrı bir yerde kalıyor. Ama değerler geleneksel yapılar olduğu gibi tutulmaya çalışılıyor. Sosyalistim diyen kadınlar için söylüyorum; evini sığınak olarak görüyor, hem devrimciliğini yapıyor, hem bunu korumak gibi bir kavramın içinde yoruluyor. Yorulduğu sürece de düşünce üretmekte geri kalıyor. Bu konuda , sadece gazeteci olarak gözlemlerim var. Mesela Emek gazetesini alıp baktım bir tane kadın yazar görmedim. Yani sol hareketin sözcülüğünü üstlenen yayın organlarından birisinde kadın yazar yok. Burada suç iki tarafta da var. Sosyalizm bir bilimdir. Ve bunu uygulamak gibi bir yükümlülüğümüz var. Hiçbir şekilde hiçbir sığınağımız yok. Şanlı Urfa'da kızlar kesildiğinde sosyalist erkeklerden hiç ses çıkmadı. Burada kadınlar üstlendi. Kadın ya da erkek kimliğinin üstünde insan olarak ele almak bile çok önemliydi. Fahişe dendiği için kadınların ayaklanması. Bu hâlâ erkek normları içerisinde düşündüğümüzü gösteriyor. Biz buna karşı çıkarken, kendi içerimizdeki bir grup kadını da dışarıda bırakarak toplumun fahişeyi koyduğu yeri aslında onaylamış oluyoruz. Karşı çıkmak yerine belki susmak bile bir yöntem olabilirdi.

Berat Günçıkan

Mesela Emek gazetesini alıp baktım bir tane kadın yazar görmedim. Yani sol hareketin sözcülüğünü üstlenen yayın organlarından birisinde kadın yazar yok.

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

"Selam Söyleee!."

Arnavut taşlı kaldırımlarında plastik bir topunpeşi sıra koşuşturan çocuklardan biri düşüp dizini mi kanatmış, kan gördüğünde korkusundan hüngür hüngür ağlamaya mı başlamış, sorumlusu sanki kendisiymiş, sanki kendi yamru yumru taşlarıymış gibi çocukla beraber o da gözyaşı döküyordu.

Paslı, eğri büğrü soba borularının pencere camlarından sokağa taştığı ahşap, yampiri tek tük evlerinin dışında, yol boyunca uzanan Rum Mezarlığı'nın taş duvarını, yılların inadıyla delerek sokağa fırlayan incir ağacının köküyle, daracık üç basamakla inilen eski ayazmanın yosun tutmuş merdivenlerine sımsıkı kenetlenmiş bu sokakla, dostluğumuz nasıl mı başlamıştı?

O gün, o sonbahar akşamında, pansiyoner kaldığım odanın kirasını zar zor ayarlamış, cebimde kalan son kuruşları da denkleştirerek fırından aldığım taze yarım somunu ısırarak dalgın dalgın eve giderken, yolumun bu sokağa nasıl düştüğünü bilemiyorum.

Pazarcıların bütün bir gün avaz avaz bağırıp satış yaptıktan sonra tahta tezgâhlarını toparlayarak iplerle, sicimlerle bağlayarak mezarlık duvarının dibine bırakıp gittikleri o akşamın ardından, sokağa atılan, çürük çarık ıspanak, pırasa, patlıcan ve meyvelerden nasiplerini almak için çöpçülerden erken davranarak aceleyle doluşan yoksul kalabalık arasında yürürken, ayağıma çarpıp tıngır mıngır yuvarlanan bir baş kuru soğanı görünce doğrusu çok sevindim. Neredeyse yarısını ısırarak yediğim somun ekmeğime katık yapabileceğim, ayağıma takılan bu kısmetini başkalarına bırakmalı mıydım? Hayır! Ay ışığının yavaş yavaş postunu serdiği bu sokakta, iki adım ötemde lahana yaprakları arasından bana göz kırpan işveli soğanı aceleyle kaptığım gibi, az ötedeki ayazmanın merdivenlerine çöktüm. Soğanı yumruklayıp kırdıktan sonra geri kalan ekmeğimle afiyetle, iştahla yerken, çöp arabalarının köşe başında görünmeleri artık hiç mi hiç umurumda değildi.

O geceden, daha doğrusu onunla dost olduğumuz o geceden sonra; her fırsatta oradan her geçip gittiğimde aramızda hiç konuşmadığımız zamanlarda bile, ben, onun o gün neler yaptığını, canının bir şeylere sıkılıp sıkılmadığını veya sevinip sevinmediğini hemen anında şıp diye anlıyordum. Arnavut taşlı kaldırımlarında plastik bir topunpeşi sıra koşuşturan çocuklardan biri düşüp dizini mi kanatmış, kan gördüğünde korkusundan hüngür hüngür ağlamaya mı başlamış, sorumlusu sanki kendisiymiş, sanki kendi yamru yumru taşlarıymış gibi çocukla beraber o da gözyaşı döküyordu. Gecenin bir saatinde sarhoşun teki yolunu şaşırdıktan sonra gelip mezarın duvarına işediğinde, bunu, orada yatan ölülere saygısızlık diye niteliyor, sonra da sabaha kadar gözüne uyku girmiyordu.

Şehrin bir kenarında kendi kaderiyle başbaşa yaşayan dostum, haftanın bir gününü pazarcılar ve onlarla sıkı sıkıya pazarlık eden ço-

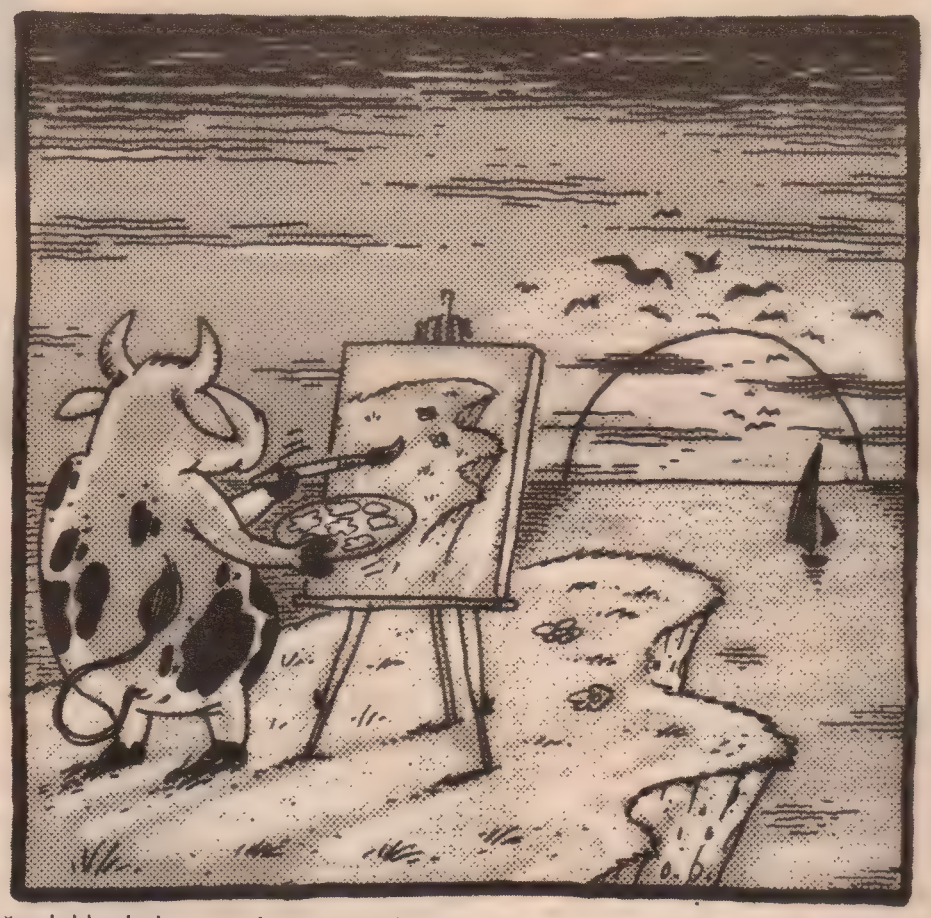

ğunlukla da hanım olan müşterilerle geçirirken, kimlerin o gün eve nohut, mercimek, çökelek peyniri aldığını veya bir taraftan iri, dolgun memelerine sütyen seçerken, diğer taraftan da sütyeni yarı fiyatına alabilmek için hangi kadının pazarcıya "moru mu alsam, yoksa kırmızıyı mı, dantelli mi daha çok yakışır, dantelsiz mi?" diyerek işveli ve cilveli konuşacağını ezbere biliyordu.

Geçenlerde kuytu bir köşesinde karnını doyurduğu güvercinlerinden birinin kanadıyla akşam postasıyla "hayrola! ortalarda görünmüyorsun" diyerek sitemle haber ulaştırdı. Haklıydı. Ziyaretine gitmeliydim. Doğrusu ayıp etmiştim. Araya giren bunca zamandan sonra kendime biraz çeki düzen vermeli ve öyle gitmeliydim. Bunun için de, gece yatmadan önce pantolonumu yerdeki yatağımın altına ütülenmesi için düzgünce yaydım; üç gün sonra da üniversite mezuniyet sınavında tez olarak savunacağım "felsefe ve ahlâk" notlarıma uzandığım yerden göz atmak içip yatağa girdim. Sınav günü giymek için daha önceden köşebaşındaki kolacı Dikran Gago'da daha ucuz olsun diye sadece manşet ve yakasını kolalattığım ve duvardaki çivide asılı duran beyaz, kolalı gömleğime gözüm ilişince; kolalı ve yakaları "balina"lı gömleklerle, felsefesinin ahlâki "norm"larının temelde birbirleriyle çakışıp çakışmadığını, bu konuda Sokrat'ın, Kant'ın, Marx'ın, Hegel'in neler düşündüğünü, hatta onların da görüşlerini sınavda tez olarak ileri sürüp süremeyeceğimi düşünürken dalıp gitmişim.

Ertesi gün beni karşısında yakası kıtır kıtır kolalı gömleğim, jilet gibi ütülü pantolonum, üzerinde Eyfel Kulesi'nin kırmızılı, morlu çıkartması bulunan sarı kravatım, eskiyip delindiği için dirsek yerlerini deri ile yamalatıp modaya uydurduğum ceketim ve arap sabunuyla ovarak gıcır gıcır parlattığım kahverengi ayakkabılarımla karşısında görünce önce bir kahkaha attı; o zamana kadar beni hiç böyle görmediği için şaşkınlığını da gizleyemedi; sınavdan geldiğimi sanarak heyecanla hemen sınavımın nasıl geçtiğini sordu. Ona, sınavdan gelmediğimi söylediğimde, neredeyse bu kez küçük dilini yutmak üzereydi. Beni yine baştan aşağı, tepeden tırnağa bir güzel süzdükten sonra yutkundu, bir şeyler söylemek isterken aniden sustu; dili lal oldu. Bu ani susuşuna pek bir anlam veremedim. Bir şey de sormadım. Dostumun huyunu, suyunu ezberlemiştim. Konuşmak istemediği zamanlar, mezar duvarının sessizliğine, suyu kurumuş ayazmasının yalnızlığına bürünürdü. Üstelemedim. Mezarlık duvarına yaslanmış tahta tezgâhlardan birini çekerek oturdum. Sırtımı duvara dayadım. Bir de sigara yaktım.

Oturduğum yerden karşımdaki ayazmayı, onun sokağa açılan renkli camının kırık demir çerçeveli minik penceresini, bir zamanlar akarken sonraları kuruyan şifalı suyunun kimlere ne zaman ve nasıl şifa dağıttığını, mezuniyet sınavım için dilekte bulunursam bana bu haliyle de olsa yardımcı olup olamayacağını düşünürken, sokağın ucunda bir elinde sazıyla, diğerinde de taşıdığı bastonunu yerden sürüyerek, arada bir de mezarlık duvarına "tık! tık! tık!" vurarak yönünü bulmaya, temkinli adımlarla yürümeye çalışan yaşlı, kör adamın iki adım ötemde duvarın dibine bağdaş kurup, sırtını duvara dayayarak, sazının siyah bez kılıfını çıkarıp önüne yaydıktan ve üç telli sazının önce "tın! tın! tın!" akordunun ardından tutturduğu şu türkü neyin nesiydi?

"... Dağlar siz ne dağlarsız / Kardan kemer bağlarsız / Gül sizde lale sizde / Derdiz nedir ağlarsız."

Kırlaşmış, ak düşmüş; uzun saçlarıyla sakalı birbirine karışmış, da-

JAKLİN ÇELİK

Aynı İpte Bir Ben, Bir De Arşaluys

"Şeytan git başımdan" dedim, kendi kendime. Artık içerdeydim. Kapının açılıp kapandığını duyan kadınlar odalarından ikişer-üçer çıkmaya başladılar. Yanıma gelip tek tek tokalaştılar, daha da ötesi sanki önceden tanışıyormuşuz gibi sarılıp öptüler. Birçoğu yaşlı ve kiloluydular. Yüzleri sakal derecesinde kıllarla kaplıydı.

Hastabakıcının arkamdan kilitlediği kapı, artık benim de bir müddet bu insanların dünyasını birlikte paylaşacağıma dair ilk adımdı. İlk etapta burnuma vuran kokudan olsa gerek içimi garip bir ürperti kapladı. Burnum içerdeki konsantre kokuyu analiz etmeye çalışıyordu. Önümde ise yaklaşık yirmi metre uzunluğunda, sağında ve solunda kapıları olmayan odaların bulunduğu bir koridor uzuyordu. Dipte demir parmaklıklarla çevrili bir pencere, güneşin ışıklarını içeriye vuruyordu. Güneşin ışıkları, akıl hastası kadınların bulunduğu bu koğuşta hastabakıcıdan sonra bildik ikinci bir dost gibi geldi bana. "Güzel" dedim kendi kendime, "biz keçilerine mukayyet olanlar, keçilerine mukayyet olamayan bu tür insanların varlıklarını unutmuşken, güneş bonkör bir şekilde buralara da servis verebiliyor... Peki biz insanlar neden deliriyoruz. İlk etapta Tanrı vergisi. Bu da ikiye ayrılıyor. Tanrı'nın şans tanımadığı doğuştan cezalandırılanlar. Doğuştan olanlar da ikiye ayrılıyor. Yüzde ellisi genetik, yüzde ellisi de akraba evliliğinden olanlar. Bunların dışında vukuu verenler var ki; bunu Tanrı bile yukarıdan hayretle izliyor. Bu kategoriyi de insanların birbirlerine uyguladıkları; yapısını boz-teşhisi koy-zıplat usulü oluşturuyor. Bu tiplerin; delilik dozajları geçmişte yaşadıkları hayatla orantılı olarak; ana-babadan, evlattan, karı-koca baskısından, dayaktan, çevre baskısından mütevellit yaşamsal enfeksiyonlar olarak ortaya çıkıyor. Bu tip durumlarda ise yasaların bize yani akıllı gözükenlere vermiş olduğu yetkiye dayanarak bir imzayla çizginin diğer tarafına zıplattırıyoruz. Tek sorun kalıyor o da çift tarafta dans edenler...

"Şeytan git başımdan" dedim, kendi kendime. Artık içerdeydim.

Kapının açılıp kapandığını duyan kadınlar odalarından ikişer-üçer çıkmaya başladılar. Yanıma gelip tek tek tokalaştılar, daha da ötesi sanki önceden tanışıyormuşuz gibi sarılıp öptüler. Birçoğu yaşlı ve kiloluydular. Yüzleri sakal derecesinde kıllarla kaplıydı. Bakışları durağandı. Konuşmaları ise kesik, emredici ve mekanik çıkıyordu. Daha önceden Samsun ve Maltepe sigaralarını boşalttığım poşetten, birer-ikişer dağıtmaya başladım. Etrafımdaki çember sigaraları dağıttıkça seyrekleşmeye başladı. Karşımda Hayguhi'yle göz göze geldik. Hayguhi otuz yaşlarında, balık etli, saçları kısa ama diğerlerinden daha uzun ve yeni taranmış gibiydi. Gözlerine çektiği siyah kalemle bakışları daha da belirginleşmiş, siyah gözleri cam gibi parlıyordu. Yüzüne yaptığı makyajla her an birini bekliyor gibiydi. Yanında da Arşaluys duruyordu. O da otuz yaşlarındaydı. Ama yüzündeki renk soluk ve bakışları da diğerlerinki gibi sabitti. Sürekli hareket halindeydi. Sanki her an birşey yapmaya hazırlanır gibi. Odalardan karışık sesler yükseliyordu. Kahkahalar ve bağrışları ayırd edebiliyordum. Elimdeki poşet boşalmıştı. Hayguhi ve Arşaluys'la koridorun sonuna doğru yürümeye başladık. Sürekli sorular soruyorlardı. Bense birçoğuna kafa sallıyordum. Sadece sağlı-sollu odaları ve içlerindeki insanları inceliyordum. Koridorun sonunda, pencere önündeki banka oturduk. Elimi cebime attım. Ses alıcı teybim yerinde duruyordu. Arşaluys ani bir hareketle elini cebime attı ve teybi kaptığı gibi;

- Bunu bana ver? Artık bu benim!

- Hayır, olmaz!

- Bu teyp, ben de müzik dinlemek istiyorum!

Teybi elinden kaptığım gibi tekrar cebime attım. Sonra da Arşaluys'a dönerek;

- O teyp değil, telefon!

O esnada Hayguhi bana döndü;

- Bir telefon açabilir miyim?

- Lütfen Hayguhi bir dahaki sefere, hem kiminle konuşacaksın?

- Benim kızım var. Şimdi onbir yaşında. Onu arayacağım!

Arşaluys lafa girdi;

- Onun kızı falan yok, onun kocası da yok, kocası olmayanın kızı olur mu? Oğlu da olmaz, kızı da olmaz. Hem ordaki de telefon değil teyp. Telefon olduğuna da ancak senin gibi deliler inanır.

Arşaluys'a döndüm;

- Bu bir telefon, şu anda da kaplama alanı dışında olduğundan şimdi çalışmaz..

Arşaluys sinirlenerek söylene söylene yanımızdan gitti. Üzgün duran Hayguhi'ye döndüm;

- Ben senin kızının olduğuna inanıyorum. Annesi sen olduğun için de iyi karakterde ve güzel bir kız olduğundan da şüphem yok.

Mutlu olmuştu. Tekrar eski havasına döndü. Çantasından bir ruj çıkarıp, dudaklarındaki kırmızı rengi yeniledi. Bana dönerek;

- Biliyor musun ben dışarı çıkmak istiyorum. Burada kalmak istemiyorum. Bana yardım et.

- Çok isterdim ama yapamam! İnan ki elimden birşey gelmez.

- Peki dışarısı nasıl? Güzel değil mi? Bana biraz dışarıyı anlat!

Artık gitsemiydim ne? Altından kalkamayacağım istekler ve sorular beni mantığımdan saptırmaya başlamıştı. Döndüm;

- Dışarının içerden hiçbir farkı yok! Hem boşver içerisi daha iyi...

Bir an kurduğumuz dostluğun sarsıldığını sezinledim. Yanımdan gider gibi oldu, sonra vazgeçti. Bakışları da değişmişti ama durağan değildi. Düşmanmışım gibi bakıyordu. Konuşması artık acındırıcı değil vurgulu ve ısrarcıydı;

- Sen yalan söylüyorsun, sen yalancısın, hem de kötü bir yalancı. Dışarda rahat rahat yaşıyorsun. Çay içiyorsun, geziyorsun. Neden bana sıcak çay getirmedin? Sekiz yıldır buradayım. Senin kadar yalancısını tanımadım.

- Hayguhi ben sana doğruyu söylüyorum, dışarısı içerden farklı değil. Ben de yirmisekiz yıldır dışardayım...

Ses tonu artık hüzünlü çıkıyordu. Yirmi yıl öndeydim. Benim için üzülmeye başlamıştı...

- Doğru mu söylüyorsun?

Ne kadar acımasız konuşmaya başlamıştım. Tanrım yoksa bana birşeyler mi oluyordu? Sadece bakış açıma farklı bir boyut kazandırmış ve kendimce gerçekleri söylüyordum. Peki konuştuğum doğru insan mıydı? Kesinlikle evet!..

Konuşmamızı Arşaluys'un bağıran sesi kesti; hastabakıcıyla birlikte yanımızda bitmişti. Ortalıkta habire zıplayıp ellerini birbirine vuruyordu.

- Cebinde! Cebinde!

Hastabakıcı;

- Cebinde ne var görebilir miyim?

- Tabii ki!

Bir taraftan da odasına doğru yol alıyorduk. Fısıldayarak;

- Evet cebimde ses alıcı bir teyp var ama çalıştırmadım.

- Böyle birşeyi nasıl yaparsın. Duyulursa işimden olurum.

- Özür dilerim. İstersen içindeki kaseti sana verebilirim.

Arkadan Arşaluys'un sesi;

- Seni kandırdım onun cebindeki teyp değil telefon!

- Bak işte telefon diyor.

- O bir deli sağı solu belli olmaz. Bölüm doktoruna söylerse ben işimden olurum!" Arşaluys'u çağırdım; ses tonumu katılaştırarak;

- Bak cebimdeki telefon!

Tekrar bir dönüş yaptı. Muzip bir yüz ifadesiyle ve beni inandır dercesine; cebindeki teyp!" Tıpkı onun gibi bakışlarını gözbebeklerine sabitledim ve devam ettim;

- Hayır o bir telefon!

- Hayır teyp!

- Telefon!

- Teyp!

- Telefon!

- Teyp!

- Telefon!

Bakışlarını gözlerimden hastabakıcıya kaydırdı;

- Evet telefon!

- Telefon değil mi?

- Tabii ki telefon...

Arkasını döndü gitti... Hastabakıcı şaşkın, döndüm; "istiyorsan kaseti verebilirim."

- Gerek yok, on dakika sonra yemek yiyecekler, çıkman gerekiyor!"

Arşaluys'un peşinden odaya girdim, yatağa kıvranmıştı. Yanağına bir öpücük kondurdum.

- Ne fark eder, ha teyp ha telefon, hadi barışalım.

- Bir daha geleceksen barışırım,

- Tabii ki gelicem, söz!

Hayguhi'de yanımıza gelmişti. Birlikte çıkışa doğru yürüdük. Kapının önünde; sarıldı öptü beni. Yalvarırcasına:

- Sana birşey sorucam ama doğruyu söylemeye söz verirsen.

Döndü gözlerini gözlerime dikti ve ilerde başına gelecekleri biliyormuşcasına;

- Benim gözlerime iyice bak, bakışlarım sabit mi? Lütfen doğruyu söyle!

Gerçekten gözlerine dikkatlice bakarak;

- Hayır Hayguhi, sen sabit bakmıyorsun, bu koğuştaki en güzel bakan gözlere sahipsin.

marlı, sıska elindeki mızrabıyla tellere her dokunuşunda, yumuşak, sıcak sesiyle yanık türküsünü söylerken yüzündeki mimikleri hiç değişmeyen yeni bir dostla mı tanışmaya, yoksa yeni bir dostla mı buluşmaya gelmiştim? Soramadım. O sazıyla konuşuyordu:

"... Ben yar sevdim eller aldı; bir canım vardı, koydum uğruna."

Arkadaşlığımızın bir baş kuru soğanla başladığı o akşamdan sonra arada bir uğradığım dostum, bu kez kime kucak açmıştı? Yoksa bu yeni dostumuz Aslı'sını arayan Kerem miydi? Şirin'ini arayan Ferhat mı? Zümre'sini özleyen Tahir mi? Mecnun muydu "Leyla! Leylaa! Leylaaa!.." diye yakaran...

"Leylaaa! Leylaaa!" sesine kulak veren güneş, kızaran son ışıklarının ardından mezarlarında sessiz, sakin yatan ölülere, bu kavanoz dipli dünyada bir günün daha geçtiğini söyleyerek, onları teselli ederek yavaş yavaş pılısını pırtısını toparlayarak yüksek mezarlık duvarının ardında istirahate çekilmeye hazırlanırken, civardaki konfeksiyon atölyelerinde çalışan kızlar paydos dönüşü buradan geçip gidiyor, sazıyla dertleşen aşığın önündeki beze bozuk madeni paralar bırakıyorlardı.

"... Gül memenden / Gül kohar gül memenden / Can evi viran olur / Kaş çatıp gülmemenden."

Mızrap tele vurdukça vuruyor, ezgi, hoyrat mezarlık duvarına sıkışmış yabani incirin yamru yumru kökleri arasında geziniyor; önce aşığın yanıbaşında onu izleyen yorgun işçi kızların kulak memelerinde halka halka küpelere dönüşüp, ardından da ilerdeki ahşap evin penceresinden sokağa taşan genç kızın henüz uç vermiş, limon iriliğindeki gül kokan memelerinin arasına yuva kuruyordu.

"... Kara ben / Eli yüzü kara ben / Acemi davşan kimi / Saplanmişam kara ben / Bilmenem nerden öpım / Beyaz gerdan kara ben."

Akşamın bastırmasıyla "kara" dünyası biraz daha kararan yeni dostum, önündeki bozuk paraları el yordamıyla topladı; eski, pırtık ceketinin cebine attı. Sazının siyah kılıfını geçirdi, ayağa kalktı. Bir elinde sazı, diğerinde bastonuyla mezarlık duvarı boyunca yürüdü, akşamın karanlığında kayboldu.

Önce dostumla tas tas ay ışığı içtik. Sonra ben gökyüzündeki tüm yıldızları topladım cebime doldurdum, evin yolunu tuttum. Karanlıkta ardım sıra çığlık çığlığa seslenen dostumun sesi ayazmanın merdivenlerinden yola çıkıyor, mezarlık duvarından yankılanıyor, kulaklarımda çınlayıp duruyordu:

Cadde olmak istemiyoruuum! İstemiyoruuuum!

Eyfel'e selam söylee! Selam söyleee! Selam söyyyleee!..

SUNAY AKIN

Öküz Altında Buzağı

Sömürüye karşı emeği savunan aydınların birer ikişer öldürülmesiyle de, istenilen gerçekleşmiş, eşiğe kadar gelen Barış'ın içeriye girmesi engellenmiştir.

Ünlü İngiliz yazar Charles Dickens, yaşantısı boyunca hiç okula gitmemiştir. Ama, onun garip yanı başucu kuzeye dönük olmayan bir yatakta asla yatmamasıydı. Geceyi evinin dışında geçirmek zorunda kaldığı zamanlarda kuzeyi bulabilmek için yanında sürekli olarak bir pusula taşırdı. Kıbrıslı Şair Orbay Deliceırmak da milliyetçi duygularının etkisiyle "Pusula" adlı bir şiir yazar:

Ben bir pusulayım
Yolcuların gemicilerin rehberi
Kıbrıs Türklerince hep kuzeye bakıyorum
Hep kuzeye
Kendimi bildiğimden beri

Eskiler ne der: Üzüm üzüme baka baka kararır. Kıbrıs'ta yaşayan Türkler de kuzeye baka baka kararttılar adanın gökyüzünü. Kuzeyde ırkçılık, kafatasçılık, barış düşmanlığı mı var. Kıbrıs'ta da o olacak!.. Türk'ün dışında herkese düşman gözüyle mi bakılıyor, adada da aynı gözlükler takılmış! Uzun sözün kısası; öküz altında buzağı aramaya gerek yoktur.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu'nun himayesini İngiltere'den devralan Amerika'nın Dışişleri Bakanı Dulles, 1954'te adayla ilgili olarak şu görüşü ortaya atar: "Kıbrıs'tan İngilizler çıktığı takdirde komünistler adayı alırlar."

1960 yılına gelindiğinde adada örgütlenmiş 70 bin Rum işçiden 50 bine yakını, İtalya Komünist Partisi'nden sonra Akdeniz'de en etkin sol parti konumundaki AKEL'in dayanak noktasını oluşturuyordu. Solcu işçi sendikası PEO'ya üye olan Türk işçilerin sayısı ise 3 bini aşmıştı.

1958 yılının 1 Mayısı'nda ırk ayrımı gözetmeksizin kol kola yürüyen Rum ve Türk işçilerinin attıkları emperyalizm karşıtı sloganlar Akdeniz'de yunuslar tarafından coşkuyla karşılanırken, 6.Filo bu güç dalgasından epeyce rahatsız olmuştur. Sömürüye karşı emeği savunan aydınların birer ikişer öldürülmesiyle de, istenilen gerçekleşmiş, eşiğe kadar gelen Barış'ın içeriye girmesi engellenmiştir.

O yıllar Türkiye'nin Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, Kıbrıs'ın "Akdeniz'in Kübası" olabileceğine dikkat çekerken, KKTC'nin Lideri Rauf Denktaş, 23 Mayıs 1948 tarihli Cumhuriyet gazetesinde şu açıklamayı yapar: "Kıbrıs Türk halkı adanın Akdeniz'de bir Küba olmasını önlemiştir."

Emperyalizm, Yunanistan ve Türkiye'den adaya getirdiği ırkçı taşeronları kullanırken gözyaşını akıtan Kıbrıs halkı olmuştur. Rum ve Türk toplumlarını ayırıcı politikalara karşı olup birlikteliği, kardeşliği, kardeşliği savunanlar faşist teröristlerin kurşunlarıyla susturulmak istenmiştir. Ne de adanın kuzeyinde de aynı senaryo uygulanmakta, pusula şaşmamaktadır.

Kenan Evren'in 18 Kasım 1983'te kendisini ziyarete gelen Reagan'ın özel temsilcisi Ramsseld'e Kıbrıs konusunda yaptığı açıklamaya kulak verelim: "Denktaş bir kere bu çıkışı yaptıktan sonra (KKTC'nin ilânı) buradan dönmesi zordur. Siz acaba Kıbrıs Türkleri arasında iç durumu biliyor musunuz? Her gün komünistler kuv-

vet kazanıyor. Bu durum devam ettiği takdirde bundan sonra yapılacak ilk seçimde tahminen sol grup iktidarı ele alacaktır." (Milliyet, 24-25 Mayıs 1991)

Görüldüğü gibi 12 Eylül cuntasının lideri bütün sol grupları komünist olarak değerlendiriyor ve demokrasinin gereği olan seçim yönteminden ne denli rahatsız olduğunu açığa vuruyor. Evren'in sözleri kulaklarımızdan silinmeden Kıbrıslı Şair Mehmet Yaşın'ın "Bizim Kedinin Masalı" adlı şiirini okuyalım:

Düşünüyordum küçük bir çocukken
Rum komşumuzun kedisi de
Rum mu diye
Bir gün anneme sordum
Meğer kediler Türk
Köpekler Rummuş
Kediciklere köpekler saldırıyormuş.
Günler sonra bir gün
Ne göreyim
Bizim kedi
Doğurduğu yavruyu yedi

EKREM GALİP YALINER

Muhabbet Telâlları Grevi Ve Zakir Paşa Hadisesi

Muhabbet tellâllarının kararı hemen Sultan'a nakledildi. Sultan pek öfkelenmişti: "Koskoca padişahla konuştuğunuz mevzuya bakın, bu ne densizliktir! Bari yarın da Dümenci Haydar Paşa'yı çağırın ki, ilk cinsel tecrübemizi mütalaa edelim. Bre yıkılın karşımdan, meseleyi Zaptiye Nazırı Zakir Paşa'ya arzedin...

Fuhuş, her devirde olduğu gibi, o devirde de gayrı-kanunî idi. Hatta fuhuş sebebiyle cezaya çarptırılanların mevcudiyeti de bir hakikat idi. Lakin, kabul etmek mecburiyetindeyiz ki, bazı hudutlar dahilinde fuhuşa müsamaha da gösteriliyor idi. O hudutların merkezinde ise tabii ki Galata var idi.

Lakin o günlerde Galata'daki muhabbet tellâlları ve mamalar arasında huzursuzluk başgöstermişti. Huzursuzluğun iki sebebi vardı. Birincisi, Varnalı Tahsin adıyla bilinen zaptiye tabur ağasının zulmüydü ki, Varnalı Tahsin, hem tüm haneleri çok yüklü miktarlarda haraca kesiyor, hem de pek haşin hareketlerde bulunuyordu. Kızlardan talep ettiği özel muameleler de işin cabası idi.

İkinci sebebe gelince... Haliç-Galata arasında çalışan kayıkçılara, akşam saatlerine mahsus olmak üzere hususi bir vergi konmuştu. Neticede, hava kardıktan sonra Galata cenahına geçmek pek pahalı hale gelmişti ki, bu da hanelerin hasılatlarında düşmelere yol açıyordu.

Vaziyetten pek şikâyetçi olan muhabbet tellâlları, aralarında fikir teatisinde bulundular ve mesele halledilinceye kadar greve gitme kararı aldılar. Esasen bu bir nev'i kepenk kapatma eylemi idi ancak grev ismi daha münasip bulunmuştu.

Muhabbet tellâllarının kararı hemen Sultan'a nakledildi. Sultan pek öfkelenmişti: "Koskoca padişahla konuştuğunuz mevzuya bakın, bu ne densizliktir! Bari yarın da Dümenci Haydar Paşa'yı çağırın ki, ilk cinsel tecrübemizi mütalaa edelim. Bre yıkılın karşımdan, meseleyi Zaptiye Nazırı Zakir Paşa'ya arzedin... Münasip olan neyse Zakir Paşa yapar."

Hadiselerin gidişatı Zakir Paşa'ya nakledildi. Paşa, grev kelimesinin ne anlama geldiğini sordu. Anlattılar. Zakir Paşa da öfkelenmişti: "Bu grev dediğiniz esasen isyandır ki, isyan edenin kellesini uçururuz. Devlet-i âli üç-beş pezevenkle pazarlık mı edecek? Zaten icra ettikleri meslek gayrı-kanunîdir. Hemen bir zaptiye alayı gönderin, hepsinin kellesi uçurulsun, memleket de böyle bir şer yuvasından kurtulsun ki istikbalde bizi hayırla yâdetsinler."

"Aman Paşam, vaziyet bildiğiniz gibi değildir." dendi, "İt kopuk takımının ekseriyeti bekârdır, ki hepsi de infial halindedir" dendi. Lakin kâr etmedi. Bir değil, iki zaptiye alayı vaka mahalline sevkedildi.

Galata'ya giden yollarda başını ayak takımından bazı azgınların çektiği kalabalıklar toplanmıştı. Zaptiyelerin hanelere varmaları ne kelime, yaklaşmaları bile mümkün olmadı. Galeyana gelmiş halkla zaptiyeler arasında muhasaralar, hatta müsademeler husule geldi. Zaptiyeler bir miktar zayiat verdikleri gibi çevredeki bazı binaların da camlarının kırıldığı görüldü. Hadiselerin sebep olduğu zarar yekûnu elli bin akçeyi aşmıştı.

Tecrübeli bir devlet adamı olan Zakir Paşa zaptiyelerin geri çekilmesini emretti. Zaptiyeler geri çekilecekti, fakat muhabbet tellâllarının talepleri de yerine getirilmeyecekti.

Bundan sonraki birkaç gün sakin geçti. Lakin grevin birinci haftasından itibaren tecavüz ve fiili livata vakaları dehşet verici mertebelere doğru seyretmeye başladı. Artık hangi köşe başında nasıl bir garabetin meydana geleceği bilinmiyor, her aralık kapıdan başıboş bir uzuv fırlayabiliyor, dehşet saçan ve birkaç kişilik kollar halinde gezen it kopuklara "tecavüzan takımı" deniyordu.

Feci haberler, haliyle, Zaptiye Nezareti'nin koridorlarından da seda veriyordu. Bir gün Mabeyn Mütercimleri Dairesi'nden iki mütercimin başına çökülmüştü. Ertesi gün Sadaret Alayı'ndan üç seyisin kirletildiği haberi geldi. Bilahare, Tophane Rıhtımı'nda gezmekte olan dört bahriye levendi ve Başkitabet Dairesi'nden üç katip de aynı akıbete uğradılar. Vaziyet vahimdi.

Zakir Paşa neticede hadiselere bizzat müdahale etmeye karar verdi. "Paşam, ortalık tekin değildir" sözlerine aldırmayarak arabasını hazırlattı ve yanına birkaç zaptiye alıp Galata'ya doğru yola çıktı.

Paşa'nın Nezaret'ten ayrılmasından bir saat kadar sonraydı ki, o âlâ-yı vâlâ ile, arabalar ve zaptiyeler ile yollara düşen Paşa tek başına geri döndü. Pek hırpalanmış bir hali vardı ve bacaklarını açа açа, küçük adımlarla, ancak yürüyebiliyordu.

Paşa, "Aman Paşamız, nedir bu haliniz?" diyenleri tersledi. "Şimdi vereceğim emirler tez tatbik edile!" dedi: "Varnalı Tahsin acilen tevkif edile, kayıkçı vergisi iptal edile ve cerrahbaşı Dikişçi Kani Paşa tez odama gele!"

Böylece, muhabbet tellâlları grevi nihayete ermişti. Zakir Paşa, bu hadiseden sonra, bir müddet Kestane Zakir Paşa ismiyle yadedildi. Rivayete göre, Paşa, kendisine niçin bu lakabın münasip görüldüğünü soran Fransız sefirine şöyle cevap vermişti: "Makriköy (Bakırköy) taraflarında babadan kalma birkaç dönüm kestaneliğimiz var da..."

FATİH SOLMAZ

Geniş Zaman Senaryoları

Daha önceden köşe adı olarak seçtiğim, "Yüzde Artmış"ın çok salakça ve sıradan bir kelime oyunu olduğuna karar verdim. Maalesef, demek ki ben bir ay önce bir salakmışım...

Pencereden dışarı bakarak dolunayı seyreden baba, o gece birtakım sorunlara her zamankinden daha duyarlıdır.

Niçin, kadın pedi reklamlarında pedin üzerine mavi boyalı su dökülerek ped test edilmektedir? Karısının regl dönemlerini düşünür... Olması gereken renk mavi değil, kırmızıdır.. Herkesin bildiği bir şey, niçin herkesten gizlenmeye çalışılmaktadır sanki?..

Calgon reklamındaki kadın, elinde çamaşır makinesi rezistansıyla tamirciye gidip, rezistansının kireçlendiğinden yakınmaktadır. Bu kadın, koskoca makineden rezistansı nasıl sökebilmiştir?.. Üstelik bir yıl boyunca Calgon kireç sökücü satın almak, bir sene sonra kireçlenen rezistansı yenisiyle değiştirmekten daha pahalıya gelmiyor mudur?

Yeni Yüzyıl gazetesi promosyon reklamlarında Power Rangers'lar için, "Keşke dünyayı da onlar yönetseydi!" demektedir. Dünyayı yöneten birileri mi vardır sanki?

Ayrıca Power Rangers'lar, gerçekten dünyayı iyi yönetebilirler mi? Mesela, işçi sınıfının sömürülüşüne nasıl bir çare üretebilirler? Veyahut, yaş fındık alımlarında üreticiye iyi bir fiyat verebilirler mi? Power Rangers'lar, dünya yerine Yeni Yüzyıl'ı yönetse acaba daha mı iyi olur? Yeni Yüzyıl, yine bir promosyon reklamında, Power Rangers'ların arabaları için "Keşke babalarımızın da arabası böyle olsaydı!" demektedir... Bu gidişle, Yeni Yüzyıl reklamlarında "Keşke analarımızı da Power Rangers'lar düdükleseydi! Ne güzel, babalarımız Power Rangers olurdu!" sözünü duymak yüksek bir olasılık mıdır?..

Mobil'le BP'nin birleşmesinin bize ne yararı vardır? Sanki benzin fiyatları mı ucuzlayacaktır?.. O halde bu sese niye kulak verelim ki?..

Tüm bu reklamlar, babaya göre, "Tuz Gölü"nden geriye kalan tüm göller için "Tuzsuz Göl" tanımlanması yapmak kadar mantıksızdır... İşte, dolunaya bakarak durum değerlendirmesi yapan baba birden üst kattaki Nedim beylerden gelen saz tımbırtısı ile irkilir. Birkaç dakika bekler, tımbırtı bitsin diye.. Ama tımbırtı bitmediği gibi daha da artmaktadır. Belli ki Nedim Bey, saz çalamamanın verdiği hırs ve sinirle, artan öfkeyle bir sazdan çıkabilecek en berbat sesleri çıkarmaktadır.

Baba kolundaki saate bakar. Kolunu su dolu sürahiye sokarak su geçirmezliğini bir kez daha kontrol ettikten sonra bu saatte saz tımbırdatmanın kişilik ve komşuluk haklarına tecavüz olduğuna karar verir.

Zaten karısı ve iki çocuğu da, ona "Evin reisi olarak, Televole'yisaz tımbırtısı olmadan, rahatça sayretmemizi sağlamak senin görevindir" anlamında bakmaktadırlar.

Baba hemen bir çırpıda (Çırpı: Işık hızının dörtte biri...) üst kata çıkar ve Nedim Bey'in akort bozukluğundan dolayı "Çüüük çüük çüüük çükkk!" diye öten kanarya sesli ziline basar. Baba, kapıyı açan Nedim Bey'e sinirli bir ifadeyle...

BABA- Nedim Bey, sabahtan beri sizin saz tımbırtınızı dinlemekten kafamız şişti!

NEDİM BEY- Benim tımbırtımdan rahatsız mı oldunuz yani?

BABA- Evet, tımbırtınızdan rahatsız olduk.

NEDİM BEY- Tımbırtımdan rahatsız olacak adamı deşerim ulan ben!

BABA- Aaaahhh!

Evet. Burada çaldığı saz sanatına tımbırtı denmesine sinirlenmesi gereken Nedim Bey, komşusunun rahatsız olmasına sinirlenmiştir. Ve komşusunu deşmiştir. Deşilen baba, son bir gayretle evine döner. Çocukları onu o halde deşilmiş görünce başlarlar ağlamaya...

BÜYÜK ÇOCUK- Babaaa! Seni kim bu hale soktu?

KÜÇÜK ÇOCUK- Ühüü hüüü! Babacığım, zavallı babam!..

Baba yere çöker...

BABA- Susun ve son sözlerime kulak verin...

BÜYÜK ÇOCUK- Hayır baba. Sen ölmeyeceksin!

BABA- Sus..sana eşşoğğ ...leşşeğin evladı! Son..söz...leri...mi söy...leye...cem...

KÜÇÜK ÇOCUK- Hayıır! Ölmeyeceksiiin!

BABA- Hığğğğ! Hıkkk!..

KÜÇÜK VE BÜYÜK ÇOCUK- En azından kalbimizde yaşayacaksın...

Baba son sözlerini söyleyemeden ölmüştür. Oysa son sözlerinde hangi bankada ne kadar parası olduğu ve hesap cüzdanlarının saklı olduğu yeri söyleyecektir. Ama salak çocukları, babanın son nefesinde onlara "Kanımı yerde komayın. İntikamımı alın, yoksa mezarımda rahat uyuyamayacağım" diyeceğini zannetmektedirler.

Olaylar bundan sonra aniden, umulmadık bir şekilde duyarsızlaşıp, komikleşir... Nasıl mı?.. Babanın vefat ilânı ekonomik olsun diye yirmi milyona Süper Tan gazetesine verilir. İlân "Ara beni, içime üzüm nasıl kaçtı sana anlatayım" alo hattı ilanıyla yanyana çıkar. Gazeteyi okuyan babanın yakınları önce üzülür, sonra da tahrik olup, Alo üzüm hattını ararlar. Cenaze günü irmik helvası, yaşlılar ve şeker hastaları düşünülerek şeker yerine sakarinle yapılır. Çocuklara da horoz şekeri yapılır. Ama anne üzüntüden dolayı şekerleri horoz yerine, erkek deveye benzetir. Deve şekerini icat etmiş olur.

Ve evde babanın bir fotoğrafı aranır. Çünkü cenazede fotoğraf taşınması gerekecektir. Evdeki babaya ait tüm fotoğraflarda, baba ya kırmızı gözlü ya da arkasından tavşan işareti yapılırken çıkmıştır. Hele bir fotoğrafında baba, komiklik olsun diye, bir dansözün, kıç tarafına para sokmaya çalışırken çıkmıştır. Üstelik aynı fotoğrafta anne de, babaya pis pis bakmaktadır.

Küçük çocuk hemen mahallenin fotoğrafçısına koşar. Çünkü en son hatırladığına göre, babasının fotoğrafı, fotoğrafçının vitrininde, sağ alt köşede vardır.

Fotoğrafçı her ne kadar "Ben o fotoğrafı sattım" dediyse de küçük çocuk, ezbere yerini bildiği babasının fotoğrafını vitrinden alıp, koşarak dükkândan çıkar.

Bu duruma sinirlenen fotoğrafçı; "Hay ben böyle mesleğin içine kakamı yapayım! İnsanları fotoğraf çekerken gülümsetmek için, her sabah karıma rica minnet götüme kaş-göz çizdirdiğim yetmiyormuş gibi, bir de böyle şeylere maruz kalıyorum. Keşke fotoğrafçı olacağıma fabrikatör olsaymışım..." diye hayıflanır.

Babanın cenazesinde, tabutun önünde fotoğrafı taşıyan büyük çocuk, yoldan geçenlerin gülüşmelerinden, yanlışlıkla babasının fotoğrafı yerine fotoğrafçının vergi levhasını taşıdığını fark eder.

Ama olsun, ne çıkar ki! Vergi de baba da, kutsal şeyler değiller midir sanki?

Baba gömülürken, çocukları mezar başında intikam yemini ederler.

Yemin aynen şöyledir: "Sevgili babacağımız! Eğer en kısa zamanda senin intikamını almazsak, bütün İstanbul bizi kremsiz düdüklesin!"

Cenazeye katılanlar ise, "Biz de İstanbullu'yuz. Eğer intikamınızı alamazsanız, tam teşekküllü bir üniversite hastanesinden AIDS raporu almalısınız" derler.

Aradan iki ay geçmiştir. Anne halen çekmeceyi çekip, bir bohçaya sarılı silahı itina ile açıp, çocuklarına, Aliye Rona bakışlarıyla, "Al bu silahı oğul. Babanın kanını yerde koma..." demiştir.

Anneden umudu kesen çocuklar, Devlet Planlama Teşkilatı'ndan çaldıkları intikam planlarını artık uygulamaya koymaya karar vermişlerdir.

Plana göre büyük çocuk, üst kattaki komşuyu bıçakla deşecektir. Küçük çocuk ise suçu üstlenecektir. Anne de üzülecektir.

Bu plan iki kardeş arasında sorun çıkartır.

Küçük çocuk, deşilmekte kullanılacak bıçağın ekmek bıçağı olmasını isterken, büyük çocuk meyve bıçağı olmasını istemektedir. Çünkü büyük çocuk, Nedim Bey'i hep bir armuda benzetmiştir.

Sonunda ailenin büyüklerinin de araya girmesiyle bıçağın döner bıçağı olmasına karar verilir. Hem bu sayede hiçbir mesleği olmayan büyük çocuk döner bıçağıyla Nedim Bey'i doğrarken bir mesleği de öğrenmiş olacaktır belki de...

Büyük çocuk, babasının kanlısını deşeceği döner bıçağını bulabilmek için bir dönerciye gider.

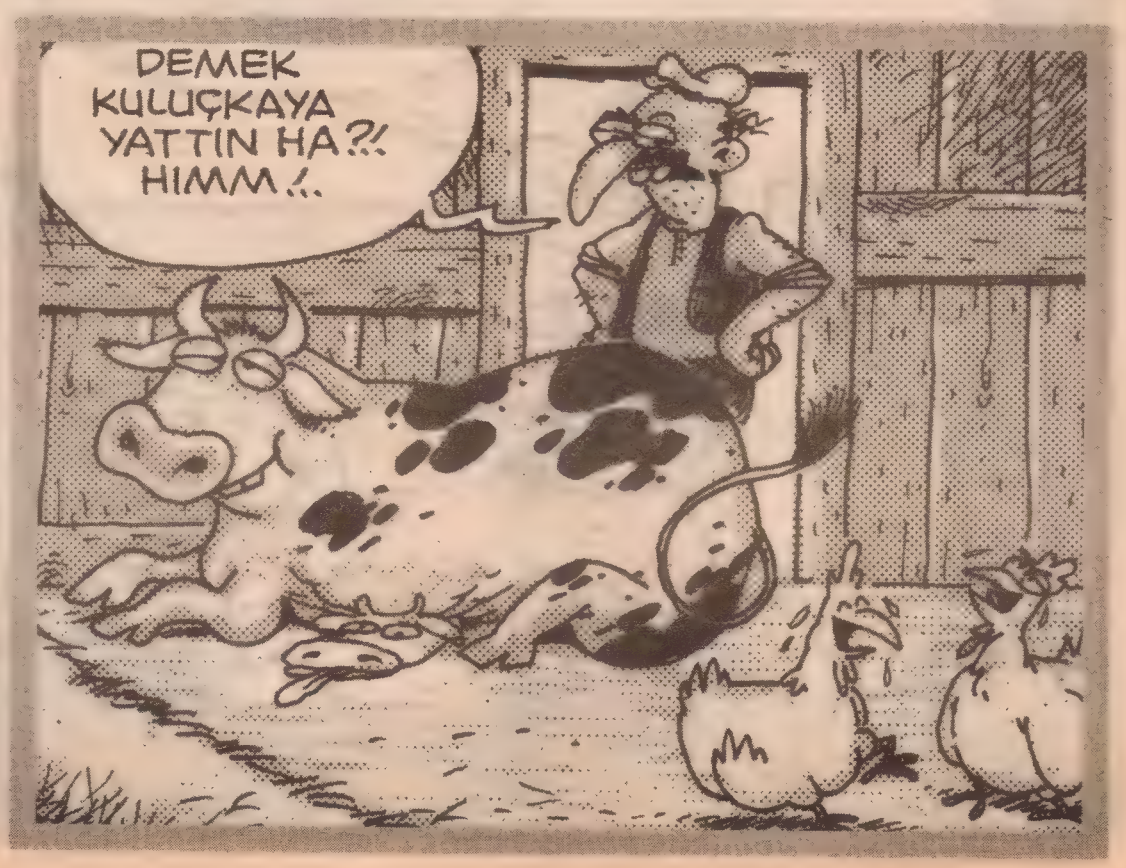

Garsona sipariş olarak döner bıçağını getirmesini söyler. Fakat garson, eğer döner bıçağını kendisine verirse, döneri kesmelerinin mümkün olamayacağını söyleyince büyük çocuk tüm döneri elli milyona satın alır. Bu duruma en çok döner ustası sevinir. Çünkü hayatında ilk defa bu kadar erken işi bitmiştir. Sonunda karısının gündüzleri kendisini aldatıp aldatmadığını eve gidip, kontrol edebilecektir.

Büyük çocuk elinde döner bıçağı, sırtında dönerle apartmana gelir. Asansöre biner. Üst kattaki Nedim Bey'in oturduğu katın düğmesine basar. Asansörden inen büyük çocuk, Nedim Bey'in zilini çalar. Zilin akordu artık öylesine bozulmuştur ki, sesi tok bir vurguyla "Faadıll Takipteee!" şeklinde çıkmaktadır. Kapıyı Nedim Bey'in karısı açar.

Büyük çocuk, Nedim Bey'in karısına, kocasını kapıya çağırmasını söyler. Komşu kadın, kocasının evde olmadığı, çatıda anten düzeltmekte olduğunu söyler. Bunun üzerine büyük çocuk elinde döner bıçağı, sırtında dönerle çatıya çıkar. İşte, kurban oradadır. Kurban, anteni düzeltmek yerine elindeki dürbünle karşı apartmana bakmaktadır. Bu arada bir eliyle apışını okşamakta, ağzından salyalar akıtmaktadır.

Büyük çocuk dikize dalmış olan Nedim Bey'in yanına yaklaşır. Ve içinden "Mezarında ossura ossura rahat uyu babacığım. Bir saniye sonra intikamını alıyorum. Yabadabadüüü!.." diyerek döner bıçağını havaya kaldırır. Fakat indiremez. Çünkü büyük çocuk, öldüreceği komşusu Nedim Bey'in dürbünle neye baktığını görmüştür.

Karşı apartmanın en üst katında, emekli dul ve topçu binbaşı Rafet Bey'le iki aylık dul annesi çırılçıplak sevişmektedir. Üstelik Rafet Bey, annesinin göbeğine ketçap döküp, yalamaktadır. Büyük çocuk şaşkınlık içindedir. Bu durumda yapması gereken komşusunu kesmek midir, yoksa annesi ile Rafet Bey'i mi kesmek midir? Bir an kısasa kısas yapmayı düşünür. Ama Rafet Bey'in göbeğine ketçap döküp yalamak pek de cazip bir intikam şekli değildir. Kısasa kısas rejimi olan şeriat ile yönetilmediğine şükür eder.

Uzun bir süre ne yapacağına karar veremeyince aşağı inmeye karar verir. Eve girer. Kapıyı kapatır. Odasına gider. Yatağın üzerine koyduğu dönere bakarak düşünür. Ve birden, dönerin etleri arasındaki eşek nalını farkeder. Demek ki... Demek ki, yıllardır dönerciden afiyetle eşek eti yemiştir. Artık beyni uğuldamaktadır. Üst kattaki komşuyu mu, annesini mi, Rafet Bey'i mi yoksa dönerciyi mi öldürmelidir. Yoksa hepsini mi öldürmelidir?

Kararını verir... Hepsini ırk, dil, din, kültür ayrımı yapmadan öldürecektir.

Aylarca dördünü biraraya nasıl getirip de öldüreceğini planlamaya çalışır. Sonunda planını bulmuştur.

Nedim Bey'i, barışmak için dönerciye davet edecektir. Ve bu barışmaya tanıklık etmesi için Rafet Bey'i de davet edecektir. Kendisi de yanına annesini alıp gidecektir. Nihayet büyük gün gelip çatar.

Dönercide buluşmuşlardır. Dönerci de karısının kendisini aldatmadığını tesbit etmiş olmanın verdiği mutlulukla döneri kalın kalın kesmektedir. Tam elini beline atar. İnfazı gerçekleştirecekken içeri küçük kardeşi girer. Ağlayarak, babasının mezarı başında verdiği sözü tuttuğunu, tüm İstanbul'a vermeye başladığını ilk olarak da mahallenin delisine verdiğini kıçını tutarak söyler.

Büyük çocuk donup kalmıştır. Çünkü öldürmesi gereken kişi sayısına küçük kardeşi ve bir deli daha eklenmiştir.

Mecburen o anda infazı yapamayacak, yeni bir plan bulmak zorunda kalacaktır. Ağır adımlarla dönerciden çıkıp, yoldan geçen bir taksiyi durdurur. Ve biner. Bindiği taksi televizyonda yayınlanan "Taksi" programının taksisidir.

Taksi şoförü, "Aysel Gürel'i sever misiniz?" diye sorarken, büyük çocuk dalmış bir şekilde "Feriköy'e gideceğiz" der.

Feriköy'de taksiden inerken, şoförün "Hee hee hee! Sizi taksi programı için kameraya çektik. Heey! hoooop! Bir dakika! Dursana yaa!" sözlerini duymaz bile...

Dalgın bir şekilde saatlerce yürür. Kafası o kadar soru işareti ile doludur ki... Mesela Kırmızı Başlıklı Kız masalında salak kurt, niçin taze körpe etli olan kırmızı başlıklı kızı yemeyip de, kartoloş babaannesini yemiştir?..

Külkedisi'nin ayak numarası nasıl bir numaradır ki, koskoca ülkede başka hiçbir kimsede böyle bir ayak yoktur?..

Pamuk Prenses'e büyülü elmayı veren cadı salak mıdır ki, büyüyü bir prens tarafından öpülünce bozulacak şekilde ayarlamıştır?..

Süpermen, Clark Kent iken sadece bir gözlük takmayla nasıl olup da kimse tarafından tanınamamaktadır?

Bu hikâyede babasının katili Nedim Bey'i polis niçin tutuklamamıştır?

Üstelik, "Eğer babasının intikamını almazsa, tüm İstanbul'a kendini düdüklettirme" şeklinde niçin yemin etmiştir? Sanki intikam alırsa tüm İstanbul kendisine, "Buyur, sen bizi düdüklę" mi diyecektir?

En iyisi bu konuyu böylece kapatmaktır.

Düşüncelerle dolu uzun yürüyüşünü sürdürürken birden Beylikdüzü'ne geldiğini farkeder. Tatilya Eğlence Cumhuriyeti'nin tam yanındadır.

Bilet sırasına girer... Gerçi önünde Reha Muhtar ve yanında getirdiği yirmi kadar arabeskçi çocuk şarkıcı vardır. Ama olsun, sıra mutlaka kendisine de gelecektir. Ve Tatilya Eğlence Cumhuriyeti'ne iltica talebinde bulunup, kendisine yepyeni bir hayat kurabilecektir...

ArzuuU* Filim Hezeyanları

HÜSEYİN ALEMDAR

8. / SENİNLE 1 DAKİKA

Arkadaşlar, çekimlerin tamamı aktüel olsun! İnsan manzaraları görmek istiyorum. Bu benim belki de son belgesel filmim. Bütün insan yüzlerini mum ışığında, tava, tencere, düdük sesleri arasında görmek istiyorum. Bu hezeyan ve şiirden kamyon halimle bana **Susurluk**'lar filan vız gelir! Sen, Safacığım, estetize politik tikinle memleketin bütün kapılarını tut; tut ki, **İbrahim Şahin** (m)ütü kaçmasın! Nee!? **İbrahim Şahin** yakalandı mı? İnanmam, vallahi inanmam! Bu işin de afyonunda bir iş var! **Tansu** hanımın en son marifeti de bu olsa gerek! Çok geçmez bir sonraki bayram gününün arifesinde bu adam elini kolunu sallaya sallaya çıkagelir. Hadi hayırlısı! Sürekli aydınlık için karanlığın 1 dakikasıyla bir ayı geride bırakıp, ayları kuşatarak aydınlığı hedeflemiştik oysa! Binaenaleyh bu memleket öyle ya da böyle düzelecekti hani! Çekimlere çok iyi başlamıştık, bizler de çok iyi gidiyorduk doğrusu. Yazık bütün bu emeklerimize! Yazık ki yazık! Sizler beyler, hanımefendiler! **Susurluk**'un üstüne bir de sularınızı için, e-mi, doya doya! Ah, sanki kanadım yine! İçimin 12 Eylül yerleri sızladı her nedense! Bir **Semiha Yankı**'mız da yok mu çocuklar?! Fonda **Seninle Bir Dakika** öyleyse...

9. / KESME

U dudaklı, eğilmiş mor ağızlı sinemamı nerede bırakmıştım sahi!

10. / ZAAF!

Bütün suçum, bütün günahım bu sözcükte gizli. Filmimin negatifi koptu. Siyah-siyah karardı dublaj senaryom. İşte tükendim. Sayenizde!

11. / HANDİKAP

U'larımın hiçbiri de aramadı! İçimdeki iltihabın kabuğu gevşedi. **Arzuuu;** işe doymuyor, yeni işler peşinde! **Tuğba;** bendeki Tubiti'ye dönüşmüş; içimde gitar telleri yiyor! **Burcuuu;** aşk değil de vize peşinde! **Bennuuu;** sarı filmlerimin sarışın başrol oyuncusu olduğunu unutmuş Paris, Berlin, Viyana dolaşıyor. Beyazperde kalpli yönetmeni çok umurunda! **VJ** sevgilim de aramadı üstelik. Bu filmi de, bu hayatı da beceremedim. Sanki her şey çapraz gitti. Anladım ki, çapraz olan benim, doğru!

12. / LEKE

Sadri Alışık Sokağı'nın 27 no.lu kapısında bir gri sinema lekesi. Bu siluetimsi leke yoksa ben miyim!

13. / TÜL(YE)

Şimdi sahiden uzaksın bana! Uzak, eski ve cinemascope. Platonik aşklar yeniği kalbimle telefonunu tuşlasam, biliyorum ki senin dışında birileri açacak telefonu! Ben, bir kez daha gülün sesinde üşümüş, döneceğim taşplak hayatıma. Sonra, içimdeki incinmiş nilüferle kendimle buluşmaya gideceğim **Kalpleri Camlatılmış Sevgililer Derneği**'nde!

14. / AH, UNUTTUĞUM U!.. AYNUR, MOR BOŞLUĞUM

Ortaokul çocuğu yalnızlığında üşüyorum şimdi! Sinemama, şiirime, kalbime plan plan yalnızlığın ve şefkatin buruk gülleri batıyor! Ah, unuttuğum **U**! **Aynur**, içimin giderek uzaklaşan mor boşluğu! **Aynur Akarsu**... Nasıl oldu da, yarım kalmış bir esmer şiir solgunluğunda unutuverdim seni, adını. Sen ki, taşralılığıma sokulan bir yalnızlık, ortaokul günlerimin saflığına dokunan okul kaçamakları tadındaki karışık güller buketiydin bana! Esmerdin, güzeldin, saftın, hoştun; ama karışık güller buketi gibi biraz karışıktın sen de. Karışıklığın ki, hiç karıştırmazdı beni! Karışık güller buketinden bir beyaz gül çeker, **"on dakika ara"**larda bir yerlerde bir biçimde seni bulur, içimin gözyaşıyla sana uzatırdım o gülü! O gül ki, zaten sendin. Ah **Aynur**, insan şaşı ve kırkadam olur da kendi adını bile unutur ya bazen! Bağışla, ben de biraz böyle bir adamım bu günlerde! Şehrin tenha ve saf yerlerini siyah-beyaz yürüyorum şimdi. Sinema kolumda, ah! Unuttuğum **U**!

15. / FRAGMAN

Düşükkare dondurulmuş derin üzgün bir hayatın filmi bu!.. İçinde aşk var, sadakat var, güz yalnızlığı var, dudaktan kalbe var... Dahası, yumuşak kalpli günahlar var, ihanetler var, suçlar var, sevişmeler var... Hayatın taaa kendisi var... Gelecek pazar yalnızca **Alkazar**'da!..

(*) **"İstanbul'da kadınlar uzun boylu / U gibi güzel."**
İlhan Berk

CAN BARSLAN

Dostların Yaratık Karşısında Çaresiz Kalması

Nahide kafasını ne tarafa çevireceğini bilemedi ve tam da Bekir'in üzerine kustu... Neyse ki Bekir arkadaşın, Nahide'ye ilgisi olduğunu biliyorduk ve bu durumu mesele yapmadı... Hatta bu olayın kendisini taçlandırdığını ve sessiz, parlak bir gecede yıldızlarla yıkanıyormuş duygusuna kapıldığını söyledi... Masadan belli belirsiz bir **"çüş"** sesi geldiğini sanıp bakındım... Belki de yanılmıştım... Her ne kadar, hoşlandığı bir kız tarafından bile olsa, sonuçta üzerine kusulmuştu ve kendisinden biraz daha gururlu olmasını beklerdik.

Aslına bakarsanız Nahide'den daha farklı durumda değildik... Sabahın onbuçuğunda bu işkembe salonunda buluşma önerisi, Tevfik'ten gelmiş ama saat on kırkbeş olduğu halde kendisi henüz gelmemişti.. Herkes feci haldeydi.. Mutfakta hazırlıklar sürüyor, işkembeler dilimlenip tuzlamalar haşlanırken, ineğin tüm sakatatı Moğol Ordusu'na dönüşmüş, şirdenden saldırıyordu bize... Orkun dedi ki; **"Öff, şu kokuyu almaktansa.."**, bir süre düşündü.. **"Almaktansa.. Ee.. Yoo, bundan daha kötü bir örnek bulamıyorum.. Şimdiye kadar başıma gelen en kötü şey bu... Sabah saatlerinde işkembe buharlarını solumak.. Ben.."** Rengi sapsarıydı, konuşmak için belirli bir güç harcadığı belliydi... Onun da Nahide gibi kusacağını düşünürken, Tacettin elini omuzuna koydu.. **"Tamam dostum, kendini yorma.."** diye şevkatli bir sesle onu yatıştırdı...Şermin'in sadece, sabit bakan büyümüş gözlerini görebiliyorduk... Çünkü ağzını ve burnunu bir peçeteyle kapatmış, kokudan korunmaya çalışıyordu...Tarcan, kendisinin alternatif beslenme yanlısı bir vejeteryan olduğunu ve şu anda doğal ortamda bulunup ot çiğnemesi ve ağaç kabuğu kemirmesi gerekirken, bir işkembe salonunda ne aradığını sorguluyordu... Sibel, onu dinliyor gibi görünmesine karşın, alnının boncuk boncuk terlemesinden, bir Zenciyle, Çinli arasında gidip gelen surat renginden ve kenetlenen dişlerinden aslında tüm çabasının öğürmemeye yönelik olduğu anlaşılıyordu.. Berkay zihnini boşaltıp (başta koklamak olmak üzere), tüm duyularını dış dünyaya kapatmak için Transandantal Meditasyon yapmak istiyor, fakat mantra'sını unuttuğu için bunu başaramayıp panikliyordu...Taygun ve Tacettin'se bulundukları ortamı ve zor koşulları unutabilmek için dikkatlerini başka bir uğraşa yoğunlaştırma yöntemini seçmişler, "Dönemselleşme sürecinde Mandel'in geç kapitalizmi" üzerine tartışıyorlardı... Fakat tüm iyiniyetlerine karşın bu konu, yoğun işkembe saldırısını kamufle edemiyordu... Derken, Dönemselleşme sürecinde Mandel'in geç kapitalizmi üzerine konuşmaktan vazgeçip, silikonlu göğüslerin Sevda Demirel'e mi yoksa Merve Ildeniz'e mi daha çok yakıştığını tartışmaya başladılar ve ilerleyen dakikalarda Hande Ataizi üzerinde karar kıldılar... Zaman geçtikçe ve Tevfik gelmedikçe tedirginlik artıyor, sızlanmalar daha bir yoğunlaşıyordu.

İşte tam bu sırada vahşet lekeleriyle dolu beyaz önlüğü, sıcak ve ıslak ortamdan dolayı, pembe birer denizanasına dönüşmüş tombul elleri ve ince bıyıklarıyla aşçı, mutfaktan çıkıp yanımıza geldi... Kısa cümlelerle dedi ki, **"Arkadaşlar, ben cumaya gidiyorum.. Birazdan çırak gelecek.. Eğer ki o gelmeden mutfaktaki çorba kazanı kaynarsa bi zahmet ateşin altını kısıverün.."** Baktık, **"Biz mi?"** dedi dostlardan biri.. **"Hee.."** dedi aşçı, **".. düğmesü var zaten.. Çırak gelince o kısar.. Eğer ki kaynayana kadar gelmezse, siz kısıverün..."** Ve cumaya gitti..... Cumaya gitti!..

Küçük ve uzak bir ilçenin tapu müdürlüğünde ellibeş yıldır çalışan yaşlı bir memur amcanın birdenbire Windows Ortamına itilmesi gibi kalakalmıştık.. Dudaklarımız hiç kıpırdamadan, dehşet çığlıkları atan gözlerle birbirimize baktık... İçerde kaynamaya bırakılan bir işkembe kazanı vardı ve biz dükkânda onunla yalnızdık... Aşçı cumaya gitmişti... Orkun, "sırtının ürperdiğini" söyledi... Sanki yan odada "uyanmaya çalışan ölümcül bir yaratık" vardı ve birazdan ayaklanarak bilemediğimiz korkunç bir biçimde bize saldıracak, tek bir iz bırakmamacasına hepimizi eriterek, kendi yağlı, tuzlu, sirkeli, sarmısaklı ve baharatlı dokusunun içine çekerek ayrıştıracaktı.

"Kaçalım!.." diye inledi Şermin... **"Kaçıp gidelim buradan. Martı çığlıklarının dalgalara karıştığı deniz kıyılarına gidelim..."** Berkay coşkuyla ekledi... **"Suratımızı deli rüzgâra verip öylece duralım... Burunlarımızdan girsin lodos ve hücrelerimizde dolaşarak tüm protoplazmamızla birlikte ruhlarımızı da temizleyip arındırsın..." "Saçmalamayın!.."** dedi Tacettin.. **"Hiçbir yere gidemeyiz... Tevfik gelir ve bizi burada bulamazsa ne olur, hiç düşündünüz mü?.."** Doğru söylüyordu... Bunu itiraf etmek belki utanç vericiydi ama, Tevfik sinirli bir dostumuzdu ve böyle bir durumda hepimizi döverdi... **"Ayrıca Tevfik gelince kaynayan kazanın altını o kısabilir.."** dedi Bekir... İşte tam bu sırada Nahide, Bekir'in üzerine bir kez daha kustu... İçerdeki yoğun gerginlik ve kapana kısılmışlık duygusu, hepimiz gibi Bekir'i de etkilemişti ve bu kez, olayı pek romantik karşılamadı... Çok kötü de davranmadı ama, yıldızlarla yıkandığı duygusu artık geride kalmıştı ve bu defa, **"Öff bee!.."** dedi... Gene de iyiniyetli ve olgun bir kabulleniştı bu...

Ne dışarı çıkabiliyor ne de yaratığın kaynayıp kaynamadığını kontrol etmek için mutfağa gitmeye cesaret edebiliyorduk...Zaman, bataklıkta yüzmeye çalışan bir manda kadar ağır ilerliyor, ne Tevfik, ne de cumaya giden aşçının çırağı gelmiyordu... Sinirler iyiden iyiye bozulmaya başlamıştı... Sarmısak ve sirke kokusundan dolayı gözlerimiz yaşarıyor, tuzlama ve işkembe buharları, serinkanlı düşünmemizi engelliyordu... Göğsümüze otururak soluğumuzu git gide daha çok kesen ağır sessizliği bozmaya kimse cesaret edemiyordu... Konuşmak için ağzımızı açtığımız anda, yaratığın soluk borumuzdan içeri süzülüp organizmamızı kemirmeye başlayacağından korkuyorduk sanki... İlk konuşan Taygun oldu... **"Anımsıyor musunuz dostlar... Bir ara felaket filmleri moda olmuştu Hollywood'da... Arka arkaya bu tür filmler çekiliyordu... Örneğin deprem... Bir yıkıntı altında kalan insanların çaresizliğini işliyordu... Sonra çığ... Sel... Yanmakta olan bir gökdelenin üst katlarında kalan insanlar... Hatta teleferikte kalanlar... Hepsinin ortak noktası nedir, biliyor musunuz?.. Önce bir umut vardır... Birilerinin gelip kendilerini kurtarma beklentisi... Sonra bu umut tedirginliğe dönüşür ve derken korku ve panik başlar... İnsanların direnci kırılır ve bilinçaltlarındaki tüm hayvani güdüler açığa..."** Lafını bitiremedi, çünkü Orkun avaz avaz bağırmaya başlamıştı... **"Kes sesini pis herif!.. Bizim durumumuzla o berbat filmler arasında nasıl bir paralellik kurmaya çalışıyorsun haa!.. Senin saçmalıklarını dinlemek zorunda değiliz!.. Dayanamıyorum artık!.."** Gözyaşlarıyla boğularak çevresine saldırmaya, masaların üzerinde ne var ne yoksa savurmaya başladı... **"Dayanamıyoruuum!.. Yeter artııık!.."** Duvarda patlayarak kırılan meşrubat şişeleri, kolalar, fantalar, örtülere dökülen sarmısaklı sirkeler, döşemeye yayılan zeytinyağı ve baharatlar, yuvarlanan sandalye ve masalar... **"Yeteeer!.. Yeteer!."** Orkun delirmişti ve bir süre yanına kimse yaklaşamadı... En sonunda Tacettin atıldı ve onu tutup, kâh tokatlayarak kâh sarsarak, **"Bana bak, sakin olsana sen!.. Ne yaptığını sanıyorsun!.. Bütün bu kırıp döktüklerinin parasını ödeyeceğimizi bilmiyor musun!.."** Ben yanımdaki Nahide'ye fısıldadım... **"Bana ne yaa.. Bir tek şişede pozitosu bile ödemem.. Kendi kırdı, kendi ödesin..."** Nahide'nin rengini beğenmedim ve üzerime kusmasından korkup aynı şeyleri Taygun'a söylemek üzere uzaklaştım. Tacettin Orkun'u sarsmayı sürdürüyordu... **"Cumaya giden aşçı gelince ne olacak haa!.. Ya mal sahibi gelirse!.."** Sözleri etkili oldu ve Orkun sakinleşti.. Ondan sonra da bir köşede sürekli ağladı...

Tacettin yarattığı etkiden hoşnut, ikinci bir Tevfik kimliğine soyunarak, **"Ben kazanın altını söndürmeye gidiyorum!.."** diyerek doğruldu.. İnanamadık ve ona, son yolculuğuna çıkan bir efsane kahramanıymışcasına saygıyla baktık... Sibel yaşlı gözleri ve titreyen sesiyle, **"Ya başına bir şey gelirse!."** dedi... Tacettin, **"Yok canım, ne olacak!.. Sonuçta bir işkembe çorbası kazanı... Belki birkaç beyin hücrem ölecek ama merak etmeyin, ben kalanlarıyla da postmodernizmin imaj ve sekans yapıları hakkında tartışabilirim sizinle..."** dedi ve mutfağa doğru gitti... İnsanüstü, mitolojik bir varlık gibi buharlar arasında gözden kayboldu.

"Öööööaaaağğğ!.. Hay ...ına koyyiiiim!.. Ulleaaaaarrhh!.." Az önce mitolojiden çıkmış doğaüstü bir varlık gibi giden Tacettin böyle döndü... Kaynamaya başlayan kazanın altını kısamamış, daha da kötüsü, ruhunda derin çelişkiler ve tahrip olan özbenliğindeki onulmaz yaralarla geri dönmüştü... İblisin tüm lanetlerini cehennemi bir derinlikten yeryüzüne taşırırcasına kaynayan işkembe kazanına bu kadar yaklaşmasının bedeli ağırdı... Üstelik kaçarken mutfağın kapısını da açık bıraktığı için, yaratığın tüm kokusu, tadı, dokusu ve homurtusuyla

yüzyüze kalmıştık... Sonra!.. Sonrasını anlatmak bir yana, düşünmek bile acı veriyor... Yaşamın gerçeklerine hazırlıksız yakalanıp onlarla başbaşa kaldığımızda kişiliklerimizin nasıl dağıldığını, ufalanarak çöktüğünü gördük...

İşkembe, tuzlama, şirden, kokoreç... Adı ne olursa olsun, yaratık bizi iyiden iyiye esir almaya başladı. Çorba buharları tavana yükseldikçe temiz havayı alta doğru itiyordu.. Bu yüzden, onun etki alanından kurtulmak için oksijenin daha yoğun olduğu döşemeye yakın yerlerde sürünmeye başladık... Tacettin ve Orkun'un delirmesi hepimizi alt üst etmişti... Herkes inleyip yalvarıyor, yardım bile istenemeyecek kadar zayıf, zavallıca sesler çıkartıyordu... Berkay mantra'sını hatırlayamadığı için Transandantal Meditasyona bir türlü geçemiyordu... **"Mantra'mı bulamıyorum.."** diye sızlandı.. Sibel ağzını balık gibi açıp kapatarak oksijen almaya çalışırken Berkay'a ceplerine iyi bakmasını önerdi... Berkay da ona **"salak!"** dedi.. **"Mantra cebe koyulacak bir şey değil.. Meditasyona geçmek için sürekli tekrarlanması gereken bana özgü bir kelime var... Mantra odur!.."** Tarcan, bir köşede gizlice kolonyalı mendil koklayan Şermin'i farketti ve çantasına saldırıp onun kolonyalı mendillerini çalmak istedi...Kolonyalı mendil!.. Aman tanrım!.. Bu belki de hepimizin kurtuluşuydu... Yaralı bir antilopa saldıran aç akbabalar gibi kolonyalı mendillere atıldık... Diş, tırnak, tekme ve yumruk gibi ilkel mücadele araçlarının ardından mendiller parça parça oldu ve kimse kullanamadı...

Nahide Bekir'in üzerine bir kez daha kustu. Bu kez Bekir onu saçlarından tutup hızla yere fırlattı.. Dökülen zeytinyağından dolayı kayganlaşan zeminde kayıp giden Nahide, mutfak kapısından girip yaratığın yanıbaşına kadar gitti... Bir daha da görünmedi... Sibel, hem arkadaşını kurtarmak ve hem de son bir gayret gösterip kazanın altını kısmaya yeltendiyse de inanılmaz dehşet çığlıkları savurarak aklını yitirmiş bir halde döndü... Altta bir yerde, camlı fırının içinde duran kesilmiş ve yüzülmüş koyun başlarıyla göz göze gelmişti... Sonra sessizleştik ve çaresizce kaderimizi beklemeye başladık.. Derken önce Şermin'in zayıf sesi duyuldu... **"Çıktık aaçık aalınla, oon yılda her saavaştan!.."** Sonra ona bir iki kişi daha katıldı...: **"Oon yılda onbeş milyon genç, yaarattık her yaştan!.."** Ölüme bile dudağımızda ezgilerle gidebileceğimizi görmek özgüvenimizi tekrar yükseltmişti.. Sözler pek denk düşmese de seslerimiz iyice gürledi... **"Baaaşta büütün dünyaaanın saydığı başkuumandan... Deeemir aağlarlaa öörördük, anayuuurdu dört baştan!..."** Ölüm geciktikçe, marşlar marşları, şarkılar şarkıları izledi...

Cumadan dönen tombul elli aşçı ve Tevfik aynı anda geldiler... Onlar geldiği anda bir kısmımız Şahsenem'in **"O geri gelecek.."** adlı parçasını, bir kısmımız da Pınar Aylin'in **"Kimler alır seni ellerine, aah ben alayım seni ellerime!.."** şarkısını söylüyorduk ve nasıl olup da bu noktaya gelindiğini hatırlayamıyordum... Aşçı dükkâna ve oluşan zarara dehşetle bakarken Tevfik durumu anlamıştı... **"Merak etme usta!"** dedi.. **"Zararı arkadaşlar ödeyecek.. Ayrıca ben onları şimdi açık havaya götürüp bir güzel döverim!.."** Açık havadan bahsedildiğini duymak hepimizi mutlu etmişti... Halsiz bir şekilde de olsa **"Kurtulduk, kurtulduuk!"** diye inleyerek birbirimize sarıldık...

TUNCER ERDEM

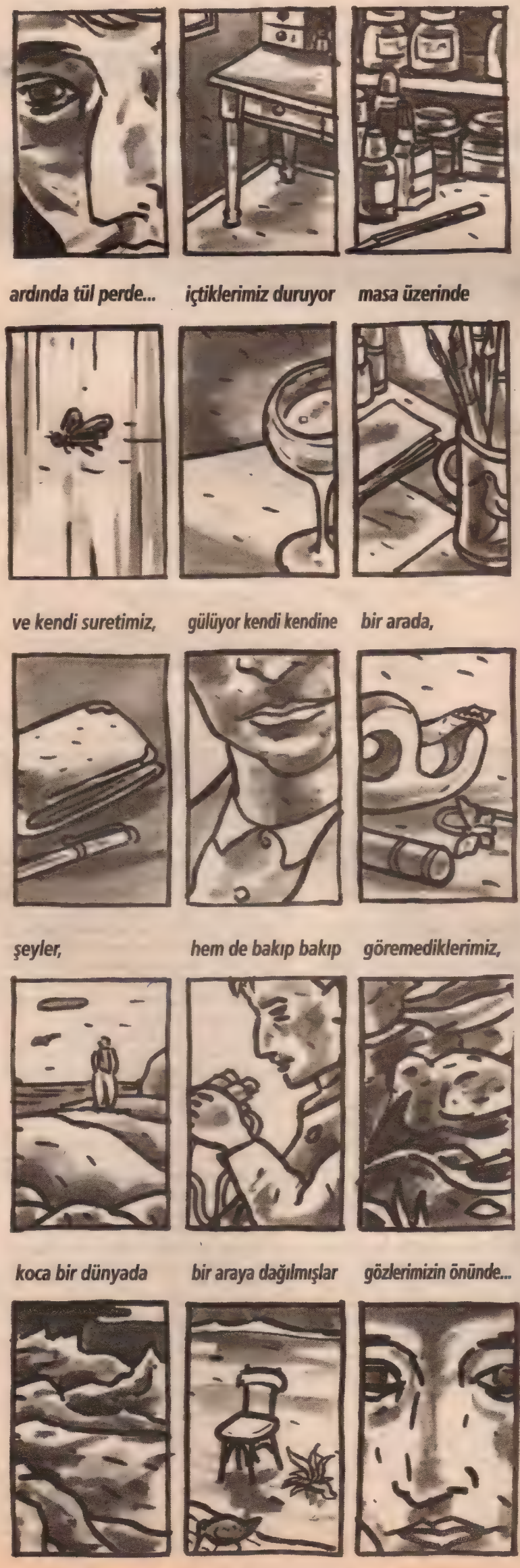

TOMRİS ÖZDEN

TELEVİZYON; KÂBUS KUTUSU

Tüm çektiğim acılar, sıkıntılar, o kâbus kutusunun içinden sunulmadı mı sanki bana? Evimin içine değin gelerek sorgulamadı mı beni?..

Gördüklerimi, hissettiklerimi yazmak. Hayatın eğrisini doğrusunu süzgeçten geçirmek, damıtmak ve paylaşmak. Yaşamak için yeni günlere umutla bakmak. Yeşeren filizlerin büyümesini beklemek. Sabırla, özveriyle, yeni günler için... Sizi sorgulayan, yaranıza acımadan basan, sizlerden bir şeyler götürse de, bir şeyler öğreten yaşam...

Elimde kâğıt ve kalemim. Masama konuk olmaya niyetlenirken, açık unuttuğum televizyon (kâbus kutusu)'nun sesi kulaklarımı tırmalıyor. Kapatmak üzere yerimden kalkıyor, kumandayı elime alıyorum. Kapatamıyorum. Gözlerim takılıyor bir muhabirin içler acısı görüntüsüne. Donup kalıyorum. Çığlık çığlığa bağırıyor. Sert bir tokatla saçlarından tutup savurarak, birisi onu yere fırlatıyor. Dudağından sızan birkaç damla kan ekranı kirletiyor. Gözlerimi kapatıyorum ellerimle. Derin bir nefes alıyorum. Birkaç damla kana karşı, birkaç damla gözyaşımla ekranı temizliyorum. Buğulanıyor gözlerim. Birbuçuk yıl önce Çeliktepe Karakolu önünde, şeriatçılardan yediğim dayağın acısı çörekleniyor yüreğime. Muhabirin suratına yediği tokadı kendi yüzümde, ağzına yediği yumruğun acısını boynumdaki parmak izlerinde hissediyorum. Yere düşerken, sırtımı tekmeleyen, postallı kızın kocaman ayaklarının ağırlığını da bedenimde. "Başım çok ağrıyor" dediğinde, enseme inen kalın postalların acısını, muhabir Işın Gürel'le birlikte yaşıyorum. Etrafındakilere "dokunmayın bana" diye sitemini , başıma toplanan sakallı ve sarıklı adamlara, aynı sözlerle yineliyorum.

"Başıma niye yan baktın" sudan bahanesiyle, iki şeriatçı kızdan, onca sarıklının içinde yediğim dayağın acısını, Işın Gürel'in acısıyla birlikte, iki kat hissediyor, üzülüyor ve acı çekiyorum. Gözlerimin buğusunu siliyorum. İçine girdiğim kâbus kutusundan dışarıya çıkmaya çalışıyorum.

Tüm çektiğim acılar, sıkıntılar, o kâbus kutusunun içinden sunulmadı mı sanki bana? Evimin içine değin gelerek sorgulamadı mı beni?..

Savaş, cinayet, kanlı aşk, kanlı siyaset, kesik başlar, açılan mezarlar, fidyeciler, itirafçılar, silahlı çeteler.

Kirimiz ve pisliğimizle şiddet, kan, zulüm, nefret.. Üzerimize bırakılan bir yük, bir zahmet. Belleğimiz kötülüklerle doldu taştı. İsyan ediyor rüyalarımız.

Evet, evet... O bir kâbus kutusu. Kültür, sanat ve öğretiden yoksun, kan damlayan bir kutu.

Barış dileğim kadar, çağdaş görüntüler özlemi de var yüreğimde. Sevgi, aşk, eğlence, kültür, insanlık... Pırıl pırıl görüntüleriyle, çağa uygun teknolojinin bir harikası olsun televizyon. Kökünde şiddet ve bağnazlık bulunan bir milletin görüntüsüyle, gerçekten kan damlayan bir kâbus kutusu televizyon.

Taa.. evlerimizin içine değin bizi katletmek için uzanan, kan damlayan...

MİHRİ BELLİ

Tanıdığım Cumhurbaşkanları-II

O günleri anarken ah çekmeden edemiyordu. "Ulan bir katır yükünü yolda uygun bir yere gömsene. Sen altınları sayı ile mi aldın ki sayı ile teslim edesin." Kafa işte. Sonra gel yıllar boyu ekmek parası için didin dur.

Eski Dağıstan Cumhurbaşkanı Adapazarlı Yüzbaşı Çerkez Kazım Bey'in (Kazım Kap) öyküsünü de anlatayım. Zeki Velidi'ninkinden farklı, çok daha renkli bir öyküdür bu.

Bilindiği gibi İkinci Dünya Savaşı müttefiklerin zaferi ile sona erince bizim egemenlerimiz, Milli Şef İsmet İnönü'nün öncülüğünde ülkede bir çeşit çoğulcu sistem tezgâhladılar. Sola kapalı, ama sağa alabildiğine açık bir çoğulcu sistem idi bu. Yani demokrasi-memokrasi değildi. Ama yine de CHP kökenli Celal Bayar ile yine CHP kökenli Adnan Menderes'in önderliğindeki ana muhalefet partisi DP (Demokrat Parti) 1950 seçimlerini kazanıp ülkeyi otuz yıl tek parti dikta rejimi altında yönetmiş olan CHP'yi iktidardan alaşağı edince çok kimse sevindi, umutlandı.

Sevinçleri uzun sürmedi. DP daha ilk günden gerçek yüzünü gösterdi. Bir yandan özgür düşünceyi boğan, ilerici politik eylemi yasaklayan anti-demokratik yasaları daha da şiddetlendirirken, öte yandan Amerikan komutanlarının emrinde emperyalist çıkarlar uğruna verilmekte olan bir savaşa katılıp ölmek üzere Türk çocuklarını dünyanın öbür ucuna, ta Kore'ye gönderdi. DP uyduluk politikasını sürdürmede CHP'den bile gözü kara gidiyordu. Ülke bir uçtan bir uca Amerikan üsleriyle donatıldı. Bizler, yani ülke sorunlarını çağımızın devrimci düşüncesi açısından ele alıp bir şeyler yapmaya uğraşanlar on yıllık DP iktidarı dönemini hapiste, sürgünde geçirdik.

Bu kısa giriş 1950'lerin sonlarında İstanbul'da bir tercüme bürosu açışımızı bir sosyo-politik çerçeveye oturtmada okura yardımcı olmak için kaleme alındı. Şimdi gelelim konumuza...

Evet, Bayar-Menderes devrinin son aylarında Sevim Belli'nin ve benim nezareti umumiye (yani sürgün) yerimizin Afyon'dan İstanbul'a nakli sağlanınca, her gün Arnavutköy Karakolu'na imza vermeye gittiğimiz o günlerde, alem bizi alışverişte görsün diye (daha doğrusu MİT ve polis bizi boşta gezen takımı sanmasın diye; çünkü ne kötülük gelirse öylelerinden gelir) ve hem de omuzlarımızı çökerten geçim derdine belki biraz deva olur umuduyla, Galata'nın bir köhne işhanında oda tutmuş, tercüme bürosu açmıştık.

Handa kapı komşum sabık Dağıstan Cumhurbaşkanı Adapazarlı Yüzbaşı Çerkez Kazım Bey idi. Madencilik ile uğraşıyordu. Uğraşıp duran, ama bir türlü maden bulup işletemeyen madencinin hali malum. Boşluğa bakan, gün ışığı görmez ufak bir oda idi Kazım Bey'in yazıhanesi... Ama onun bu gibi şeylere aldırdığı yoktu. Altmışını aşmış olmasına karşın zindeliğini koruyan boylu boslu, her zaman güleryüzlü idi Çerkez Kazım Bey.

Canlı tarih idi o. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Kuleli Askeri Lisesi'nde öğrenci iken, okulu teftişe gelen Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın dikkatini çekiyor. Hemen kıt'aya katılması sağlanıyor. Hızla terfi ettiriliyor. Enver Paşa'nın emir subayı olarak görevlendiriliyor (fedai demek belki daha doğru).

Yenilgiyle sonuçlanan savaşın son günlerinde Bakü'de ordu karargâhında görevlidir. Enver Paşa'dan bir telgraf alıyor. Telgrafta "Ben çıkıyorum, sen de çık" denmektedir. Kazım Bey için telgrafın anlamı açık. Enver Paşa "Ben illegaliteye geçiyorum, sen de geç" mesajını iletmektedir emir subayına.

"Üç atlı dörtnala İran'a boyladık"

Hemen, kimseye "Allahaısmarladık" demeden kayıplara karışıyor Yüzbaşı Kazım. Gittiği yer atalar diyarı Dağıstan'dır. Orada kendi aşireti güçlüdür. Kısa bir süre önce Rusya'da devrim patlak vermiş, Rus İmparatorluğu toprakları anababa günüdür. Kısa zamanda Kazım Bey beşyüz atlı bindiriyor. Bağımsız Dağıstan Cumhuriyeti'nin kurulduğunu ilân ediyor. Cumhurbaşkanı kendisidir.

Kızıl Ordu kuzeyden inene kadar işler iyi gidiyor. Çar ordusu kalıntılarıyla, Taşnakların tarafını tutan Ermeni çeteleriyle çatışmalarda Dağıstanlılar üstün geliyorlar. Ama Kızıl Ordu kapıya dayanınca bambaşka bir hava esmeye başlıyor. Bolşevikler üstün bir askeri güç olmakla kalmıyorlar, Çerkez kavimlerinin gönüllerini alma yollarını da biliyorlar. Sözü Kazım Bey'e bırakalım:

"Kızıl Ordu geliyor diye bir lâf dolaştı. Emrimdeki beşyüz süvari bir anda yokoluverdi. Üç Türk subayı sipsivri ortada kaldık. Ben ve iki teğmen. Atları dörtnala güneye, İran yönüne sürdük. Yapacak başka şey yoktu!"

İran'a vardıklarında orada Kürt lider İsmail Simiko kendi devletini kurmuştur. Üç Türk subayı İsmail Simiko'nun hizmetine giriyorlar. Bir süre orada kalıyorlar. Bir gün İsmail seferdeyken üçü bir olup İsmail'in hazinesine el koyuyorlar ve Ankara'nın yolunu tutuyorlar. Kurtuluş Savaşı yıllarıdır. Hazineyi getirip Mustafa Kemal'e teslim ediyorlar. Kazım Kap'ın anlattığına göre birkaç katır yükü altındır bu hazine. Ankara'ya teslim edilen Simiko'nun altınları öyküsünü başka kaynaklar doğruluyor mu; öyküsünün aslı var mı ya da miktar abartılıyor mu, bilemem. Vebali öyküyü anlatanın boynuna.

O günleri anarken ah çekmeden edemiyordu. "Ulan bir katır yükünü yolda uygun bir yere gömsene. Sen altınları sayı ile mi aldın ki sayı ile teslim edesin." Kafa işte. Sonra gel yıllar boyu ekmek parası için didin dur.

Mustafa Kemal altınları teslim alıyor ama, Enver Paşa'nın çok yakını olduğundan bu yüzbaşıya güveni yoktur. Ona sahip çıkmıyor. Hiç değilse o sıra tutumu böyle. Böylece ömrü komitacılıkta geçmiş, Enver Paşa'nın yaverliğini, son olarak da Dağıstan Cumhurbaşkanlığı yapmış bu adama Adapazarı çarşısında zahireci dükkanı açıp pineklemekten başka yapacak iş kalmıyor. Çoğu ittihatçılar gibi o da kendini mağdur saymaktadır. Ama Mustafa Kemal'e karşı suikast girişimine katılmıyor. Küçük Talat'ın bu yoldaki teklifini reddediyor. Yine de suikast davası sırasında bir ara tutuklanıp, sorgulanıyor.

Kemalistler tehlike saydıkları İttihatçıları İstiklal Mahkemeleri'ne sevkederken, uzlaşmaya yatkın olanları hoş tutma politikası uygulamışlardır. Bir süre sonra Kazım Kap'a da bir arpalık bağışlanıyor; İstranca'da orman işletme imtiyazı veriliyor kendisine.

"Gazi sağ iken gül gibi geçiniyorduk" diye anlatıyor Kazım Kap. "Sağır başa geçince benimle çok uğraştılar. Yıllarca takipteydim. Neler çektim."

"Desene ki sen tehlikeli adamsın."

"Öyleyimdir."

"Aman iyi ki söyledin, senden uzak durmalı. Bundan böyle senin odanın kapısının önünden geçerken açıktan dolanacağım. Ola ki tehlike bana da bulaşır."

"Vallaha haklısın."

Bu konuşmamızdan bir süre sonra bir gün kapıyı vurmadan odaya daldı, karşıma dikildi. "Demek ben tehlikeli adamım ha! Demek tehlike sana bulaşmasın diye benden uzak duracaksın ha! Yahu birinci şube sana çalışıyormuş. Gösterdiler, senin takip dosyaları bir dolabı tavana kadar doldurmuş. Öteki de yarıya kadar dolu. Meğer asıl tehlikeye çatan bizmişiz."

O yıllarda 68 kuşağı henüz sahneye çıkmamıştı. Birinci şube gerçekten de özellikle bizlerle uğraşıyordu. Böylece birbirimizi daha iyi tanımış olduk. Ama dostluğumuz yine sürdü. Belki daha da arttı. Ona diyalektiğin yasalarını anlatıyor değildim. Ülkedeki güçler dengesinden sözederken halkın davasını güden biz muhaliflerle egemenleri "yiğit kişiler" ve "millet düşmanları" olarak tasnif ediyor ve öyle adlandırıyordum. Mesele bu sonuçları altedip "yiğitleri" başa geçirmekti. Kendini gadre uğramış erkek adamlardan biri saydığına göre Kazım Bey'in buna bir itirazı olamazdı.

Beşiktaş'ın Akaretler semtinde oturuyordu. Yetişmiş çocukları vardı. Genç kuşaklardan Çerkez asıllı subaylar onu ağabeyleri sayıyorlardı. Yıldız Harb Akademisi'ndekilerle komşu idiler. Evine ziyarete geldikleri oluyordu.

27 Mayıs öncesi gençlik eylemlerinin kızıştığı günlerde sevinçliydi. Gösterileri kaçırmıyordu. Haberleri ondan da alıyordum. 27 Mayıs'ın hazırlandığından haberi vardı sanıyorum. Sıkıyönetim kararıyla sürgüne gönderileceğimi öğrenince "Ortalık karışacak. En iyisi bu adamların elinin altında bulunma" dedi. Yani illegaliteye geçmemi öneriyordu. Polis nerede olduğumu bilmemeliymiş. Akyazı'da bir Çerkez köyünde gizlenmemi uygun görüyordu. Beni oraya götürecek, köylüye tanıtacaktı. "Orada beşyüz lira uzun zaman yeter. Av tüfeği de var, avlanırsın. Ama Çerkez kızlarından uzak dur, başın belaya girer" diyordu. Heyecanlıydı. Komitacılık damarları kabarmıştı. İllegaliteye geçecek bir adama yardım etmek onu mutlu ediyordu.

Kazım Kap solcu değildi. Tam tersine, sağcı sayılırdı. Ama kimi durumlarda komitacının sağı-solu belli olmuyor. Hayranı olduğu dindar ve milliyetçi Enver Paşa bile günü geldiğinde hizmetlerini Bolşeviklere sunmamış mıydı?

27 Mayıs'tan sonra darbeci subaylarla ilişkileri daha da sıklaştı. Onlar için "İyiniyetli, vatansever çocuklar. Ama ne yapacaklarını pek bilmiyorlar" diyordu.

"Söyle, toprak reformu yapsınlar" dedim.

"Toprak reformu nedir?" diye sordu. Anlattım. Eski Türkçe harflerle notlar aldı. Yazısı işlekti. Ne de olsa uzun yıllar paşa yaverliği yapmıştı.

Subay dostlarına "Toprak reformu yapın" demiş. Onlar da "Olamaz, herkes aleyhte, İsmet Paşa bile" demişler. Bu cevaba şaşmadım. İsmet Paşa'dan onay almadan hiçbir adım atamazlardı.

Milli Birlik Komitesi'nden 14 subayın sürgüne gönderilmesi 1960 güzünde ben "Yeni Yol" dergisi tevkifatı dolayısıyla Harbiye hücrelerinde yatarken oldu. O gece Harbiye'de de özel güvenlik önlemleri alındı. Benim hücremin önünde iki asker sabaha kadar nöbet tuttu. Ne oluyoruz, diye merak ediyordum. Ertesi gün mesele anlaşıldı. Türkeş ve arkadaşlarının Komite'den uzaklaştırılmalarını protesto için eylem koyacağımızdan korkmuşlar mıydı yoksa!?

Yüz gün sonra salındığımızda Kazım Bey bana "Seni içeri attıranlar Türkeş ve arkadaşlarıydı. Tasfiye olmaları herkes için iyi oldu" dedi. Besbelli onun temasta oldukları Türkeş'e karşı gruptandı.

Ben İstanbul'dan ayrıldıktan sonra bir daha Kazım Bey'i görmedim. 1960'ların sonlarında bir gün bizim (1945) İleri Gençlik Birliği davası sanıklarından er Memduh'a rastlıyor. Devrimci gençliğin anti-emperyalist ve anti-faşist şahlanışı günlerini yaşamaktadır Türkiye. Kazım Bey bu kez de heyecanlanmış olacak ki, "Biz o zamanlar Mihri Bey'in kıymetini bilemedik" diyor Memduh'a, "Ah, şimdi beraber olacaktık ki!."

GÜLAY BATUR

Legal Olarak Ayrılalım!

"En "sorumlu"muz sendin o zaman, biz tıfıldık Selim abi..."

"onları sözlerin, beni gözlerin afite ederdi..."

"En hızlı, afişi sen asar, en yükseğe sen yazardın...

"Toplantının son gündem maddesi... Durumumuzu iletmişsin yukarılara..."

"Evlenmiştik hani, devrimin emri, örgütün kavliyle!"

"Araya eylül girmişti... Kaç tane birden... Yaraların silinene kadar görüşememiştik..."

"Dilini yutmuştun sonra... Cenin gibi yatardın...

"O dönemden evli, galiba tek biz kaldık, Selim abi..."

Kıçındaki çıbanı sıktırdığında ne çok sevinmiştim... İlişkimiz ürüyor...

Ölmek yok Selim abi... Eylülü aşan dostlar var!..

Sen bıyıkları aşmışsın çok mu?..

Şu, yüzüne yerleşen ifade... Diyalektik bişi di mi abi?..

Zincirlerimizden başka kaybedecek, ne çok şeyimiz oldu farkında mısın?..

Provokasyon kokusu iyice yayıldı Selim abi!.. İdeallerimiz provoke ediliyor, duymuyor musun?..

Haklısın abi!.. Araya parça koymadan bu film çekilmez...

Şahitler huzurunda seni terkediyorum Selim abi!..

KAYIPLAR

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Müslüman Mahallesinde Bir Salyangoz Satıcısı

Bülent Ersoy 18 Mart 1988 tarihli Adli Tıp Kurumu raporuna göre "Omuzları yuvarlak, bel boşluğu mevcut, ruhen ve fiziken kadındı". Pembe nüfus kağıdı Bülent Ersoy'un sahneye çıkmasına yetmemişti. Ersoy bu yasağı şöyle değerlendiriyordu: "Her yerde hanımefendi diye itibar görüyorum.

Paris'in meşhur Olimpia Konser Salonu geçtiğimiz günlerde Bülent Ersoy'u konuk etti. Bülent Ersoy büyük bir olasılıkla Fransızlara jest olsun diye önüne Eyffel Kulesi'ni işlettiği sahne kostümüyle hediyelik eşya gibi görünse de, kuşkusuz ilgi çekiciydi. İlçi çekiciydi, çünkü Müslüman ülkede transseksüel bir şöhretti. Bu durum lugatlarında varsa Fransızlar için de "Müslüman mahallesinde salyangoz satmak" sözüne denk geliyor olmalıydı.

Fransızlar olabildiğince nazik bir üslupla kendilerine Eyfelli tuvaleti içinde şakıyan Bülent Ersoy'un bir transseksüel olduğunun altını çizdiler. Sonra da sordular: Bir transseksüel Türkiye gibi tutucu bir ülkede nasıl olur da şöhret olur? Bu soruyu duyan bir Türkün "Bunu bize sormayın, biz Bülent Ersoy'un eskiden bir erkek olduğunu çoktan unuttuk." cevabını vermesi gerekiyordu.

Biz Türkler Bülent Ersoy'un transseksüel olduğunu gerçekten unutmuştuk. Doğrusu da buydu. Yanlış olan sokağımızdan kovmak istediğimiz transseksüellerin eskiden erkek olduğunu unutmamız, yalnız yaşayan kadınlara kötü gözle bakmamız, homoseksüelleri aşağılamamızdı. "Ablanız size kurban olsun" diyen Bülent Ersoy'u bağrımıza basmış da gereksiz tutuculuklarımızdan kurtulamamıştık. Bunlar hastalık belirtisi sayılırsa teşhis "şizofreni" olmalıydı. Bülent Ersoy şizofrenliğimizin, ikiyüzlülüğümüzün renkli sembolüydü. O bir hanımefendi, Ülker Sokak'ta oturanlar "tu-kaka"ydı.

Şaşırtıcı olan aynı ikilemi Bülent Ersoy'un da yaşıyor olmasıydı. Londra'da kadın olmasın'ın ardından, yani 1981 Nisanının ilk günlerinde Günaydın gazetesine şu itirafta bulunuyordu: "Dünyada en iğrendiğim şey homoseksüellerdir. Allahtan ben o düşük kategoride değilim." Aynı röportajda "Benim talihsizliğim anamın karnında başladı" diyordu Bülent Ersoy: "Anam beni kız niyetine taşımış dokuz ay. Belki de bu tesirle erkeklik hormonlarım gelişmedi." Bülent Ersoy'un bu "naif" açıklamalarına herkes inandı. Hayranları onun adım adım kadın oluşunatanık olmuşlardı. 1974'de Bebek Maksim Gazinosu'nda sahne aldığında beyaz smokinleri içinde bir delikanlıydı. O yıllarda çevirdiği filmlerde erkek rolündeydi. Sonra herkesi şaşırtan bir şeyler olmaya başladı. Gerçi Türk halkı makyaj yapan bir erkeğe Zeki Müren vasıtasıyla alışıktı. Ancak Bülent Ersoy kadın giysileriyle dolaşmaya başlamıştı.

Ardından Londra'daki ameliyat ve yasaklı günler geldi. Bülent Ersoy 18 Mart 1988 tarihli Adli Tıp Kurumu raporuna göre "Omuzları yuvarlak, bel boşluğu mevcut, ruhen ve fiziken kadındı". Pembe nüfus kağıdı Bülent Ersoy'un sahneye çıkmasına yetmemişti. Ersoy bu yasağı şöyle değerlendiriyordu: "Her yerde hanımefendi diye itibar görüyorum. Havaalanında kadın polisler arıyor. Kadınlar hamamına gidiyorum. Ve devletin çelişkisine bakınız ki Söke Cezaevi'nde de kadınlar koğuşunda yattım. Bu durumdan kader mi utansın, yoksa hukuk düzeninin uygulayıcısı olacak kişiler mi?"

Bülent Ersoy'un sahne yasağı 1988 Şubat'ında kalktı. O dönem vücut ölçülerinin 95-70-90 olduğunu, formunu korumak için Hollywood rejimi yaptığını söylüyordu. 1989'da "Çırpınırdı Karadeniz"i söylemediği için Adana'da kurşun yağmuruna tutuldu. Kazalar ve hastalıklar yakasını bırakmadı. Son olarak Hepatit C virüsü taşıdığı için tedavi gördü. Cumhuriyet gazetesine verdiği bir röportajında "Ben feministim" derken, Haftasonu gazetesine "Erkekler velinimetimizdir" açıklamasını yapıyordu. Onun kafası da kendisine "abla" deyip mahallesindeki travestileri saçından sürükleyen minibüs şoförleri gibi karışıktı. Alaturka 95 isimli kasetinde ezan okudu. İslami kesimin önde gelen yazarlarından Mehmet Şevki Eygi'den "Elimde olsa kendisine camide ezan okuturdum" iltifatını aldı.

Bülent Ersoy evlatlık oğlu Barış ve nişanlısı Birol ile kendisine yeni bir hayat kurmuştu. Transseksüelliğe, geçmişine ilişkin soru sormaya kalkışan herkes, –ki bu herkes Time dergisi olsa bile– Ersoy'un kapısından dönüyordu. Ekranlarda kendisini Japon kızlarına benzetiyor, "güzellerim" dediği seyircilerini "ablanız size kurban olsun" diyerek gaza getiriyordu. Bülent Ersoy hiçbir zaman "Ben bu tutucu ülkede şöhreti bir kenara itip, her şeyi göze alıp cinsiyet değiştirdim" diye övünmedi. O da bütün sevenleri gibi beyaz smokinli günlerini unuttu. Artık işli bir kaftanla Topkapı Sarayı'nın Harem Dairesi'nde klip çekiyordu. Hayır, bu görüntü hiç de absürd değildi. O harem ne hadım edilmişler, ne transseksüeller, ne oğlanlar görmüştü. Bülent Ersoy'da bu gizli kalmış tarihin bir parçasıydı.

RAGIP DURAN
Pis Mizahın Sıkı Militanı: Charlie Hebdo

Charlie, tıpkı Canard Enchainé gibi santim ilân-reklam almıyor. Tek geliri okurdan. Masrafları ise oldukça yüksek. Özellikle de mahkemelerde hakaret yüzünden ödemek zorunda kaldığı tazminatlar, Charlie'ye yönelik en ağır baskıyı oluşturuyor.

Çarşamba sabahları Paris'te gazete bayiinin önü her zamankinden kalabalık olur. Çünkü haftanın üçüncü günü, vitrine iki gül daha çıkar ki, siyasete ve mizaha meraklı olanlar, haftanın 6 günü izledikleri "Le Monde" ve/veya "Libération"da okuyup da bulamadıkları hoş açıları, cin fikirleri, puşt resimleri, kikirdeten karikatürleri ve bilumum muzır ve muziplikleri "Le Canard Enchainé"de (Zincirli Ördek ya da Zincirli Gaste) ve/veya "Charlie Hebdo"da bulurlar.

"Giriyor... Çıkıyor tişörtü" *- Charlie Hebdo'da çizen karikatüristlerin albüm ve yazarların kitaplarının yanısıra tişört yankolu da var. İşte son olarak Debré kanununa karşı çıkan kapağın tişörtü. (19.03.1997) Dergi işsizlere, asgari ücret alanlara, öğrencilere ve askerlere indirimli tarife uyguluyor. Meraklılar için abone adresi: Charlie Hebdo, 9 bis rue Abel-Hovelacque 75013 Paris/Fransa - Tlf: 0033143316617*

Fransa'da "anarşizmin resmi sesi" olarak nitelenen "Canard"ı bir başka "Öküz"e bırakarak bu canım-güzelim mayıs ayını "Charles'ın Haftalık Dergisi"ne yani "Charlie Hebdo"ya vakfedelim.

Önce meseleyi tarihi çerçevesine oturtmaca:

Fransa tarihinde birkaç tane milâd var. 1789 konusunda aşağı yukarı herkes hemfikir. 1871 Paris Komünü bugün hâlâ kimileri için önemli bir mihenk taşı. Hızlı geçersek, sonra Direniş (1939-45) geliyor. Ama 1968 Mayıs'ı neredeyse 30 yıl sonra bile geçerliliğini koruyan bir başlangıç noktası. Eski ve muhafazakâr toplumun kaldırım taşlarıyla yıkılmaya çalışıldığı bu Çiçek Devrimi, cinsellikten eğitime, yaşlı kuşaklarla ilişkilerden medyaya kadar çok şeyi gerçekten büyük ölçüde değiştirdi.

Bugün geçmişle ilgili iki önemli soru soruluyor Fransızlara:

İkinci Dünya Savaşı'nda neredeydin? (Yani Direnişçi miydin, yoksa Alman işbirlikçisi mi?)

68'de ne yapıyordunuz baba? (Cephede Jean-Paul Sartre ya da Michel Foucault ile birlikte polislere kaldırım taşı mı atıyordunuz, yoksa De Gaulle'cü André Malraux ile Champs Elysées'deki davetiyeli yürüyüşe mi katıldınız?)

Kaldırım taşlarının önemi büyük. Çünkü 68 Mayısı'nın önemli sloganlarından biri de **"Kaldırım taşlarının altında plaj var"** idi. Yazın denize girmeye alışık Fransızları bir, hatta iki ay daha Paris'te tutabilmek ve mücadeleye katabilmek için üretilmiş yerel bir slogan. Sök kaldırım taşlarını, fırlat polise, taşı söktüğün yerin altında plaj çıkacak! O tarihten sonra başta Sorbonne Üniversitesi'nin çevresi olmak üzere, en canlı ve heyecanlı çatışmaların meydana geldiği Boulevard Saint-Michel yöresindeki tüm arnavut kaldırımlarını söküp yerine asfalt ve beton döşediler. İşte bu halet-i ruhiyenin basın alanında iki önemli meyvesi var. İkisi de Marks'a şükür, hâlâ ayakta: Libération gazetesi ve Charlie Hebdo.

Charlie Hebdo 68 Mayısı'nın "HARAKİRİ"sinin oğlu. Hemen bu isim değişikliğiyle ilgili geçiş öyküsünü sıkıştıraym araya:

HARAKİRİ, 1969 başından bu yana anarşistlerin çıkardığı haftalık siyasi mizah dergisi. Tabu dinlemez, yasakdevirir, belden aşağısıyla yukarısı zina halinde, bol dumanlı bir kafa dergisi. De Gaulle'cü yönetime olduğu kadar Komünist Partiye de veryansın ederken, Cohn-Bendit'leri de makaraya saran eğlence tribünü. 69 Kasımı'nda General De Gaulle, nalları dikmeden bir hafta önce Fransa'da küçük bir kentte, bir balo sırasında büyük bir yangın çıkıyor ve basın, atıyorum, "Châlon Sur-Saône'da trajik balo: 40 ölü" başlığıyla veriyor haberi. Ertesi hafta da Charles De Gaulle "solunum ve dolaşım arresti" nedeniyle Colombey-Les-Deux-Eglises adlı kasabada, biyografisine son noktayı koyunca, HARAKİRİ dergisine manşet çıkıyor: "Colombey-Les-Deux-Eglises'de Trajik Balo: 1 Ölü." E, bu "Devlet Büyüklerine Hakaret" türü kanunların Fransızca çevirisi de mevcut olduğu için, HARAKİRİ'ye, adına uygun bir şekilde davranmayıp, dergiyi kapatıyor devlet-i Fransevî. Ancak "Dergi biter, yayın bitmez" ya da "İsim mi yok yahu!" gibi özdeyişlerden hareket eden HARAKİRİ'ciler, iki haftalık soluktan sonra "Charles'ın Dergisi" adı altında, yani "Charlie Hebdo" başlığıyla yayına devam ediyorlar. De Gaulle hakikaten büyük adam!

Dergi A4'den büyük, A3'den küçük, 16 sayfa ve tek renkli olarak çıkıyor. Beher adedinin fiyatı 10 Fransız frangı. Bazen özel sayılar yapı, sertifikasız ve kuponsuz olmasına rağmen 15 franga kadar çıkabiliyor karşılığı.

Derginin kartviziti niteliğindeki künyesine bakıyoruz şimdi: Kurucusu olarak kel cintoş Cavanna'nın adı geçiyor. Genel yayın yönetmeni hanesinde karikatürcü Gébé'nin adı var. Yazıişleri müdürü de Philippe Val. Bunların hepsi Fransa'nın önde gelen (bi de arkadan gidenler var ya!) yazar ve çizerleri. Her sayıya düzenli olarak katkıda bulunan çizer listesi hem kabarık, hem de yaldızlı. Mesela: Cabu ya da Wolinski, Williem, Tignous, Honoré, Siné, Kamagurka... Bu isimlere kimi zaman Canard Enchainé'de, Libération'da, Le Monde'da, L'Echo des Savanes'da rastlamak mümkün. Charlie Hebdo, piyasada iş yapan kalburüstü çizerlerin serbest atış yaptıkları bir mecra.

Derginin içi dışı bir. Anarşistliklerini dışa da vuruyorlar yani. Mesela her hafta 2. ve 3. sayfanın yarısını kaplayan bölümün başlığı "Kapakta Göremediğiniz Resimler". Çünkü her çizer, kapak konusu saptandıktan sonra çizip gönderiyor kendi kapağını dergiye, ama tercih nedeniyle gönderilen kapak önerilerinden sadece bir tanesi o hafta hakiki kapak oluyor, diğer 15-20 kapak taslağı da, 2-3. sayfalarda yayımlanıyor. 2. sayfanın önemli sütunlarından biri de bir önceki haftanın karikatüral döküm ve değerlendirmesi. Ne gün ne oldu'nun çizgili sergisi. Başyazılar Philippe Val imzalı, ama yazıişlerinin ortak görüşünü yansıtıyor. Başyazı dendiğine bakmayın, Mitterrand'ın "rectum"undan Kraliçe Eliza-

"Fransa Le Penleşiyor" *- FN'in fikirleri giderek ruhlara siniyor (19.03.1997)*

beth'in "vagina"sına kadar her organ ve konu girebiliyor bu makaleye. Haberler sayfası, daha çok mücadele haberleriyle ve rejimi zayıflatan gelişmelere ayrılmış durumda. Haberler hep çizgili, hep kısa ve hep esprili. Her sayfada "Kısa Kısa" başlığı altında haftanın gelişmeleri, değer tanımaz güldürünün sivri oklarına hedef oluyor. 6. sayfanın yarısı Wolinski'nin. Annesiyle de yattığı kızları analarıyla kıyaslayan cinsel karikatüristin Kuruçeşme'ye taşınmasına ramak kala aklından ve elinden geçenleri okuyoruz. Derginin ünlü yazarları arasında Fransa'nın protest şarkıcısı fırlama Renaud'nun

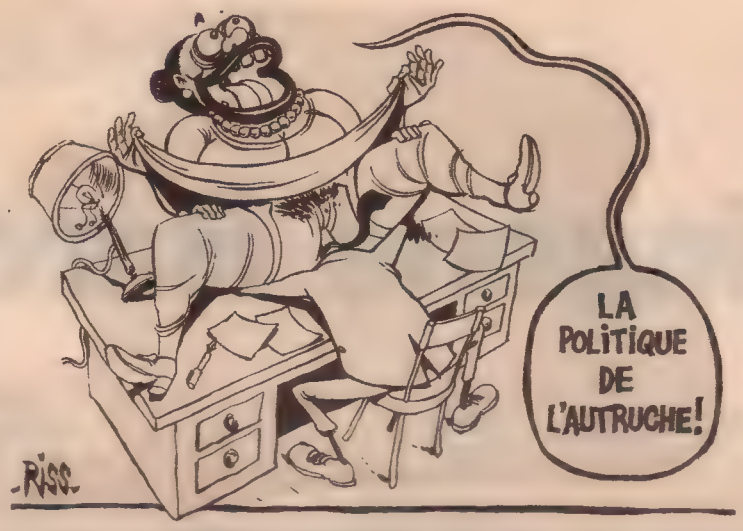

"Devekuşu Politikası" *- Paris Belediye Başkanı Tiberi hakkında, makamından yararlanarak karısına mali imkânlar sağladığı için soruşturma açıldı. Başkan Tiberi ise gelişmeleri görmezlikten geliyor. Charlie Hebdo da gelişmeleri gösteriyor!*

(19.03.1997)

"Haydi Catherine Boşalt Cerahatı!" *- Strasbourg Belediye Başkanı Sosyalist Partili Catherine, Le Pen'in kongresi nedeniyle kentte büyük bir seferberlik başlattı ve tüm anti-faşistlerin davetli olduğu uluslararası bir şenlik düzenledi.*

(26.03.1997)

makalelerini de okuyorduk. Sonra Renaud sıkıldı. Dergiyi bıraktı. Ama iki-üç yıllık yazılarından bir seçme-derleme "Özel Muhabirimiz Evinden Bildiriyor" başlığıyla kitap olarak çıktı.

Profesör Choron da HARA-KİRİ'nin ilk babalarından Fransa'da fırlamalığın Eyfel Kulesi. "Charlie Hebdo" her hafta 70 bin civarında satıyor. Fransız mizahını, siyasi şarapla bulayan, 68 Mayıs'ının cinsellik kokan özgürlük anlayışının çizgi ve cümlelerle özeti bu dergi. Yeni çıkan kitaplar, dergiler, filmler yine bu bakış açısıyla okura tanıtılıyor. Pis mizahın sıkı militanı, güncelliği de yakalıyor çoğu kez. Charlie, tıpkı Canard Enchaîné gibi santim ilân-reklam almıyor. Tek geliri okurdan. Masrafları ise oldukça yüksek. Özellikle de mahkemelerde hakaret yüzünden ödemek zorunda kaldığı tazminatlar, Charlie'ye yönelik en ağır baskıyı oluşturuyor.

İki örnekle kapatalım Charlie'nin küçük dosyasını:

Mart sonunda, Türkeş'in Fransız amcası ırkçı Le Pen'in partisi Front National (Milli Cephe) Strasbourg kentinde kongre düzenliyordu. Çarşamba günü çıkan Charlie, o haftaki sayısını bu olaya ayırdı ve özel sayı yayınladı. Derginin içinden A3'den büyük üç tane de poster çıktı. "Asın bunu duvarlara!" diye de talimat vardı. Le Pen'i rezil rüsva eden afişler.

Bir önceki haftanın en güncel konusu ise İçişleri Bakanı Debré'nin (Biz talebeyken babası da bakandı) adıyla anılan yabancıların Fransa'daki ikametiyle ilgili yasaydı. Bir Fransız evinde misafir olarak bir yabancıyı ağırlayacaksa, yabancı misafirinin eve geliş ve evden ayrılış tarihini ve daha bir sürü bilgiyi valiliğe bildirmek zorunda bu yasaya göre. Başta sinemacılar olmak üzere aydınların önemli bir kısmı bu yasaya karşı çıktılar, üstelik de sivil itaatsizlik gereği yasayı uygulamayacaklarını, yabancıları evlerinde ağırlamaya devam edeceklerini, kimseye de herhangi bir bildirimde bulunmayacaklarını açıkladılar. Bu arada Sosyalist Parti, kaçak işçilere karşı kendilerinin iktidarda oldukları dönemde çıkan bu yasanın yeni haline karşı olduklarını, ancak mecburen uygulayacaklarını söylediler ve sivil itaatsizliğin geçerli yol olmadığını öne sürdüler. Neyse bu ayrıntı... Kanunun yürürlüğe girdiği hafta Charlie'nin kapağında Afrikalı bir genç Fransız karşı cinsin üzerinde estetik akrobasi hareketleri yapıyordu. Yatay olaraktan. Ama Fransız hatunun elinde telefon vardı ve konuşma balonunda şunlar yazılıydı: Alo valilik! Şimdi girdi, çıkıyor; yine giriyor, çıkıyor...

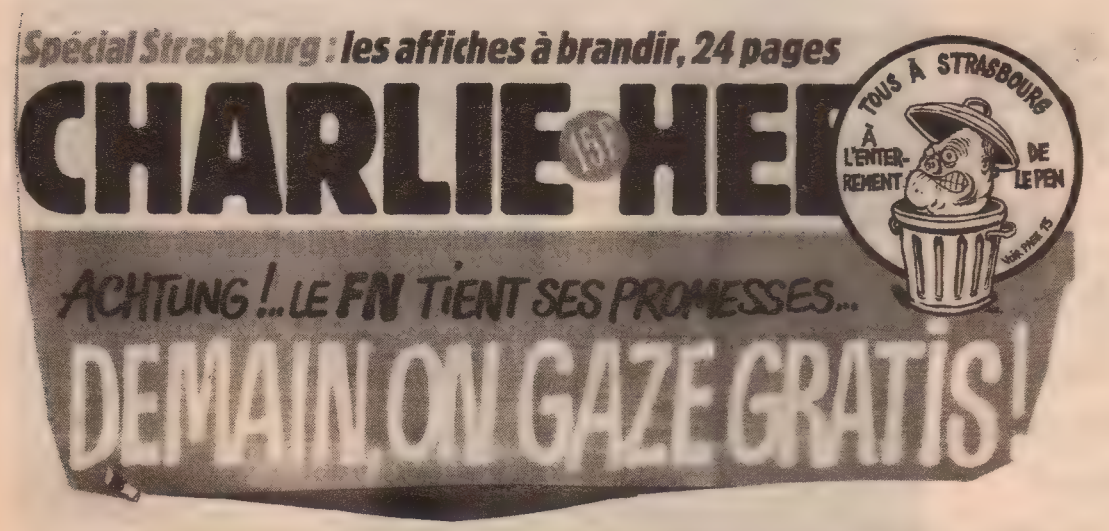

Achtung!.. FN SÖZÜNÜ TUTUYOR... YARIN HEPİNİZE BEDAVA GAZ ODALARI!" *Charlie Hebdo'nun Le Pen Kongresi öncesi yayınladığı afişli "Özel Strasbourg" sayısının kapağı. Sağ üst köşede herkes Strasbourg'a Le Pen'in cenazesine davet ediliyor.*

üç beş iki

güzel marmara şarabının
mantarı var ãdi naylon
-kendine iyi davran-

adları soyadları şiirleri
birbirleriyle öpüşen
ankaralı şairler gibi
-uzak ara mahzun-
çöktü akşam serinliği

dünya bu hayat için
fazla mı yuvarlak

kır çiçekleriyiz evrenin
dünya saksısında
-için dışını da yaşar-

kocadın baka baka dünyaya
peki ne anladın: hiç
koskocaman bir hiç
ama bu dünyada da
hiç yok ki hiç

yağmur yağıyor seller akıyor
arap kızı camına pimapen taktırmış

metin üstündağ

TUNCEL KURTİZ

Çingene Baron – V

Beyaz Ev Glaskow.

Baron gelecek, bekliyorum.

Kapı çalınıyor. Açıyorum. Yakası kırmızı karanfilli, siyah-beyaz giyimli House-Servis.

– Baron ve Sofia Hatun biraz sonra gelecekler. Bir şişe Grand Don Perignon ve havyar.

Beyaz Ev ile Tiyatro arasındaki anlaşmaya göre bütün içkiler bayii satış fiyatı ile veriliyor. Peter Brook oyuncuların "Ev"de olmasını istiyor yani; ve en iyi olanakları sağlıyor oyuncularına.

Şimdi demek Sofia Hatun ve Baron gelecekler.

Sofia Hatun –yani asıl adı Safiye, gençliğinden tanırım. Fransızca başladı ev hayatına. Sonra Almanca ve Alman Lisesi ve felsefe ve antropoloji –Paris yılları ve Londra'ya otağ kurdu.

Beyoğlu'nda yürüyoruz bir gün. Polis malbro satan çocukları topluyordu. Toplanan çocuklar ve Safiye'nin çaresizliği ve çaresiz isyanı ve ağlaması gelir aklıma.

Şimdilerde Sofia Hatun, şimdilerde kağıt mendil satan bebeler toplanıyor Beyoğlu'nda ve polis arabalarına dolduruluyor. Biraz sonra yenileri çıkıyor karşına, "Amca, teyze kağıt mendil alsana!" Yalvarıyorlar. Ben çaresiz, onlar çaresiz, Sofia çaresiz.

Aile çok zengin. Sofia ailenin en küçük kızı. İçlerinden biri değil artık, ama kredi kartını dikkatli de olsa kullanıyor.

Ve geldiler. Sofia siyah ipek bir elbise giymiş. Dudakları nar kırmızısı. Saçlarına iliştirilmiş bir siyah tül ve mor bir gül.

– Hoşgeldiniz. Ne zahmet!

– Neden olmasın!

– Haydi, hayata!..

– La hayım (İbranice)

– Evet, hayata!..

– Çocuklar başka olacak...

– Hayata!...

Ben bir şiiri okuyunca onunla bütünleşirim. Yarısı ben, yarısı şair olur şiirin. Şiir beni temizler ya da kirletir.

– Roman?

– Aynı.

– İnsan?

– Aynı.

– Nasıl oynarsın bir insanı?

– İmkansız...

– Sen nasıl?

– Ben? Yönetmen beni seçiyor. Ben de görüyor, evet diyorum. Adamı, ortamını arıyorum. İlişkilerini. Yönetmen arıyor. Bana bir şeyler söylüyor. Sonra o adamla benim kavgam ve dostluğum başlıyor. Perdede görmek en zoru. Yarısı ben, yarısı o. Yönetmen izliyor, dikkatli. Beni seçmiş, benimle anlatıyor. En istediğini arıyor. Bazen yenilerini buluyor. Anlaşıyoruz yani. Her oyuncu ile bu anlaşma olmayabiliyor.

– Her yönetmenle?

– Olmayabiliyor. Ayna. Her ayna değişik. Ayna kendisini gösteriyor. Ayna bende kendisini, ben aynada kendimi. Kimin sözüydü o? Kafka; "Çarpık bir gerçeğin, ya da çarpıtılmış bir gerçeğin, çarpık bir ayna tarafından çarpıtılmış görüntüsüdür."

AYNAYA BAKMAM
BAKARSAM AYNAYI GÖRÜRÜM.
Her ilişki ya temizliyor beni ya da kirletiyor.
HER ŞİİR...
"USTA UZAĞI DEĞİL, ÖTEYİ SEÇTİ
YALNIZLIĞI ONDANDIR"
Şiir Özdemir Asaf'ın...
Benim de.
"ANAMIN İPİYLE İNDİM GÖKDELEN
DAMINIZDAN
KELEBEK GİBİ GİRDİM KELEBEK CAMINIZDAN"
(Can Baba Yücel'den)
Her şiir ben olurum.
Ben şiir olurum.
Adamın yarısı ben, yarısı o adam olur.
Korkarım görünce perdede. Ürperirim. Bu adam ben değilim. Bu adam ben.
Sofia Baron'un kollarına düşüyor. AŞK! Öpüşüyorlar, gülüyorlar. Perignon bitti.
Viski ile sürüyor gece.
Nasıl? Neden? Niçin? Ne zaman?
"Kapı arkasındaki süpürge". Bir başka biri. Bilmediğin, görmediğin, belki de her gün gördüğün. Görmediğin. Sonra bir titreme, saçının telinden, ayak küçük parmağına. Bir akım elektrik.
Niçin oradaydın?
Aşk, kendini açıkça, olabildiğince anlatabilme.
Seninle olmak başka. Daha önce bilmediğim, şimdi farketmeye başladığım. Şimdi böyle.
"Herkes sevdiğini öldürür, önünde sonunda." (Orson Welles)
Çarpışacaksın. Kendin olacaksın.
Yenilince, yenilirsin.
Kendini kanıyacaksın.
Siz şimdi âşıksınız demek ki!
Galiba öyle oldu.
Bir yere doğru uçuyoruz.
Bir yere doğru, ayrı ayrı...
Birlikte.
Ben benim.
Sen sen.
"SEN SEN SEN
ÖYLE BİR BEN Kİ KAPINA GELEN
BAŞTAN BAŞA SEN" (Özdemir Asaf)
Gelen ben baştan başa sen.
Özdemir Asaf'la sabah sahlepçileri. Kabataş-Üsküdar araba vapuru. Erol Günaydın sokak köpeklerine vurgun. Ve araba vapuru Üsküdar. Çamlıca yolunda ahşap köşk, Özdemir'in çapkın kedileri.
"Baktığım karşılarda
Bakıyorum karşısındayım." (Özdemir Asaf)
Özdemir'i hatırlıyorum hep.
Bazen Sofia'nın saçlarını okşuyor. Hayran. Sofia mor bir menekşe. Simsiyah gözlerde mutlu bir gülümseme.
Sofia bir Çin lokantası biliyormuş. Sofia seçiyor. Glaskow taksileri hepsi aynı model. Geçmiş yaşanıyor. Dar yolda U dönüşü yapıyor bir tekliğe neşeli şoför. Çin lokantasına düşüyoruz. Sofia seçiyor. Özgürlük seçebilmektir. Sofia seçiyor. Biliyor Çin mutfağını. Seçtiğin özgürlüğündür. Ördek, mantarlar, yosunlar, bambu buğulu sepetlerde karidesler, börekler. Seçtiğin özgürlüğündür.
Baron'un anılarını sökmeye çalışıyorum. El yazısı karmakarışık.
İSTANBUL Galata, Mayıs'ın sonu galiba. Sofia çıldırtacak beni. Devamlı içiyor. Eve alkol taşıyorum. Benden nefret ediyor.
– Seni seviyorum Sofia.
– Bırak beni, git! Sana aldığım evde otur, bana gelme artık.
– O ev de senin. Ben senden ev istemedim.
– Git, orada otur. Beni yalnız bırak!
– Nasıl yaparsın bunu Sofia!
– Baron, dinle beni, geçirdin dişlerini gırtlağıma. Kanımı emdin. Yaşamak istiyorum...
– Seni seviyorum...
– Senden nefret ediyorum.
– AŞK NE?..
– Sen!..
– Sen bir gökgürültüsüsün
Yağmur öncesi.
Yani gökkuşağında kaybolmakta mümkün, selde boğulmayı göze almakda gerek.
Senden kurtulmak istiyorum.
– Seninle olmak istiyorum.
– Hayır!
– Ben sana kötülük yapmak istemedim.
– Ama yaptın...
Sana Âşık oldum. Her şeyim sen oldun. Yalnız sen, senin arkadaşların. Hepsi senin arkadaşların. Hayır, yalnız senin hoşlandıkların. Ben yapayalnız. Başkaları, yalnız başkaları. Hayır. Fakat sen özgürdün. Sen seçtin. Haklısın. Ne yapıyorum ben? Bu oyunu tanımıyorum, bilmiyorum. Arada bir duvar var. Ortada daracık bir aralık. Buna rağmen oyun devam ediyor. Her şey ensemde. Duyuyorum, görüyorum. Ben. Ben. Ben. Bu hangi sığınak? Son sığınağım mı? Sı-ğı-nak... Sığ-ı-nak... Ne olursa olsun, kötü. Tanımıyorum. Bu kadın mı? Hatırlıyorum.
Glaskow'da Mahafarata'ya ve Tuncel'e 'eyvallah' deyip, Londra'ya Sofia'nın küçük dairesine taşınışım. Kitap, plak, şişeler. Ben de çelloyu dayadım bir duvara, köşede bir barda her akşam çello çalıyorum. Yolumu buluyorum. Sofia'nın para problemi yok. Yük olmak hoşuma gitmez. Cebim dolu zaten bu günlerde. Kapı vuruluyor; Reyent.
"Hadi abi, Gümüşlük'e gidiyoruz."
Hazırım zaten. "Hadi gidelim." Ben de Baron'un anılarını okuyordum. O da çellist ha. Başka bir adam.
Ben Reyet'in cibinde öne oturuyorum. Erkan, Coşkun, Ferda ve aletler sarı kartalda. Gümüşlük'e doğru yolalıyoruz. Mor develer gibi bulutlar. Anılar; okumaya devam ediyorum. Bak dinle Reyent, dinliyorum.
– Kainat bir insan gibi ve her insan bir kainat.
– Bu Bedreddin değil mi?
– Evet, ama Baroncası. Dinle!
Sofia'yı çok iyi anlıyorum. Her şey bambaşkaydı önce. Ben barda çello çalıyordum. Pazar sabahları da çalmaya başladım. Ve bir sabah Berlin'den tanıdığım Columbialı Manuel geldi bara, bulut gibi. Gitarı sırtında. Aslında bir ressam. Birlikte kahvaltı ettik ve oradan Sofia'nın evine. Manuel bir torba attı masaya.
– Ne bu?
– Mantar. Sihirli mantar...
Ve çiğnemeye başladı.
Sofia incelemeye başladı.
– Ne olduğunu biliyor musun Sofia?..
– Meksika mantarı; halujinetik.
– Ah, evet evet, Castenada yazmıştı.
Ve Huxley meskalin üzerine bir kitap çekti kütüphaneden, okumaya başladı.
William Blake ile başlıyor.
"Eğer algı kapıları temizlenseydi her şey insana olduğu gibi görünürdü, sonsuz.
Mehmet Fehmi İmre çevirisi.
"1886'da Alman farmakolog Ludwig Lewin adının sonradan verileceği kaktüsün ilk sistematik incelemesini yayınladı - Anhalonium Lewini- bilim için yeniydi. İlkel dinler ve Güneybatı Amerika ve Meksika yerlileri için bu kaktüs hatırlayamadıkları zamanlardan beri arkadaşlarıydı. Aslında bir arkadaştan çok daha fazlasıydı. Yeni Dünya'ya giden İspanyol gezginlerden birinin sözcükleri ile "Peyote" dedikleri bir kök yiyorlar ve buna tanrımış gibi hürmet ediyorlar."
Yağmur boşanıyor. Mor develer kaybolmuş. Gümüşlük Eklisiyada'yız. Hadi usta, geldik, diyor Reyent. Koşarak giriyoruz bu eski kiliseye. Kavisli mihrap bölümünde Yavuz Tanyeli'nin bütün duvarı kaplayan güneşin renkleriyle bezediği bir resim, bir anlatı. Müziğini duyuyorum renklerin, dansediyorum renklerin arasında. Reyent davula vuruyor altı kollu şamdanın altında. Erkan klarneti ile dikkatli –Muci yanımızda, Puşkin karşımızda. Yavuz, Dürnev, Gani Baki Kristal - Mesut - Ferda zillerle.
Yağmur susuyor. Yıldızlar başlıyor.
"Bir gece bir denizde yalnız
Yıldızlar ve bir yelkenli vardı."
Yavuz'un renkleri ateşin alazında. İnsanlık tarihine yeni bir yolculuğun dansı bu.

AYÇA ŞEN

Parmak Çocuk

"Durun, diyorum, durun, panik yapmayın, biraz ağırlık atsak kurtuluruz. Aklıma güzel bir fikir geliyor. Herkes bir parmağını kessin" diyorum. Bir an ses gelmiyor ama sonra herkes razı oluyor, kıtır kıtır, tırnak keser gibi gökyüzünden aşağı parmaklar, pençeler, patiler süzülüyor.

Lavabonun başına gittim ve kafaları gözlere, gözleri çimenlere, çimenleri trenlere, trenleri uzaya, uzayı suya, suyu havaya yapıştırmak için ve kağıtlardan kolajı tamamlamak ve permaşarpı jiletinden ayırmak için ve sanki parmağımın kopacağını hissedermiş gibi elimi lavaboya yaklaştırdım, bir çırpıda parmağımı vücudumdan ayırdım. Yanlışlıkla. Birden bire, hiç acı hissetmeden, parmağımın büyük bir kısmını lavabonun içinden seçtim zar zor. Çünkü boyaların arasında kırmızı mı gerçekti yoksa kan mı, tam olarak kestiremedim.

Olay çok büyük olmasa da, başıma gelen ilk kaza olduğu için önce ne yapacağımı bilemedim. Çok derin bir pişmanlık hissettiğimi hatırlıyorum. Sonra da gözlerimi. Nereden geldiyse aklıma o anda aynaya bakmak, yüzüme baktım. Sanki vücudumdaki bütün kan lavaboya akmış ve yüzüme paylaşacak hiç kan bırakmamış gibi, A4 kağıt kadar beyazdım.

İçeriye inek gibi böğürdüğümü hatırlıyorum. Sonra ağabeyimin banyoya seğirterek geldiğini, bir çırpıda olayı kavrayıp parmağı lavabodan alıp, yıkayıp, bir beze sardığını, sanki vücudum bezdenmiş gibi ya da ben aslında bir yelkenliymişim gibi bezin kıpkırmızı olduğunu, hastanede iş işten geçtiğini, ömrümün sonuna kadar piyano çalamayacağımı, ya da yazamayacağımı ve çok da fazla üzülmediğimi hatırlıyorum. Çünkü ben bir rüzgârdım, bez değil.

Aile fertlerinin olayı öğrendiğinde sanki suçlu benmişim gibi korku ve lanetle bir anırışları var, o an kıpırdayacak en ufak halim olsa kalkar kollarımı da keserdim ama dua etsinler ki o zamanlar bu kadar sinirli değildim ve büyüklerden de korkuyordum.

Kendinize acıdığınız zamanlarda destek gerek. En baba yönetmenler bile beni bu zamanlarda ağlayıp keyif aldığım kadar üzemediler.

Sanki dalga geçer gibi o gece televizyonda Parmak Çocuk oynadı. Parmaksız çocukla Parmak Çocuk arasındaki savaşı kim kazanır?

Parmak Çocuk kazandı ve bütün gece kan revan içinde izledim aptal cüceyi. O benden daha kötü durumdaydı ama. Hiç değilse boyum kısa değil ve iğrenç bir yaprak üzerinde değildim. Gerçi parmak çocuğun evlendiği cüce kız gibi cüce heriflerle evlenme eğilimlerim olmuştur ama parmağım olmadığını farkettikleri ilk dakikadan itibaren onlar da kaçmışlar, ben de diğer parmaklarıma göz dikmişimdir. Böylece tek parmak eksik, dokuz göz daha, onbir gözle hayatımı devam ettirmişimdir.

Şimdilerde gözlük takıyorum. Bir elimde beş, bir elimde dört gözlük var.

Yüzümde yok. Zaten net görüyorum, gözlüğe ne gerek...

Dişlerim var, dişetlerim yok. Isırıyorum ama tat alamıyorum.

Tetiğe basılacaksa eğer illa, sol elimi kullanıyorum, ama ya yanlış nişan alıyorum, ya da silahı boşaltıyorum. Boş olduğunu bildiğim halde blöf çekiyorum, görünüyor elim, çünkü kartları ben hep ters tutuyorum.

Bazen de parmak parçamın atıldığı çöplüğün kenarında arı oluyorum. Eşşek arısı olup, bal arılarına saldırıyorum. Yuvalarına girip ballarını patlatıyorum. Sonra arkadaşlarımı da alıp yanıma, başka parmakların atıldığı çöplüklere uzanıyorum.

Bazen de nasıl pişman oluyorum... Tıpkı parmağımın koptuğu gündeki gibi yeniden, ciğerime kadar pişman olup, çöplüklerde ama yine, karınca oluyorum. Ben parmağımı arıyorum. Kendi parmağımı kendim yemek istiyorum. Ama diğer karıncalar paylaşmaktan yana, sinirleniyorum, bağırıyorum, kovuyorum, bu sefer de ben çöplükten kovuluyorum. Yalvarıyorum, ayaklarına kapanıyorum. Avlanmak şartıyla parmağımı tek başıma yiyeceğimi söylüyor, hamam böceği atıyorlar savaşmam için önüme. Ve ben, sırf parmağım uğruna, tek başıma saldırıp, kılıcımı çekiyorum. Ama asla sırtından vurmuyorum ya da böcek ilacı sıkmıyorum. Ve karşısına geçip, gururunu kaybetmiş insanların titremesini seyredip haz duyan şerefsizler gibi gururla izlemiyorum. Çekip kılıcımı, tek hamlede kurtarıyorum kafasını vücudundan. Sonra işçi karıncalara emir veriyorum, onlar istediklerini yapıyorlar. İster yuvaya götürüyorlar, ister bir köşede gizlice yiyorlar kış gelmeden, ister toprağa gömüyorlar. Hiç ilgilenmiyorum, çünkü ben yemek için avlanmıyorum. Kılıcımı bir kez kınından çıkardığım için elimi kana buluyorum. Sonra ben tam hamam böceğini öldürmüşken, diğer karıncalar sevinç çığlıkları atarken, çünkü bütün kışın yiyeceğini avlamışken ve omuzlarda taşınırken, bir köşede, şıringaların arasında ve paslanmış bir büyütecin altında, kocaman parmağımı görüyorum seneler sonra ilk kez, bakıyorum, sessizlik oluyor, çıt çıkmıyor, omuzlardan inip yavaşça parmağımın yanına gidiyorum. Ama onu sevmiyorum. Çünkü beni hamamböceğiyle bile savunan, devamı olmayan parmağıma ihanet etmiyorum. Onu da karıncalara veriyorum.

İçimdeki korkunç ıstırapla da en yakın arkadaşım cırcır böceğinin oturduğu dala gidip anıra anıra ağlıyorum.

Sonra yorgun düşüp, kalkıyorum ayağa, cırcır böceği kal diyor, kal da yazı beraber geçirelim. Kalmıyorum, kalamıyorum. Bir yer çağırıyor beni ama, neresi bilemiyorum. Sonra bir de bakıyorum, yeni bir Nuh mudur, asıl Nuh mudur yoksa şarlatanın teki midir, bir adam "gelin" diyor, "bakın, bir parmaklı, bir parmaksız. Yeni dünya bu. Bir eksi, bir artı. Böyle olmadı, bir de öyle deneyelim. Parmaklıya sizi katık edelim. Binin balonumuza, sizi başka bir yere götürelim.".

Seviniyorum. Çünkü ben zaten buralarda ne yapıyorum? Yıllardır aradığım şeyi karıncalara yem etmişken madem, diyorum, battı balık yan gider, biraz da gökyüzünde kurda kuşa yem olalım.

Atlıyorum balona, yükseliyorum. Dokuz parmağımda on marifet, yemekler yapıyorum, masallar anlatıyorum yanımdakilere. Seviyorlar beni sevmesine de, gözleri kayıyor ellerime yine de... Ben, anlamamazlık edip, biraz da pişkinlik edip, kedileri seviyorum, fareleri, koyunları.

Onlar da yan yan duruyorlar. Parmak yok ya, az sevdim sanıyorlar. Anlatmaya çalışıyorum, parmakla ne alakası var diyorum, tam ben anlatırken, balon sallanmaya başlıyor, hava değişiyor, herkes korkuyor.

"Durun, diyorum, durun, panik yapmayın, biraz ağırlık atsak kurtuluruz. Aklıma güzel bir fikir geliyor. Herkes bir parmağını kessin" diyorum. Bir an ses gelmiyor ama sonra herkes razı oluyor, kıtır kıtır, tırnak keser gibi gökyüzünden aşağı parmaklar, pençeler, patiler süzülüyor. Herkes kesiyor ama çok az birşey kalmış, bir bakıyorum, insan olan, kesemiyor. "Kes!" diyoruz, korkuyor. Sonra ellerinden zorla tutup hepimiz, kesiyoruz baş parmağını, yolluyoruz Atlas Okyanusu'na.

Bir de bakıyorum, ne çirkinmiş parmaksız dolaşmak. İğreniyorum insandan. Bakamıyorum yüzüne, kabalaşıyorum, konuşmuyorum. Günlerce yemiyorum, içmiyorum, yemek yapmıyorum, şarkı söylemiyorum ya da masal anlatmıyorum. Balonda ölüm sessizliği, sanki toplu mezarlık arar gibi, balon yine sallanmaya başlıyor hafif hafif.

Bu sefer, ben mutsuz, "durun!" diyorum, "Durun, bana bırakın".

Kurtarmak için balondakileri benden, çıkıyorum balonun tepesine, aşağı atlamaya, "Dur!" diyorlar bu kez onlar. "Sadece bir parmağını kes yeter, zaten az kaldı, rüzgâr bizi idare eder".

Köpekbalığına uzatıyorum elimi, o da kana buluyor dişini, tadı damağında kalıyor.

İçimde permaşarpa duyduğum en ufak nefret olmadan, hafifliyorum, parmağıma gözü takılanların sevgisini alıyor, minnetine ekliyorum. Sonra aşağıya bakınıyorum, Parmak Çocuk gibi, kendime güzel bir yaprak ayarlayıp, hafif hafif aşağı indiriyorum balonu. Hasbel kader yanımdaki adam, beklentim hiç yok, başka yerde gözüm yok, içimde hiç kin yok, ya da ona benzer birşey. Ne güzel, uğruna savaşacağım hiçbir şeyim kalmamış, parmaklar gitmiş, gitmiş giden, ben bende kalmışım...

OKUDUĞUM KİTAPLAR

METİN CELÂL

Kayıp Zamanın İzinde, Marcel Proust
(Çev. Roza Hakmen, Yapı Kredi yay.)

Kayıp Zamanın İzinde yüzyılın en önemli yapıtlarından biri. Proust bu eseri yüzyılın başında, 1908'de yayınlamaya başlamış. Bize tam olarak ulaşması ise, bölük pörçük çevirileri saymazsak, küçük bir gecikmeyle tam 89 yıl sonra gerçekleşiyor. İlk ciltler geçenlerde peşpeşe yayınlandı; "Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde" ve "Guarmantes Tarafı". Proust'un tüm yaşamı boyunca yazdığı tek ve en önemli eseri olan Kayıp Zamanın İzinde'nin önemi bu yapıtın anlatı alanına getirdiği yeni anlayıştan kaynaklanıyor. Gerek kullandığı zaman, gerekse James Joyce'un da öncülerinden olduğu ve romanın tür olarak tamamen değişip modernleşmesine neden olan "bilinç akışı" tekniğine yakınlığı, yapıtın modern klasiklerden sayılmasına yetiyor. Tüm bu niteliklerinin yanında Joyce'dan daha anlaşılır bir anlatımı olduğu da söylenebilir. Hatta oldukça akıcı ve tüm bir yaşamı yansıtan bir bakış... İnsan ilişkilerini, aşkları, nefretleri de anlatıyor. Çağının Fransası'nı onun farklı bakışından okumak keyifli. İlk baskısı kısa zamanda tükenen bu başyapıttan ilginizi esirgemeyin.

Jacob'un Odası Virginia Woolf
(Çev. Fatih Özgüven, Oğlak yay.)

"Bilinç Akışı" tekniğinin bir başka usta yazarı da Virgina Woolf'tür. Geçtiğimiz aylarda, yazarın günlüklerini, "Bir Yazarın Güncesi" adıyla yayınlayan Oğlak yayınları, bu kez de yazarın dönüm noktası olarak sayılan romanı Jakob'un Odası'nı Türkçeye kazandırdı. Woolf'ün "Kendi sesimle bir şey söylemeyi kırkında öğrenmeye başladım" demesine neden olan bu roman aynı zamanda yazarın klasik biçimi terkedip tamamen bilinçakışı tekniğine yöneldiği, olayları çeşitli bakışlar, düzeyler ve yoğunluklarda özellikle kişiden kişiye değişen bir yapıya göre değerlendirdiği ilk romanı. Gerçeklik denen şeyin kaygan bir zemin olduğunu söylüyor sanki. Jakob Flanders'in öyküsünden gelişip çeşitlenen tam anlamıyla "yeni" bir roman. Günümüz okuyucuları içinde Joyce'la, Proust'la birlikte keşfedilecek, okunacak bir yazar Virginia Woolf.

Pasifik'e Karşı Bir Bent, Marguerite Duras
(Çev. Nedret Tanyolaç Öztokat, Can yay.)

Zamanlı zamansız yükselip tüm bir yılın emeğini mahveden Pasifik'e, okyanusa karşı bir varolma mücadelesi anlatıyor Duras. Aslında bu bir ailenin, birarada ve ayakta kalma mücadelesi. Sonsuz bir sefalet, Asyalı yerliler ve sömürgeci Fransa'nın yoksul göçmenleri, onların okyanusa karşı verilen, kazanılması imkânsız bir savaşta ortak mücadelesi. Sevgili'yi okuyanların ya da filmini izleyenlerin hemen hatırlayacakları anne, kızı ve oğlundan oluşan üç kişilik aile bu. Ama bu kez Duras bir ilk aşk öyküsü anlatmıyor. O aşkın yaşandığı günlerde aynı mekânda, aynı insanların yaşadığı gerçeklere ışık tutuyor. Belki de "Hayat hiçbir zaman aşk hikâyelerinde anlatıldığı kadar güzel olmadı" demek istiyor.

Artizler Kahvesi Mesut Kara
(Parantez yay.)

"Sararmış, silinmiş film karelerinde, sepya fotoğraflarda unutulmaz yüzler, unutulmaz isimler..." diye söze giriyor Mesut Kara ve bize anılarımızın birer parçası olarak yaşayan Türk filmlerinin karakter oyuncularını tanıtıyor, hatırlatıyor. Hem de kendi ağızlarından. Bizzat onlarla yapılmış röportajlarla. Sami Hazinses, Önder Somer, Hayati Hamzaoğlu, Kuzey Vargın... Yeşilçam'ın yirmi dört emekçisi kendi öykülerini anlatırken aynı zamanda Türk sinemasının tarihini de yazıyor, bu tarihin geri planında nasıl bir Türkiye olduğunu da belki de bilmeden işaretliyorlar. Türk filmlerinin kötü adamları, şoförleri, uşakları, bahçıvanları, polisleri, babacan fabrikatörleri... Hepsi Artizler Kahvesi'nde buluşmuş.

Cennet Diye Bir Yer Hüseyin Ferhad
(Ekin yay.)

"Dünya keşfedilmişti. Harflerin şifresi çözülmüştü. Anahtar kelimeler bulunmuştu. Ünlem ve soru işaretlerine ihtiyaç yoktu artık. Artık coğrafyacılara kimse itibar etmiyordu. Nehirler geçilmişti. Göllere girilmişti. Çöller aşılmıştı. Dağlara çıkılmıştı. Yazıtlar okunmuştu. Otların sükutu bozulmuştu."

Şair Hüseyin Ferhad tarihi bir kez daha kendi üslubuyla okumayı, anlatmayı deniyor. Üstelik bizim olmasına rağmen benimseyemediğimiz, bir takım artniyetlilerin tekelinde bıraktığımız kendi tarihimize bakıyor. Akdeniz'den Pasifik kıyısına uzanan coğrafyada tüm yaşanmışlara yeni bir gözle bakıyor. Hem de harmanladığı bilgileri Borges gibi bir tavırla, benliğinde yeniden canlandırarak, yeni imgelerle anlatıyor. Aslında bir öyküler demeti Cennet Diye Bir Yer. Tarih merakınız olmasa bile anlatının tadına kapılıp okuyacağınız bir kitap.

Çünkü Onlar Kadın, Oya Şeneldir
(İnkılâp Kitabevi)

Çocukluktan genç kızlığa, kadınlığa uzanan bir çizgide bir kadının cinsel anlamda yaşadıklarını, deneyimlerini anlatıyor Oya Şeneldir. Tatminsiz, mutsuz ve umutsuz bir kadın romanın kahramanı. Mutlu olduğunun farkında olamayacak kadarda kendini koşullamış. Her şeyi kendine göre yaşıyor, kendi yaptığı her şeyi de doğruluyor. Erkek evliyken başka bir kadını severse öcü oluyor da kadının aynı anda iki erkekle birlikte olması doğal, yapılması kaçınılmaz bir şey oluyor. Terketme, aldatma, kandırma hakkı hep kadında var, ama erkek sadece teşebbüs etse bile suçlu. Romanın kahramanı olarak çizilen kadın tipi tam anlamıyla bir prototip. Başka bir deyişle feminizm modasının etkisiyle yaptığı herşeyin doğru olduğunu zanneden, gerçekte feminizmden de kadın haklarından da habersiz bir kadın tipi. Oya Şeneldir, bu kadın tiplemesini yaratırken pek inandırıcı olmasa da akıcı anlatımıyla okuyucuyu sürüklemeyi, yazdıklarını okutmayı beceriyor. Tabii siz "bu kadar da olmaz!" deyip ve de kadın kahramana kızıp romanı okumayı bırakmazsanız.

Çarpışma, J.G.Ballard
(Çev. Nurgül Deveci, Ayrıntı yay.)

İstanbul Film Festivali'nin olay filmi Çarpışma'nın romanı. Bir anlamda insanın mekaniğe tutkusu otomobille simgeleniyor. Orgazm da trafik kazası ile. Ancak otomobilde seviştiklerinde haz alan roman kahramanları, trafik kazalarından da cinsel tat alıyorlar. Belki de aracın amacın yerini almasının, başrole geçmesinin ifade edilmesi. Endüstri toplumlarında, tüketim toplumlarında yaşanan tüketme tutkusunun bir başka biçimde ifadelendirilmesi. Amaçsız hayatların trafik kazalarıyla heder edilmesi... Yaşama amacı kalmayan bir ortamda aşkla pornografinin, cinsel nesneyle (kadın ya da erkek) otomobilin özdeşleşmesinin nasıl doğallaştığı anlatılıyor. İnsanlar sevişir gibi araba kullanıyor, araba kullanır gibi sevişiyor. Kavramlar karışırken hayatlar tek düzeleşiyor intihar kaçınılmaz oluyor. Önemli bir tezin tartışılması için yazılmış gibi görünen önemli bir roman.

bir kitaptan bir şiir

MAVİ

Üstünde yağmurdan başka hiçbir şey yoktu
anlam olmak için yeterince çıplaktın
şiirin nasıl bir şey olması gerektiğini
hatırlatıyordu gözlerin, sana böyle inandım:
Ben inanmak için şiir yazıyorum, gözlerin
neyi hatırlatıyorsa ona inanıyorum, gözlerin
Cihangir'i hatırlatıyordu, hayâl içinde fakir
Üsküdar'dan o rüyaya baktım: Maviydin
bir özletip bir geri çekiyordun denizlerini!
Usul usul inandım güzelliğin hatırına yağan
yağmurun üstümüzde hakkı vardır, inandım
uzak bir mavi kızın gözlerindeki bulut
burada içimize yağacaktır, inandım, mavi
bir yağmurluğun da olsa şiirden ıslanırdın!
Gövdene de böyle inandım, duruydu, şiirin
nasıl bir şey olması gerektiğini hatırlatıyordu:
Öyle çıplaktın ki içinde şiirden başka
hiçbir şey yoktu, gövden neyi hatırlatıyorsa
ona inanıyorum, beni hatırlatmasa da, biliyorum
bazı uzaklıkların hiç mektup beklemediğini...

Bazı şiirler de beklemiyor yağmurun dinmesini

Haydar Ergülen (40 Şiir ve Bir'den Varlık yay.)

bir kitaptan bir cümle

Ölüm en büyük tehlike olduğu sürece, yaşamdan bir şey beklenir; ama diğer tehlikenin sonsuzluğu keşfedildiği zaman, ölüm için umut beslenir.
Sören Kierkegaard (Ölümcül Hastalık Umutsuzluk'tan Ayrıntı yay.)

MEVZU

TABULARIMIZ

Son zamanlarda yapılan bir araştırmaya bakılırsa, ülkemizde tutuculuk, dini değerlere bağlanma ve muhafazakârlık gittikçe artıyor, bununla birlikte hoşgörümüz azalıyormuş.

Konuyla bağlantılı olduğu için geriye dönüp bakmakta fayda var; Oktay Taftalı geçen aylarda Öküz'- de yayınlanan bir yazısında ülkemiz kızlarının yabancı erkeklere ilgi duyduklarını, onlarla flört ettiklerini ve ülkemiz delikanlılarının bakakaldıklarını yazmış ve bu durumdan yakınmıştı.

Bu gerçekten de yakınılacak bir gelişmedir. Çünkü biz de yabancıya kız verilmez ama onlardan kız almak ilk yapılması gereken işlerdendir. Yabancılar, özellikle turistler, çapkın erkeklerin en önemli ilgi alanıdır. Bunun sonucunda da Sarah'lar, Helga'lar yengemiz oluverir. Haklı olarak milli bir görev olarak Sarah'larla, Helga'larla ilgilenen delikanlılarımız, "elde var bir" olarak düşündükleri ülkemiz genç kızlarının yabancı erkeklere gönül vermesini hoş karşılamazlar, bunu bir milli mesele haline getirmeleri de normaldir.

Türk filmlerinde de durum gerçek (!) hayattakinden farklı değildir. Karaoğlan'lar, Tarkan'lar gibi tarihi filmlerden başlayıp Orhan Günşiray'lı "Sıralardaki Heyecan" gibi modern görünümlü filmlere kadar tüm Türk filmlerinde delikanlılarımız yabancı kızların gönüllerini çelerler, ama yabancı bir erkeğin bir Türk kızının gönlünü çaldığı görülmemiştir. Yabancı erkeklerin başarı sağladığı Yasemin, Berlin in Berlin gibi filmler ise halkımızın

doğal tepkisiyle karşılaşmış, sık sık kınanmıştır.

Hele, bir Türk kızıyla Yunan erkeğinin aşkına hiç rastlayamazsınız. Ülkemiz kızları, Yunanlılarla nasıl bir ilişki içinde olduğumuzun farkındadır ve bizi ele güne rezil etmezler (!). Gerçek hayatta da bu böyledir, sinemada, edebiyatta da böyle olmalıdır. Öte yandan Yunan kızlarıyla gönül eğlendirmek film kahramanlarımızın milli görevlerindendir. Bol bol rastlanır...

Kızlarımızın yabancılarla, özellikle Yunanlılarla gönül ilişkilerine girmesi konusunda böylesine hassas bir millet olarak daha bir çok tabumuz var. Ülkemizde öyle kolay kolay her şeyin, her konunun filmini yapamaz, romanını hikâyesini yazamazsınız. Üç kağıtçı bir avukattan söz etseniz Baro, namussuz bir doktoru anlatsanız Tabib Odası, düzenbaz bir veznedarı canlandırsanız bankacılar ayağa kalkar, onlara göre kendi mesleklerinden yüz kızartıcı suç işleyen insanlar çıkmaz. Peki, her gün suç işleyen insanlar işsiz midir? Tüm suçlular işsizler arasından çıkıyorsa İşsizler derneği bu konuda ne der? İşsizler derneği bu işe ses çıkartmasa da bakalım o suçlanan kişinin memleketlileri ne diyor? Adam Kayserili'yse Kayserililer, Mardinli'yse Mardinliler ayağa kalkmayacak mı? "Bizim memleketten böyle adam çıkmaz!" demeyecekler mi? Derler... Dedikleri için de sanatta, edebiyatta suçluların mesleklerine, memleketlerine pek değinilmez.

Esas tabuysa din konusunda kuşkusuz.. Burada dini değerlere saldırmaktan felan söz etmiyorum. Öyle bir şeyin hoş karşılanmaması normal. Normal de, elin Amerikalı'sı İsa'nın hayatını konu alan bir film çekiyorsa ve bu kendi ülkesinde tepki almadan oynatılıyorsa, biz niçin "dine saldırılıyor" diye yasaklıyoruz? Yasaklamayı sevdiğimizden mi! Tabuların sınırı olmadığından mı? Ne de olsa biz, ünlü Gandi filmini İngilizler gücenir diye yasaklamış bir milletin çocuklarıyız.. Üstelik filmi kimin çektiğine aldırmadan.

Tutuculuğumuz, hoşgörüsüzlüğümüz her gün daha da artıyor. Bir zamanların meşhur köy romanlarını ya da Kurtuluş Savaşı'yla ilgili filmleri hatırlayın. Onlar da hep bir kötü imam tiplemesi vardır. Bu imam, ya vatan hainidir memleketi düşmana, özellikle Yunan'a satar ya da hakkını arayan köylüye karşı gaddar ve de faizci ağadan yanadır. Böyle bir roman şimdi yazılsa ya da bu tür film şimdi çekilse imamlarımızın ve bu olayın dine saldırı olduğunu düşünen vatandaşlarımızın tepkisi ne olurdu?

Şöyle bir film düşünebiliyor musunuz? Kızımız, ilahiyat fakültesinde hocadır. Dinine bağlı, vecibelerini yerine getiren biridir. Kendisi gibi hoca olan bir nişanlısı vardır ve yakında evleneceklerdir. Bu kızımız bir gün kendi cinsinden bir cambaza rastlar. İki kadın yıldırım aşkıyla birbirlerine tutulurlar. Tüm dedikodulara, kızımızın okulunun rektörünün uyarılarına rağmen sevişmeye başlarlar. Sonunda kızın nişanlısı bu durumu fark eder. Olay açığa çıkar. İki kadın birlikte o kenti terk ederler. Sözünü ettiğim film, bir Kanada filmi, İstanbul Film Festivali'nde gösterilen Patricia Rozema'nın Gece İnerken'i.

Ben böyle bir filmin ülkemizde çekilebileceğine de, hoşgörüyle karşılanıp izleneceğine, üzerinde düşünüleceğine de inanmıyorum. Bu tür filmler ancak "uygar" ülkelerde çekilir, biz de seyrederiz, belki sansüre takılır o şerefe de ulaşamayız.

Bence, sanatta da, hayatta da Türkiye'nin sorunu buradan kaynaklanıyor. Biz seyirciler, okuyucular olarak gözümüzün önünde olan olaylar bir sanat eseri olarak karşımıza geldiğinde ona tahammül edemiyor, sanki sanatta yaratılan herşeyin yaşanmış olması gerekiyormuş gibi, "gerçek hayatta böyle olmuyor!" diye itiraz ediyor, hatta yasaklıyoruz. Peki Fadime'nin Cinci Hoca'yla, Aczimendi Şeyhi'yle aşkları-ilişkileri gerçek hayatta yaşanmadı mı?

Bir düşünün, Fadime'nin maceraları gerçek hayatta yaşanacağına bir romana, filme konu olsaydı onu yaratan, yapan sanatçının başına neler gelirdi?...

şimdi bu kitaplar okunuyor

Sıradışı Bir Türk - Ubeydullah Efendi'nin Amerika Hatıraları / Ahmet Turan Alkan / İletişim Yay.
Kuledeki Adam / Michael Kruger / Çev: Mine Dal / Telos Yay.
Şık / Hüseyin Rahmi Gürpınar / Özgür Yay.
Carlos Fuentes / Kutsal Bölge / Çev: Handan Akdemir / Ayrıntı Yay.
Işık Bahçeleri / Amin Maalouf / Çev: Esin Talu - Çelikhan / Telos Yay.
Ahlâk Üzerine Tartışmalar / Jón Nuhall / Çev: Abdullah Yılmaz / Ayrıntı Yay.
Kara Kumsal / François Mesperol / Çev: Teoman Tunçdoğan / İletişim Yay.

FERHAN ŞENSOY

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

işte geldik vosges dağları
gözlerimden tanı beni
fransızca bir şeyler sor
ister isen sına beni
alex mesut direksiyonda alfredo traps
bavul içinde deri takımlar satışa gidiyoruz
fakir cıgaralar içiyor notlar alıyor
dürrenmatt arabada bizzat olay kahramanıyla
deyvillers'den epinal'e gidiyoruz
yedi kilometrelik saint-mariomine tünelinden geçiyoruz
alex dükkana yakın yerde parkediyor
yükleniyor bavulları satışa gidiyor
dükkana en yakın kahveye çöküp başlıyor yazmaya dürrenmatt
epinal'de atyarışçılar kahvesi
casus gezgin yirmisekizinci gün günün mülayim sabahı
günlerden salı
bir yosunlusu akıyor epinal'in ortasından
bir tutucu epinal'li amca imza topluyor
eski adı gar meydanı şimdi degaulle meydanı nam alanın
yeniden eski ismine kavuşması için
işin içinde mantık olduğu denli
tutucu amcanın degaulle düşmanlığı da var elbet
epinal'de işler kesik alfredotraps hüzünlü
bastık gaza dağlara doğru
çok egzotik bakılıyor dürrenmatt'a
hiç turistik bir yer değil tek caddeden oluşan remiremont kasabası
ve olağan değildir yazarın olay kahramanıyla dolaşması
ne arıyor burada istanbul'a kart atan bir ortadoğu casusu
lübnan'lı şiilerin bir amerikan uçağını kaçırdığı gün
yolcu demis russos beyrut'ta
fakir rahvan geziyor tünellerle delik deşik voges dağlarını
asayişi dolaşıyor motosikletli bir polis
hiç komplekssiz sanki postacı gibi
kırk dakikayı doldurdu dükkanda alfredo traps mesut
dürrenmatt mesuttur
yedi bin franklık beklenmedik satış
alfredo traps'ın direksiyonunda bir ıslık
remiremont'dan gerardmer göl kıyısı
gün battımı gölün üstünde
başlar diskoların şıngırtısı
vosges dağları tepesi
bir başka güzel manitu gerardmer'in kızları
keyif ile döndüler strasbourg'a
dürenmatt'la alfredo traps
kazasız yargılanmasız belasız

..CAN SIKINTISI...

...Yazan: C.P. Baudelarie/..Ender....

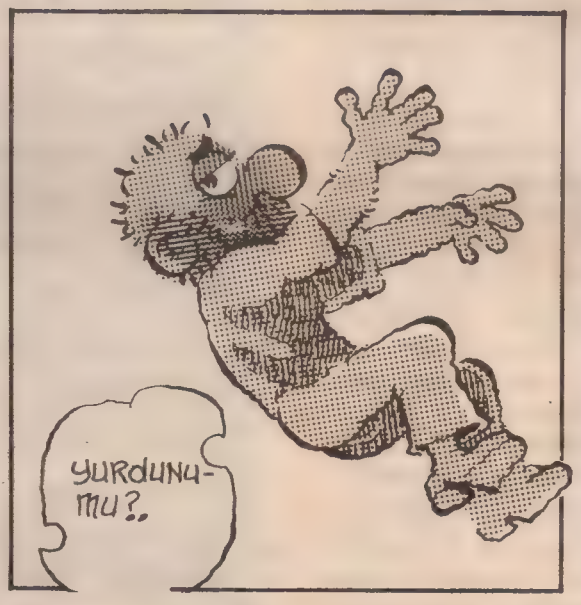

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

Hatırlat Ey Peri!

Vedat Bey, özneli düşüncelere geçti. Mümkün olduğunca şu anki durumundan çok farklı şeyler geçirecekti kafasından ve böylece tehlike somutlaştığında istediği ruh hafifliğine ulaşacaktı.

(yeni macera)

Tehlike, Vedat Bey'i güverteye çağırdı. Bu sakin vapur yolculuğunu tehlikeli kılacak ne varsa Vedat Bey'in kafasından tek tek geçti. Ne garip, hepsine hazırdı. "Kahramanlık dedikleri bu olsa gerek" diye düşünerek gazetesini katladı, pardesüsünün cebine koydu, içtiği sahlebin parasını camın buğusuna yapıştırdı ve güverteye çıktı.

Vedat Bey'i saymazsak, güvertede üç kişi var. Martılara simit atan bir asker, sigara içen kır saçlı bir adam ve bir kadın, bir sahte sarışın. Herhangi bir sahtelik bir insana bu denli yakışır mı? Yakışır.

Vedat Bey, lodosa tebessüm ederek, güvertedeki üç insana da eşit uzaklıkta, üçünü de rahatça görebileceği bir yerde sabitlendi.

Bilgi rahatlatır. Bilirsiniz ya da bilmezsiniz. Ama his? Nedir o? Vedat Bey'i tehlikeye çağıran his bir yalan mıdır? Yaşlılık belirtisi olabilir mi? Öyle ya, Vedat Bey de yeri gelecek, yaşlanacaktır. Ama his? Bu kadar güçlü olmasına kim ne diyebilir? Eğer yanlış bir yoldaysa Vedat Bey, o güvertede tehlike yoksa, vapur yolculuğu sakin bitecek. Beşiktaş'a adım attıklarında kimselerin haberi olmayacak Vedat Bey'in yanılgısından. Ama Vedat Bey'in haberi var ve olacak. Bir kahramanlığı ancak kahramanın kendisi bitirebilir.

Görünüşe göre hiçbir sorun yok. Asker, asker gibi. Sivil bölgeye çıkış izni aldığı için rahat, ama çok da rahat değil, tedirginliğini bu soğukta boynuna süzülen ter damlasından anlayabiliriz. Üniforması ve botları temiz, martılara simit atarken başka bir yere bakıyor. Vedat Bey, terhis olmasına kaç gün kaldığını tahmin etti. Başarılı olamadı.

Kır saçlı adam, bitirdiği sigarasını yeni sigarasının yakımında ateş olarak kullanıyor. Görevi biten izmarit, kusursuz iskarpininin altında ezilip sönüyor, yassılaşıyor, barındırdığı son tütün parçaları dağılıyor, uçuşuyor. Üzerindeki pardesü Vedat Bey'in güzel pardesüsünden daha kalitesiz değil. Güvertedeki sütuna hafifçe yaslanmış, sanki yaslanmaya hiç ihtiyacı yok gibi duruyor. Yüzüne çok yakışan bir tiki var. Vedat Bey onun gözlük numarasını tahmin etti. Başarılı oldu.

Okuyucu, güzel okuyucu, şimdi mantıklı bir düşünce dizgisi içinde, güvertedeki sahte sarışın hakkında bilgi almak istiyorsun. Diğer ikisi anlatıldığı için kapıldığın bu beklenti karşılıksız kalacaktır. Bir sahte sarışın için "sahte sarışın" demekten başka ne yapılabilir ey adı güzel, kendi güzel optik okuyucu?

Vedat Bey hangisinden kuşkulanması gerektiğini düşündü ve kararını verdi: Üçünden de! Birbirlerine sürekli ve kısa bakışlar atan üç kişi! Vedat Bey kumpası anladı. Hiçbir şey yapmayacak ve hayatı akışına bırakacaktı. Tehlikeden çok başka bir şey vardı kafatasında, bu güverteye çıkacağından nasıl bu kadar emindi bu insanlar. Üç sebep olabilirdi:

a- Vapura binerken sahte sarışın Vedat Bey gözbebeklerine çok tuhaf bakıp gizli bir bilinçaltı sözleşmesi yapmıştı, er geç vapurun bir yerinde rastlaşacaklardı.

b- İçerde Vedat Bey'in gazetesini yan bakışlarla adeta beynine emdirerek okumaya çabalayan kişi bunlarla ortaktı ve Vedat Bey'i yer değiştirmeye zorlamıştı.

c- Herkes bilirdi ki, hava nasıl olursa olsun, Vedat Bey her vapur yolculuğunda muhakkak güverteye çıkar.

Yeri gelmişken söylenmeli ki, doğru yanıt c şıkkıdır.

Vedat Bey, güvertede bir sandalyenin dibine bırakılmış yarısı dolu, yarısı boş su şişesini (iyimser salaklar buna sadece yarısı dolu der, kötümser salaklar ise yarısı boş. Oysa her ikisi de belirtilmelidir, ki belirtilmiştir) aldı, simit yemekten yorulmuş martılara avucundan su içirmeye başladı.

Martılar, bu güzel ve biçimli elden rahat rahat su içerken Vedat Bey, insan beyninin her an başka birşeyle meşgul olduğunu düşündü. Hiç, boş an yoktu beyinde. En azından bu sürekli meşguliyeti düşünüyordu beyin. Kesintisiz düşünebilme kabiliyetinin aslında tüm acıların da anahtarı olup olmadığını Vedat Bey bile bilmiyordu. Bekliyordu.

Arkasını üçlüye dönmüş ve tehlikenin nasıl şekilleneceğini bekliyordu, birşey olacaktı, ne şekilde olacağını merak ediyordu. Asker, asker değildi, ne boynunda künyesi, ne de sivil bölgeye çıkmayı hakedecek cilloplukta bir sakal traşı vardı. Kır saçlı adamın sağ bacağı protezdi, Vedat Bey onu tanımıştı. Sarışın zaten sahteydi.

Vedat Bey, özneli düşüncelere geçti. Mümkün olduğunca şu anki durumundan çok farklı şeyler geçirecekti kafasından ve böylece tehlike somutlaştığında istediği ruh hafifliğine ulaşacaktı.

Düşündü Vedat Bey: Yetmiş yaşına geldiğinde on dört adet beyaz elbise ile yüz tane beyaz boyunbağı ısmarlayan ve ömrünün sonuna kadar beyazlara bürünerek dolaşan Mark Twain'i düşündü. Bay Twain, 1835'de Halley kuyruklu yıldızının dünya gezegeninden görüldüğü yıl doğmuş, aynı kuyruklu yıldızın bir sonraki görünüşünde, 1910 yılında ise vefat etmişti. (Vedat Bey, adıyla "vefat" kelimesi arasındaki soğuk benzerliği düşündü. Bu, teknik bir benzerlikti)

Düşündü Vedat Bey: Hasta karısını üşütmemek için durmadan kollarını, bacaklarını ovalayan, ayrıldığı harp akademisinden yadigâr kaputunu kadının titreyen vücuduna örten, kedilerini de ayaklarına yatırarak ısı yaratmaya çalışan Edgar Allan Poe'nun çaresizliğini düşündü. Eğer komşularından biri yardım etmeseydi, Poe, karısının fakirler mezarlığına gömülmesini kabullenmek zorunda kalacaktı.

Düşündü Vedat Bey: Ölümünden az önce kendi esir "Üç Silâhşör"ü okurken oğluna yakalanan, "Beğendin mi baba?" sorusuna "Gerçekten güzel bir esermiş, ben de beğendim" cevabını veren, hayatı boyunca 1200 cilt yazmış Alexandre Dumas'yı düşündü.

Vedat Bey düşündü: Altıncı romanından iyi para kazanan ve bu parayla sanatçıların bir arada ve ucuza yaşayabilecekleri "Utapian Colony" adındaki kooperatif tipi barınakları tesis eden sosyalist yazar Upton Sinclair'i düşündü.

Vedat Bey, hatırladığı bilgileri Dale Carnegie'nin kalemine borçlu olduğunu düşündüğü an ise tehlike, ete kemiğe büründü: Kır saçlı adam, Vedat Bey'in omzuna dokundu.

-Evet.

-Siz Vedat Bey'siniz.

-Evet.

-Beni tanıdınız mı?

-Evet.

-Yine de kendimi tanıtmak isterim. Ben milli çapkın Korhan Kurt. Yıllar önce çok zor bir çapkınlık hadisesinde tek bacağımı kaybettim. O gün tövbe ettim.

-Evet?

-Şimdi muhteşem bir dönüş yapmak istiyorum. Eski grubu yeniden topluyorum. Siz de kabul ederseniz, şahane bir grup seks yaşayabiliriz.

-Hayır.

-Niçin?

-Niçin ben?

-Görkem ortalamasını yükseltmek için. Sadece eskiler yetmez, bugünün ve hatta tüm zamanların şartlarında sizin mükemmelliğinize ihtiyacımız var.

-Hayır.

-Niçin?

-Ben kalabalık sevmem. Toplu intiharlara ve sevişmelere sıcak bakmıyorum.

-Siz bilirsiniz.

Vedat Bey, Beşiktaş'a yanaşan vapurda kavga çıkacağını anında anladı ve sahte askerin kasatura gizleyen eline dönerek tekme attı. İkinci tekme üniformayı ve içindeki askeri denize yolladı. Kır saçlı adam arkadan Vedat Bey'in boğazına yapıştı ve sıkmaya başladı. Vedat Bey, görkemli çakmağıyla protezi eritti ve adamın dengesini bozdu. Adam tahta zemine çok şık düşüp kendinden geçti.

Sahte sarışın şaşkın şaşkın bakıyordu. Vedat Bey ona yanaşıp "Kelebekler sadece bir gün yaşar" dedi, "O gün de Allah için ne yaptıklarını düşünmezler!" Sonra bir anda gözden kayboldu.

Akşamsefası

OKUYUCU MEKTUBU

Orhan Pamuk'un 12 emirinden birşey anlamadım. 12 emir mukaddes kitaplardaki 12 emir yerinde verilmiş emirlerdir. Mesela bu emirler arasında Orhan Pamuk'u kötü roman yazdığı için öldürme gibi bir emir yoktur. Yalnız anlamadığım bir başka şey, niye sıçtıktan sonra dişlerini fırçalayıp tahreti unutmuş olduğu...

Metin Üstündağ'a eğer şair olmadığı halde bir güzel dergiye ibrikçi başı oldum diye kendi sittirici şiirini kapak kızı yaparsa bir daha, öbür bacağını kırarım.

Can Yücel/Kuzguncuk

Küçük Ali'nin mikroskobik öyküsü

Küçük Ali, adından da anlaşılacağı gibi, küçüktü ve geleceği hakkında tek bildiği, böyle kalacağıydı. Öyle cüce falan da değil; küçüktü, minnacık, parmak kadar. Kimin parmağını ölçüt alıyoruz peki? Biz büyük insanların.

Kanalizasyonda yaşamıştı Küçük Ali. Neden mi? Mantıklı bir açıklaması vardı tabii ki bu durumun: Zamanında Küçük Ali'ye hamile kalan annesi, Küçük Ali'nin çok küçük olması nedeniyle hamile olduğunun farkına varamamıştı. Hamileliğini farketmeyen anne o süreçinde bir gün tuvalete gittiğinde sıçmadan önce yaptığı çişiyle dünyaya –daha doğrusu tuvaletin kanalizasyonu boylayacak sularına– getirmişti Küçük Ali'yi. Sadece küçük bir acıyla hissedebilmişti Küçük Ali'nin doğumunu. Sonra da sifonu çekmiş, ellerini yıkamış ve kocasının, yani büyük ihtimalle Küçük Ali'nin babası olması gereken o adamın yatağına girmişti.

Ortam, zaman ve şartlar daha farklı olsaydı ve örneğin Küçük Ali bir plak şirketinin yöneticisi tarafından keşfedilseydi neler olurdu acaba? Gazeteler "En Küçük Ali!.." gibi manşetler atar mıydı? Şan, şöhret sahibi olur muydu Küçük Ali? Bilinmez...

"Tamam... olabilir..." diyeceksiniz. Belki de bazılarınız "Bana ne yaa..." gibi laflar edip, hiçbir şey olmamış gibi devam edecektir yaşamına. Ve ertesi gün yataktan kalkıp bir günü daha atlatabilmek için çırpınacak ve bu işi hiç olmazsa elde avuçta birkaç kuruş bırakacak şekilde yapabilmenin caniliklerine yaşayacaksınız. Neden olmasın!.. Bir de haklı olarak ilk andan itibaren yaşamını büyük bir şehrin kanalizasyonunda sürdüren birisinin nasıl "Küçük Ali" gibi bir isme sahip olabileceğini soranlarınız da olacaktır. Olsa olsa "Vıyk", "Gayk", "Gıyk", "Vikvik" gibi bir ismi olmalıydı Küçük Ali'nin. Çünkü onu kirli ve bok kokan sularda afiyetle kahvaltısını yaparken ilk kez gören fare ve sıçanların tepkisi, bir "Vıyık"tan öteye geçememişti. Ama "Ali" isminin, ailesi tarafından doğacak ilk erkek çocuğa verilmesi kararlaştırılmıştı daha önceden. İşte bu yüzden ona Ali dememizde, hata büyüklüğü yüzünden bu ismin başına "Küçük" gibi bir sıfat getirmemizde bir sakınca yok.

Neyse... zaten çok daha önemli bir sorun vardı ortada. Küçük Ali'nin yaşamında küçük, ama önemli bir soruna dikkatinizi çekmek istiyorum. İsmi Ali olmuş, Küçük Ali olmuş gibi dertler önemini kaybediyor bu sorun karşısında.

Küçük Ali küçücüktü! Orantılı bir şekilde bu küçük olma durumunu sürdürüyordu. "Bu ne anlama geliyor?" diyeceksiniz. "...be en başta söylenmişti". Sorun şu: Küçük Ali her şeyiyle küçücüktü. Parmaklarından böbreğine, anüsünden saç tellerinin kalınlığına kadar. Hani Küçük Ali'nin hücreleri bile aynı matematiksel orantılı içerisinde küçüktü. Bu da büyük bir sorundu. Çünkü durum böyle olunca beslenmesi için gerekli maddesel yapı taşlarını nasıl elde edebilecekti Küçük Ali? Bir tuz molekülü nasıl girecekti o küçük hücrelere? Bir oksijen atomu büyük gelmeyecek miydi onun narin akciğerlerine? Ya da örneğin en basitinden su içmeye kalkıştığında neler olacaktı? Diyeceğim şu: Vücut için gerekli maddesel alışverişi gerçekleşmedi onda.

Ve bu yüzden Küçük Ali doğumundan kısa bir süre sonra öldü. Kimin zamanını ölçüt alıyoruz peki? Biz büyük insanların.

Büyüseydi, evreni değil, dünyayı anlamakla geçecekti zamanı... Ama öldü. Doğa küçük bir yanlış mı yapmıştı sadece?..

Turgay Doğan-Essen, Almanya

Hançepek'in Sırları: "Sari Xoca'ya vefa borcu"

Hançepek yıldan yıla renklerini kaybettiği dönemlerde sakinlerini bir ölüm sessizliğine iter. Mahallenin büyükleri bir işleri ya da siparişleri iyi yapılmadığı zaman hem isyan edip bağırırlar, hem de eski güzel günlere göndermelerde bulunup, işi ya da siparişi kötü yapanı tarih önünde mahkûm ederler. "Ulu kar murad bu ne biçim pantolon? Bir paçası uzun diğeri kısa! Oğlım o Ermeni ustandan bir şey öğrenemedin? Adamın emekleri sana haram olsın! Kurban olasın onun yüksüklü ellerine!.." Bu yakınmalı beddua sanki start vermiş gibi bir başkası tamircilerin eskileri arattığını, bir başkası artık yemeni almadığını, bir kısmı Süryani kuyumcunun işine rastlamadığını, bir diğeri Yahudi esnafın dürüstlüğünü bulamadığını anlatmaya başlar. Onların niçin gittikleri konusuna gelince, herkesin suspus olduğu andır. Herkes birazcık da olsun suçlu olduğunu kabul edip, gizlemek istercesine susar.

Bu eskilere yönelik göndermeler biz "çeto"lara övünme olarak yansır. Hançepek'teki Ermeniler ve Kürtler aşağı mahalledeki Yahudi çocuklarını "karpuz kabuğu savaşında" nasıl yendiklerini anlatırken, ortak bir şey gerçekleştirmenin övüncünü yaşarlar. Burada önemli olan o savaşta kör olan Yahudi çocuğu "Moşe Dayan"ın daha sonra İsrail Dışişleri Bakanı olduğunu ve o günleri unutamayacak kadar somut bandı gözünde taşıdığını vurgulamaktır. Bunu yapan da o zamanın yaramaz çocuğu, şimdinin hızlı kulamparası "Zaza Ahmo"dur. Sonra "Zaza Ahmo"nun oğlu "Jilet Mıho"nun İstanbul'da polisin arka cebinden cüzdanını cebiyle birlikte alıp tüydüğünü vurgulamak farz olur. Gün geçtikçe artık övünmeler de Yahudi, Ermeni, Süryani, Keldani ibareleri azalır. Onların yerine cepçilik, arpacılık, tufacılık, ayağa sıkma, façasını bozma, şehir çocuğu olmak gibi söylemler hâkim olur. Bu arada Hançepek'i dolduran Kürt nüfus birbirinden Kürtlüğünü saklar. Kürt olması nedeniyle uğradığı haksızlıkları başka nedenlere yorar ya da kabullenir. Hatta bunları dile bile getirmez. Biryerlere havale eder, neresi olduğunu kendisi bile bilmez. Biz "çeto"lar çetoluktan çıkıp "kırık" (Qırıx) olunca bunu ortaokulda tanıştığımız diğer "şehir çocuğu" Qırıx'larla tartıştık. Bunlar Ali Paşalı, Yeni Kapılı, Fis Kayalı ya da başka yerden de olsa Hançepekli gibi davranır, ona göre tavır takınırdı. Bir gün Gazi Köşkü'nde şarap eşliğinde ciğer kebabı sefası yaparken bu derin yaramızı eşeleyen bir isim ortaya atıldı: "Sari Xoca". İlk defa duyduğumuz halde biliyormuş gibi baş salladık ama ismi söyleyenin ağzına bakıp asıl açıklamayı yapmasını bekledik. O da yaptığı işin ruhuna uygun bir şekilde önce şarap şişesinden bir yudum çekti, sonra ekmek arasına konmuş ciğerden ağzına bir parça atıp çiğnerken konuşmaya başladı.

"Sari Xoca'nın asıl adı İsmail Beşikçi'dir. Üniversite Xocasıdır." Doğu Anadoli'nin Düzeni diye bir kitap yazmış, bütün bu çektiklerimizin nedenini, gerikalmışlığımızın nedenini yazmış. Bundan hapse girmiş, dediğinden dönmemiş." Ali Paşalı arkadaşın dedikleri hem Hançepekli olarak zorumuza gitmiş, hem bize bir yük yüklemişti. O gün karar verilmiş: Bir gün Sari Xoca'ya gidilip teşekkür edilecek! Nerede ve nasıl olduğu tartışılmadan kabul edilmiş.

Aradan yıllar geçmiş, her şey değişmiş. Hançepek'in, Ali Paşa'nın Yenikapı'nın çocukları ülke sorunlarına eğilmiş. Önce Qırıx'lığı, sonra Hançepek'i terketmişler ama verdikleri söz küllenen bir köz gibi yüreklerinde yanmış.

Hançepekli askerliğini Vatan Haini (bakaya) olarak yapmış. Ankara'dadır. Ali Paşalı arkadaşı bir gün ona haber göndererek "Sari Xoca'nın hapisten çıktığını, eğer verilen sözü hatırlıyorsa beraber onu ziyarete gidebileceklerini" söyler. Hançepekli işsiz, parasızdır, ama hemen gideceğini bildirir. Telefon edilir Xoca'yla yer belirlenir. Hançepekli bir tanıdığının yanında kalır. Ondan borç isteyemez. O gün için Xoca'ya bir şey almak ister. Kırık ve üzgün birşekilde yola düşer. Parası olmadığı için otobüse binemez, yaya gider. Yaklaşık bir saat yürür. Yolda üzerine basılmış bir otobüs bileti bulur. Hemen cebine atar. Elinde tuttuğu biletin üzerindeki kurumuş çamuru parmakları arasında oğuşturarak siler. Hiç olmazsa akşama yürümeyeceği için sevinir. Ali Paşalı ile buluşur. Xoca'ya randevu verdikleri Fransız Kültür'ün Cafesi'ne giderler. Xoca, ufak-tefek, güleç, yumuşak sesli birisidir. Bu ufacık adamın bu kadar yürekli ve cesur olduğuna inanamaz.

Muhabbet ilerledikçe Xoca onlara yaşadıkları ile ilgili sorular sorar, ilgiyle dinler. Çayından yudumlar alır. Hançepekli Sari Xoca'ya kendileri için yaptıklarından dolayı teşekkür etmek için kafasından cümleler yarıştırırken, Xoca ona askerde uğradıklarını sorar, o mahçup "Hocam siz hapiste çektikleriniz." Sonrasında korkudan "kimsenin sizi aramaması yanında benim askerde çektiklerimin sözü bile edilmez" der, ama Xoca bilimadamı ciddiyetiyle yaptıklarının ve çektiklerinin ya da kötü günde sırtını dönenlerin kendisini çok üzmediğini, bizim onunla böyle bir günde dertleşmesinin ona yettiğini söyleyerek, sorularına devam eder.

Hiç farkına varmadan akşam olmuştur. Xoca eve gitmesi gerektiğini söyler, kalkarlar. Otobüs durağına doğru ilerlerken Ali Paşalı koltuğu altında gazete kağıdına sarılı paketi uzatarak, "Xocam, size layık değil, ama yaptıklarınız için Kürt gençleri adına bu kaçak çayı kabul ederseniz, sevinirim" der. Xoca kaçak çay ikramının manevi değerini bildiğinden, sevinerek alır. Hançepekli yine bir şey yapamamanın ezikliğini yaşarken, Xoca'nın otobüs bileti almak için gişeye yöneldiğini farkeder. Hiç düşünmeden elini cebine atarak bileti Xoca'ya uzatır, "Xocam, otobüs hareket edecek, bunu alın, kaçırmayın!" O an biletin çamurlu olduğu aklına gelir, utanır. Kaçamak bakışlarla Xoca'nın elindeki bilete bakar. Çamur kalmamış, sevinir. Xoca vedalaşıp otobüsüne biner. Hançepekli Xoca'nın bileti kabul etmesine sevinir. Çünkü o düşüncelerini söylediği için ceza çekenlere ödül veren Amerikan kuruluşlarının milyonlarca dolarını elinin tersiyle reddetmiştir. Hançepekli bunun onurunu taşıyarak o gün yol hiç bitmesin diye coşku içinde yürümüştür. Her yürüyüşünde bunun hüznünü ve gururunu yaşar. Çünkü Türkler'in gururu, Kürtlerin "Sari Xocası"na ödenecek bir vefa borçları vardır. Bu borç yürümekle ödenmez, ancak hatırlanır.

Hançepekli S.Özşer

Merhaba,

Ben 19 yaşında, büyük ihtimalle Türkiye'nin en genç tv haber spikeriyim. Her akşam tv'de ana haber bülteni, radyo programı, teknik yönetmenlik yaparak Diyarbakır'ın bu boğucu havasından kendi imkanlarımla sıyrılmaya çalışıyorum. Bütün bu uğraşlar arasında çok uzunca bir süredir de yazıyorum. ÖKÜZ'ü ilk çıktığından beri takip ediyorum. İki eksik sayımla beraber koleksiyon bile yapmaya karar verdim, tıpkı LeMan gibi. Gerek kendi radyo programımda, gerekse de diğer arkadaşlarımın programlarında yoğun bir şekilde ÖKÜZ'den yararlanıyoruz. (Öküz-Nisan sayısında Hacer Yıldırım'ın yazısı şahidimizdir.)

Bütün bunların yanında Türkiye'nin en uzun süreli kapatılan tv'sinde çalışmanın çok büyük sorunları var (Metro Radyo-TV). Ama biz yine de bütün zorluklara göğüs geriyoruz. Tek sorunumuz sizlerin, yani karşı komşularımızın bize biraz daha yer vermesi. Çünkü bizler, yani yerel alternatif radyo ve tv'ler taşranın demokrasikaleleri olduğumuza inanıyoruz. Bu yüzden, bize biraz daha ilgi lütfen!

Bütün bunlardan sonra, bütün ÖKÜZ çalışanlarına başarılar diliyorum. Dilerim ki her sayınız bir öncekinden güzel olur. Size, yayınlanması dileklerimle bir yazımı gönderiyorum. Hatalarım varsa bilemem. Bu ne de olsa bir dergiye ilk yazı gönderişim ve bir çocuk kadar heyecanlı olduğumu da gizleyemem. Sevgilerle...

YOKLUĞUNDA

Yokluğunda eski sevgililerimin tümünü aradım
biten ömürlerden, yalnız çıkılan yolculuklardan
sözettim durmadan
ayrılıklar üzerine yazılmış bütün şiirleri yeniden
ezberledim
"elektrikler kesikti, çalışamadım" dedim çıktığım
sözlü sınavlarda
Yokluğunda çok uykusuz kaldım, çok.
Ayrılıklardan sözeden
bütün şarkılar kapıkomşum oldu yokluğunda
bütün çocuklarla yakantop oynadım
patlattığım topların parasını vermeden kaçtım
yokluğunda.
Daha çok kavgalardan
sözettim
şehrin gezilmedik yerini bırakmadıkları için bacaklarımı daha çok sevdim.
Gözyaşlarımı biriktirmeyi bile düşündüm yokluğunda
Yokluğunda kendimi aynalarda daha çok seyrettim.
Yokluğunda bütün Kemal Sunal filmlerini yeniden izledim
İnsan Hakkı Bulut bile dinleyebiliyormuş yokluğunda.
Yokluğunda yeniden küfretmeyi öğrendim
ana britanica'nın altıncı cildini hatim ettim.
Yokluğunda bütün evkızlarına gülümsedim penceremden
onların kırık abilerinden dayak yedim, kimseler görmeden.
Yokluğunda çok hastalandım, çok tebeşir tozu yuttum

Akşamsefası

bütün ev ayaklansın, bari gece yalnızlıktan biraz kurtulayım diye
yokluğunda daha çok çocuk oldum.
Yokluğunda daha çok gözkapaklarımı kapadım
her gözümü açtığımda bana bakan tavanı daha çok sevdim
Tüm günde sigaramın reytingi daha da arttı
bütün yasak kitapları okudum yokluğunda
yokluğunda belamı çok aradım.
Yokluğunda radyolardaki kan anonslarını duyup
kaç kez hastanelere koştum
içinde fazla hüzün var diye almadılar kanımı.
Yokluğunda yüreğim çok "uf" oldu
"öpeyim, geçsin" diye çok bekledim yokluğunda.
Yokluğunda annemin dizlerini daha çok sevdim
"Türk Dil Kurumu"na inat anlamsız şiirler yazdım.
Yokluğunda "aşk yoktur aslında" diyerek çok kişiyi kandırdım
itfaiyeye asılsız ihbarlarda bulundum
asıl yangının yüreğimde olduğunu bilerek.
Bütün kirli çoraplarımı yeniden giydim yokluğunda
sakallarımı daha çok sevdim.
bütün mitinglerde aykırı sloganlar attım yokluğunda
mesela, memurların grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı mitinginde, "mutlu aşk yoktur" diye bağırdığım için
dayak yedim yokluğunda.
Yokluğunda bütün telefonlardan uzak durdum
bütün sıcak sözlere ve gözlere kandım
bütün suskunluklardan kendime bir pay çıkardım.
Yokluğunda herkes bana zamanın sonsuzluğundan bahsetti.
Yokluğunda
'yokluğunda...' diye başlayan yazılar yazdım.
Ah, bi de yokolsaydın!..

Kemal Varol-Diyarbakır

Merhaba,

Bu, her şeyden önce bir teşekkür mektubu. Sana ve senin gibi yaşamı adlandırabilen insanlar için... İstanbul'da okul yaşamına başladığımda her şeyi görmeye başladığım zamanlarda elimde olan bir şey de mizah dergileriydi. Limon'un sonuydu, benim başlangıcım. Ve edebiyata olan sempatimden belki de Deli'yi daha çok sevdim. –Ve şimdi bu yüzden ÖKÜZ okumak çok güzel.– Bir gün LeMan oldu her şey: Sayı 1'di... Ve ben dün son kez aldım: Sayı 281'di. Bu arada geçen 5.5 yıl boyunca hiç aksatmadan her haftasonu paramla aldım dergimi. Hep aldım. Zaman içinde kaç yaşına geldiğimizi, nereye geldiğimizi hep seyrettim. Dergiyi biriktirmektense içimi kâğıda dökmüş köşeleri kesip albümler oluşturmak daha büyük zevk verdi. Onlar hâlâ çok özel ve güzel. Belki geleceğe taşıyacağım çok az özel ben'lerden... Asker olduğum günler içinde bu düzene devam edemeyeceğimi sandığım için yazdım zaten. Umarım yanılırım ve okumaya devam ederim. Ama illa ki bana aitken okuyabilen garip kişiliğim yüzünden böyle olmayacak galiba.

Şu ömrümüzün törpüsü, temcit pilavı gibi yaşadıklarımızı yazdığın, düşündüğün-düşlediğin için, ve pazar sevişgenleri için sonsuz teşekkürler sana. Ve illa ki Ahmet Yılmaz'a, Güneri İçoğlu'na, Selçuk Erdem'e, Feyhan Güver'e, akıl, zekâ, yaşam dolu kalemleri için...

Kendim için yazarken hep başkaları için de yazabileceğim bir dergi düşlerken ÖKÜZ geldi. Ama olmadı işte. İnanıyorum ki zaman ayırsam ÖKÜZ'de iyi bir sayfam olurdu. Belki yol uzundur ve belki yazı gider, bulur sevgiyi...

İyi kal, kendinle kal...

Atakan Baykoçak-Ankara

MM Migros ve Yoksulluk

Diyarbakır büyük sermayenin ufak ufak temelini attığı günlerden birini daha yaşadı. Koç'un Migrosu açıldı. Günler öncesinden yapılan reklamlar karşısında merakımızı yenemeyip gidip gördük.

Çok geniş bir alana kurulu olan alışveriş merkezinde, içeride satışa sunulan binlerce kalem ürün, dışarıda ise o binlerce kalem malı almaya gelen binlerce müşterinin yüzlerce arabalarının park edildiği, oto galeriyi andıran otopark ve sanki hac ziyaretine nail oluyormuşcasına alışveriş merkezine akın eden insanlar.

Alışveriş merkezine girip ürünleri seyrediyoruz. İlk iş fiyat tespitleri ve ortak fikir: Her şey çok pahalı. Binlerce çeşit ürün karşısında gözlerimiz şenlik ederken, bir yandan da insanlar, önce yangından mal kaçırır gibi eşyalara saldırıp, kasiyerlere koşuyor, ardından lüks diyebileceğimiz kafede yorgunluklarını giderip, bir şeyler içip, yiyorlardı.

Yarım saatlik göz şenliğimizin ardından elimde çocukluk hatıralarımın depreşmesi ile aldığım şekerleri, ufaktan götürerek dışarıya çıktık.

Çıkışta, içeriye girmek isteyen fakat kapıdaki görevlilerce sürekli kovulup, buna rağmen inatla içeriye girmeye çalışan, üstleri-başları yırtık, ufak-tefek, cılız çocuklar ilişiyor gözüme. Elimde şeker, çocukluk günlerimi yâdederken ya bunlar ellerinde selpak, para kazanmaya çalışan çocuklar ileride çocukluk günlerini hatırlamak isteyecekler mi benim gibi, demekten kendimi alamadım. Yüreğim burkuldu, ağzımdaki şekerler boğazımda düğümlendi. Onları karşıma alıp, "Ellerinizdeki poşetlerle gelene gidene satmaya çalıştığınız selpaklarla bu dev makine karşısında dayanamazsınız, bu makine eskiden size yapılanlar gibi üzerinizden dozer gibi geçti, hepinizi unufak etti" demek istedim. Fakat diyemedim. Bu küçücük yüreklerdeki ufacık umudu da yoketmek istemedim. Yanlarından hızla geçip gitmeye çalışırken, arkamdan küçük bacaklarıyla koşarak yanıma gelen kız çocuğunun sesiyle geriye döndüm: "Abla, selpak... Abla selpak, n'olur al abla!" diyen çocuğa cebimden onbin lira çıkarıp verdim. Yine her zamanki gibi selpak firmasının çocuk bayiliğinden bir mendil almak zorunda bırakıldım. Mendilim bir daha bitmeden artık öldürseler de almayacaktım hani. Ne yapayım! O minnacık dudaklardan çıkan tatlı seslere oldum olası dayanamamaşımdır zaten.

Mendilimi alıp eve doğru ilerliyorum. Bir yandan da kendime soruyorum: Hangisi daha kötü durumda? Bu dev paraharcama makinesi karşısında kepenk kapatıp işsizler ordusuna katılacak olan küçük bakkallar mı, yoksa bu dev makineye rağmen sokaklarda ellerinde selpak satmaya çalışan, çocukluklarını yaşayamadan selpak bayiliklerini alan yaşları 4-15 arasında değişen sahipsiz çocuklar mı? Kimsesizler diyemem, kimsesiz değiller, fakat ana-babaları gibi onlar da sahipsizler.

Bu çocuklar sokaklarda selpak, çikolata, çekirdek, vb işlerde çalışırlarken içeride lokantalarda, kafe ve kantinlerde ayaklarının altında üç kat tabure ile bulaşık yıkayıp, gece-gündüz çalışan, köyden kentlere göç etmiş binlerce küçük çocuktan oluşan küçük ordusu mensuplarıdır.

Bu ordu mensuplarını küçücük yaşlarda üretim sürecine girmeye zorladılar, onlara para kazanma zorunluluğunu dayattılar. Küçük dallarını fidanken kırdılar. Ruhlarını temiz duygular yerine öfkeyle beslediler.

Onlara yasaktı büyük mağazalara girip alışveriş yapmak, lokantalara girip hazır yemek yiyebilmek, lunaparklarda atlıkarıncalara binmek, bir hamburger alıp caddelerde keyifle yiyebilmek, sokaklarda pinokyo bisikletlere binmek. Onlar için şehir her güzel şeyin sade seyirlik olduğu kocaman bir yerdi.

Aslında onlara sorarsanız, bırakın bu küçük burjuva hayallerini, biz bunları özlemiyoruz derler. Onların gerçekten özlemini çektikleri hava gibi, su gibi bir şeydi. Onların istedikleri şehirli çocukların bilmediği. Çünkü hiç kaybetmedikleri özgürce yaşayabilecekleri köyleriydi.

Bahar Ak - Diyarbakır

GEÇMİŞGÜNLERİNYORGUNADAMLARI

Bugün pazar. Her kendi kendime kaldığımda yaşadığım iflah olmaz alışkanlıkla, geçen günlerin silinmemişlerini anımsıyorum. İşte, hepsini çağırıp masamın üzerine oturttum yine. Daha önce de olmuştu, biliyorlar biraz sonra bir ziyafetin başlayacağını.

Geçmiş günlerin yorgun adamları, yalnızca ölmüş saatlerle beslenirler? Tabaklarını hazırlıyorum. Kimileri acılı seviyor, kimilerininse midesi bozuk önlerindekine dokunmuyorlar bile. Bazıları zamanjeteryanı, sadece su içiyorlar. "Gereksiz bu yaptığınız" diyorum. "Biz de hayvanları öldürüp yiyoruz." "Yemeyenleriniz de var ama" diyor ikindisaçlıyorgunadam. "Var" diyip boynumu büküyorum. içimden geçiriyorum sonra "Ne olursa olsun köfteden vazgeçmem!"

Hepsinin yüzüne bakıyorum teker teker. Anıları yükleniyor olmaları belki bir talihsizlik. Ama yine de geçmişgünlerinyorgunadamları, sokakadamlarından biraz daha şanslı bana göre. Saatlerini yedikten hemen birkaç dakika sonra ölebiliyorlar. Hem hiçbirinin Taksim-Topkapı otobüsünün egsozunda avuçlarını ısıtması gerekmiyor. Yerleri sıcak, mezarları beynimin kıvrımlarında rahat. Onlar yerlerine yerleştikten ve birkaç hücre parçasıyla üzerlerini örttükten sonra, anıadamlara dönüşüyorlar. Sonraysa bana faydaları büyük. Bugün ne yaptınların, telefondaki bil bakalım ben kimimlerin şu sorunun çözümü neydilerin cevaplarını fısıldıyorlar kulağıma

Bazen geçmiş gülünç günleri anımsamak istiyorum. Çoğu insanda olduğu gibi, böyle günlerin sayısı bende de çok az. Üstelik unutulma oranları da yüksek. İşte böyle zamanlarda çağırıyorum onları: " Hadi komik anıadamlar, şöyle bir dizilin karşıma !" Hemen çıkıyorlar, bu törenler onların da hoşuna gidiyor. Mavi yanaklarını okşuyorum. Mutluyuz, koşup eğleniyoruz. Doğum günleri, diz yaraları, dondurmalar, aptalca korkular, cin peri öyküleri , büyükanne ve büyükbabalar, büyükanneler ve büyükbabaların ölümleri... Gözyaşı. Hep böyle oluyor sonra da. Ne zaman seslensem komik anıadamlara, buruk anıdamlar da peşlerinden yetişiyor. Ve hep bir pazartesiyle kaplanıyor üstü. Sevgililer gününde sevgilisi olmayan insanların birbirini kutlaması kadar aptalca birşey yok " diye düşünüyorum. Bu düşünce hemen adamlaşıp masamın üzerine oturuyor. Az pişmiş saatini yiyip ölüyor. Böylece kelebekten daha kısa yaşayan, bir canlı olmasada bir kavram türünü keşfetmiş oluyorum. Biraz sonra bir kız arkadaşım arayıp sevgililer günümü kutluyor. Az önce ölen yorgunadam, anıadamlaşmış haliyle karşıma dikilip gülüyor anlamlı anlamlı. Arkadaşıma, "seninki de kutlu olsun " diyorum. Telefonu kapatıp, kıvrımına geri dönen adamın arkasından bir tekme sallıyorum. Tökezliyor ama düşmüyor hiçbir zaman da düşmeyecek. Telefonu alıp başka bir kız arkadaşımı arıyorum, sevgililer gününü kutlamak için. Tam o sırada bir NEDEN? gelip seçme sınavı sorusu olarak karşıma dikiliyor. Seçeneklere bakıp, e) Bilmiyorum şıkkını işaretliyorum.

Ne kadar ertelemeye çalışsam da, bugün eksik anı adamlar-SEN'le toplantım var. Ne zaman kendi kendime kalsam, bir yolunu bulup karşıma çıkıyorlar. Yüzsüzlükleri kızgınlıklarından. Oysa bugün çağırmamıştım onları ziyafete. Kiminin kolu, kiminin bacağı, kimininse gözleri yok. Neden bu kadar ısrarcılar bilmem, çünkü onlar için artık hiçbirşey yapamam. Değerlendiremeden geçirdiğim, abur cubur harcadığım günlerin, kaçırdığım fırsatların anıadamları onlar. Zaten bekledikleri birşey de yok. Beni karşılarına alıp yorulana dek azarlıyorlar sadece. Canımı sıkıp intikam almaya çalışıyorlar.

Bugün hiçbirşey yapmadım. Akşam tiyatroya gitmeyi düşünüyordum, vazgeçtim. Bir arkadaşımla buluşabilirdim, kitap okuyabilirdim ya da şarkı söyleyebilirdim. Geç oldu ve günün yorgunadamı masaya oturdu. Ölü saatini yiyor. Tek kulağı yok.

Tülin Er/Kocaeli

GEMEREK

Bütün Anadolu kasabaları gibi kendine özgü bir gizemi vardır bu küçük Sivas ilçesinin. Çocukken memlekete gitmek için araba bu ilçeden geçerdi. Elim kitap tutmaya başlayana kadar benim için buranın diğer ilçelerden bir farkı yoktu.

Sonra çağın en büyük gerillası Ernesto kadar olmasa da kendi yurdunda hiç unutulmayacak bir isyankârın yakalandığı yer olarak beynime kazınacaktı Gemerek. Ve bu büyük asiyi ölüme giderken uğurlayacak son kasabaydı belki de.

Yeşil tam benliğiyle sarmamıştır bu ilçeyi. Birçok insanı ölüme uğurlayan bu topraklar belki de haketmemiştir yeşili. Pir Sultan'lara azap çektiren, gülleri solduran, canları yakan bu topraklarda "Oy Madımak" türküsünün âhı çekilir.

Her baskıya karşın bir destan yazılır bu topraklarda. Veysel elleriyle yüzünü çizer bu toprağın. Monarşiye karşı demokratik bir devletin temelleri bu topraklarda atılır. Boyunduruğa başkaldıracak olan Kuvayî Milliye'nin kurulmasına bu topraklarda karar verilir.

Bir devrimi koca bir ulusla yapan M.Kemal'in ilkelerinden vazgeçildiğini bu ülke için, özgürlük için, eşitlik için yeni bir devrim gerektiğini haykırır yüreği 'denizler' gibi taşkın büyük isyankâr. Haykırışı yağlı bir urganla boğazına düğümlenir.

Gemerek'te kışlar uzun sürer. Soğuktur, don tutar her bir yer. Açlık çeker Gemerekliler ve açlığa karşı haykıran, insanların boğazından lokmayı alanlara karşı vuruşan bir kahramanı kendi elleriyle ölüme teslim eder Gemerek. Kendini yokluğa teslim ettiği gibi.

Orhan Veli bir dizesinde "Açlıktan bahsediyorsun, o halde sen komünistsin" diyerek dalga geçer kimileriyle. Bu ülkede insanca yaşamak için sesini duyuranlar "isyankâr" damgası yedi. Vatan haini damgası ile prangalara mahkûm edildi. Ve ucuz edebiyat yaparak bir milleti uyutanlar bir gün bu "sessiz dev"in uyanacağını unuttular.

Gemerek'te toprak yüzünü güldürmez insanların. Nasıl ki çalışıp yorulan bedenler, hakarete uğrayan beyinler, hakkını alamayan yürekler, adaletsiz bir toplumda yaşayan gençler gülmezse, Gemerek'te toprak böyle güldürmez insanları.

İflaslarını haykıran herkesi susturmaya çalışan iktidarların fazla ömrü olmaz. Pir Sultan demiyor muydu: "Yürü bre Hızır Paşa, senin de çarkın kırılır / güvendiğin padişahın, o da bir gün yıkılır." Ve Gemerek'de yakalanan büyük isyankâr hep en önde haykırmıştır haksızlıkları.

Büyük usta Can Yücel ona adadığı şiiri Mare Nostrum'da neden "aşkolsun!" demişti acaba?

Arabamız Gemerek'ten geçerken insanın aklına neler geliyor. Oysa bu kutsal toprakların herbir köşesinde hatırlayacağımız ne çok şey var!..

Oğuzhan Yılmaz - Mersin

Akşamsefası

Bu kadar Öküz'ün yaşadığı toplumda Öküz'ün 1. yaşına girmesini kutluyorum. Öküz'ün yaşı arttıkça Öküzlüklerin de azalmasını diliyorum.

Celal Başlangıç

Elit bir kültürle, popüler kültürü zorla birarada yaşatamazsın. Sanki böyle bir çaba görüyorum. Zoraki birarada tutma. Bu da bana zorlama geliyor. Bu cevabın tatminkar olmadığını biliyorum. Açımlanıp konuşulması gerekiyor.

Orhan Kahyaoğlu

Herkesten duydum ama inanır mısınız daha hiç görmedim

Tomris Uyar

İyi bir dergi. Ama çok daha iyi olabileceğine eminim ben. Çünkü o kadar başarılı kalemi ve imzayı tam da başarıyla yansıtamıyor.

Tuğrul Eryılmaz

Dergiyi zevkle okuyorum beğeniyorum. Özellikle okunmasını ve yaygınlaşmasını diliyorum.

Ünsal Öztürk

Öküz, muhalif bir kültür fizik dergisi. Doyurucu dolu dolu bir dergi.

Meryem Göktepe

Kedileri, köpekleri severim. Isırmayanları tabii...Ama bir Öküz'ü bu kadar çok seveceğimi söyleselerdi inanmazdım. İyi ki doğdun öküz. Senin altında buzağı arayanlara inat çok yaşa!

Gani Müjde

Koç gibi bir dergi

Can Kozanoğlu

Sanat yazılarıyla kültür ve güncel haberleriyle bayağı verimli bir ÖKÜZ.

Demet Demir

Sevgili kardeşim Öküz nice yıllara. Ne de olsa Git'le doğum günün aynı.

Git'ten Tim.

Öküz mizah öykü siyaset edebiyat , hepsini yan yana getirmek amaçlı bir organ olma yolundadır. Bunun eski örneklerinden en büyüğü Marko Paşa. Henüz oturmadı oturması gerekir. Oturacaktır da. Bütün arkadaşlara da başarılar dilerim.

Can Yücel

Özellikle bütün öküzlerin, kavramların, kurumların çatır çatır çökmekte olduğu zamanlarda insanı bıyık altından güldüren ve de yeniden düşündüren Öküz gibi dergilerin olması sevindiricidir. Öküz'ün 1. yaşını kutlarım. Ama ben yine de karamsarım.

Ece Ayhan

SAKARYA
Kapalı Ceza Evi Müdürlüğü
Mektup Görülmüştür

Öküzcüğüm; Yazmakta geciktiğimi hoş görmen için sana kartın kapağındaki çiçekleri gönderiyorum.

Yeni, Metin Üstündağ'lı, Cezmi Ersöz'lü, Haberli Leman ve Öküz'de yazan, çizen dostlarımı özlerinden öpüyorum.

Işık Yurtçu

Öküzümüz'le iftihar ediyoruz. Doğum gününü kutluyoruz. Onun dostu destekçisi , arkadaşı olmaya çok dikkat ediyoruz. Yan bakana da sinirleniriz. Üstümüze başımıza çekidüzen vermeyi de elbette daha iyi öğreneceğiz. Ama şimdi tosunumuzu kutluyor, öyle fazla kötü laf filan istemiyoruz.

Orhan Pamuk

Artık ayda bir çıktığı için ne oldu diye merak ediyorum. Zevkle okuyorum. Nice yaşlara.

Su Yücel

Bence mükemmel bir muhalefet kalitesi var üslubu çok yerinde. Eleştirirken insanlar hangi kesimden olursa olsun aşağılayıcı bir üslup kullanmıyor. Güçlü eleştiriyor, iyi eleştiriyor. İsmi de çok iyi bence. Uzun süre devam edeceğine inanıyorum.

Hrant Dink

Tüh Sana!..Yuh Sana!.. ÖKÜZ!.. Hayvan!..

Necmettin Erbakan

Haftalikken de severdim keratayı; ama aylık oldu, daha bir serpildi, sürpüldü... Kızım olsa verirdim... Öküz'den iyi damat mı bulucam?.. İnşallah Öküz çok yaşar da çok yazarım...

Can Barslan

İyiki Öküz var

Ertuğrul Kürkçü

Öküz dergisi toplumun yarasına parmak basmasa da tuz serpiyor. Ülkemizde demokrasinin kalıcı olması için büyük nedenlerden biri de Öküz. Her zaman elimizden düşürülmemesi gereken bir dergi.

Menderes Samancılar

Mizah ile edebiyatı buluşturan ve dünyaya eleştirel bir gözle bakabilen sanıyorum dünyadaki (Öküz) olarak tanımlamasak da tek örneği. Nice uzun yıllara .

Cihan Oğuz

Öküz dergisine başarılar dilerim. Artık alışkanlık halini alan belli şeyleri, rüzgarları, doğal olmayan çarpıklıkları, ele alışı önemli. Ayakta kalmasının çok büyük yararı var.

Halil Ergün

Öküz dergisi çıkınca yıllar yıllar sonra bir kez daha anlaşıldı ki, dünya Öküz'ün boynuzları üstünde durmaktadır. Yalnız eskisinden bir farkla. Öküz'ün altı hep öküz, hep Öküz'dür. Fakat Dünya'nın üstünde durduğu en son öküz bizim "Öküz" dür.

A. Fuat Onan

Siyasi kültürel esprili bir dergi. Bir gazaba uğramazsa ömrünün uzun olacağına inanıyorum. Tüm çalışanlarıyla nice yıllara.

Tomris Özden

Öküz dergisi en azından Öküz adı altındaki o çok çalışkan, o çok cefakâr, ama sürekli olarak aşağılanan ve bir türlü anlaşılamayan hayvan konusunda insanların kafalarında derin bir tereddüt ve merak yarattı... Bu da az şey midir?

Cezmi Ersöz

Gerçekten güzel, özenle uğraşılarak yapılan bir dergi. Toplumun her kesimini kucaklıyor ve her kesim kendini buluyor. Daha dolu bir şekilde devamını diliyorum.

Necmettin Çobanoğlu

Akşamsefası